

Riksdagens protokoll

2012/13:65

Torsdagen den 14 februari

Kl. 12.00 – 18.54

Protokoll
2012/13:65

1 § Aktuell debatt: Reformen för förenklad utomeuropeisk arbetskraftsinvandring

Anf. 1 MATTIAS KARLSSON (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att tacka talmannen och de övriga partiernas gruppleddare för att man har valt att hörsamma vår begäran om en aktuell debatt kring detta angelägna ämne.

Sverige är i dag inne på det femte året med regeringens och Miljöpartiets nya regler för arbetskraftsinvandring som av OECD klassas som de mest liberala i hela västvärlden.

När det nya regelverket sjösattes försvarades det med tal om ett stort behov av specialister på den svenska arbetsmarknaden. Granskningar av reformen har dock visat att de flesta arbetskraftsinvandrare är lågutbildade och att den inhemska arbetslösheten inom dessa yrken har nått rekordnivåer. Granskningar har också visat att en av sex arbetskraftsinvandrare inte deklarerar någon inkomst alls samtidigt som uppemot hälften av arbetskraftsinvandrarna kan ha tvingats att betala svart för sina arbetstillstånd. Det är uppenbart att Migrationsverkets nya regler inte räcker till och att missförhållandena fortfarande är stora.

En stor del av arbetskraftsinvandrarna tvingas arbeta under slavliknande förhållanden med villkor som inte går att jämföra med vad som står i kollektivavtalen. Detta påverkar också situationen för arbetslösa i Sverige på ett negativt sätt. Lönerna pressas och arbetslösa människor i Sverige, varav många med invandrarbakgrund, trängs ut. Regeringen motverkar på det här sättet effekterna av sin egen integrations- och arbetsmarknadspolitik.

Det är uppenbart att regelverket och kontrollerna på det här området snabbt och drastiskt måste skärpas. Det är hög tid att regeringen och Miljöpartiet redogör för vilka åtgärder man är beredd att vidta samt för de grundläggande motiven bakom försvaret av denna katastrofala reform.

Om statsrådet Billström nu, mot förmodan, skulle få statsministerns tillåtelse att fortsätta driva frågan om att minska volymerna i den svenska massinvandringen vore den nuvarande arbetskraftsinvandringen en utmärkt ände att börja i.

Jag hoppas på en klargörande debatt.

I detta anförande instämde Josef Fransson (SD).

*Aktuell debatt:
Reformen för förenklad
utomeuropeisk arbetskraftsinvandring*

Anf. 2 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ska inleda med bakgrunden till den reform som regeringen tillsammans med Miljöpartiet genomförde för fyra år sedan.

Öppenhet mot omvärlden är viktigt för Sverige. Det är också en utgångspunkt inom svensk migrationspolitik att migration är någonting positivt och bra för vårt samhälle. Alliansen har tagit vara på denna insikt och bland annat genomfört en politik som kraftigt förbättrat villkoren för arbetskraftsinvandringen.

Vårt övergripande mål måste vara att se till att människor migrerar av fri vilja snarare än av nödvändighet. Detta kräver en bred, balanserad och långsiktig inställning till internationell migration. Fler politikområden kan också dra nytta av migrationens positiva effekter, till exempel inom arbetsmarknads-, handels- och utvecklingspolitiken.

Det är numera välkänt att den ökande andelen äldre människor i Sverige på sikt innebär en allvarlig utmaning för hållbarheten i våra välfärds-system. Det krävs att vi politiker lyfter blicken och inte bara ser till den situation som råder för stunden eller ens de kommande åren. Vi måste utforma en politik som långsiktigt kan hantera den brist på arbetskraft som väntar hela Europa. Att öka möjligheterna till arbetskraftsinvandring är en viktig del i det arbetet.

Att det i dag råder arbetslöshet utesluter inte heller att det kan förekomma brist på arbetskraft i vissa yrken eller sektorer. Av Arbetsförmedlingens rapport *Var finns jobben?* från januari i år framgår att det sker många rekryteringar även under en svag konjunktur. Det är också viktigt att komma ihåg att det kan råda brist även i yrkesgrupper där det inte krävs specialistkompetens.

Det är den enskilda arbetsgivaren som har bäst kunskap om de egna rekryteringsbehoven och om vilken kompetens som behövs. Rekryteringsbehoven kommer framför allt att vara stora på lite längre sikt, bland annat på grund av den stora generationsväxlingen på arbetsmarknaden. Det gäller många yrkesområden och förväntas bli särskilt tydligt i glesbygden och i mindre kommuner. Inom flera yrken är risken stor att det kommer att bli en omfattande brist på arbetskraft under de kommande tio åren.

I dagsläget råder det brist på en rad olika slags yrken i Sverige, både yrken där det krävs lång utbildning och yrken där det normalt sett inte krävs särskild yrkesutbildning. I Arbetsförmedlingens rapport återfinns en lista över yrken där det i dag råder stor efterfrågan. Där finns bland annat civilingenjörer, förskollärare, lastbilmekaniker och kockar.

Av de drygt 16 000 arbetskraftsinvandrare som beviljades tillstånd i Sverige år 2012 avsåg ca 7 000 tillstånd arbeten som typiskt sett inte ställer krav på särskild yrkesutbildning. Men då måste man beakta att drygt 5 000 av dessa var säsonganställda plockare av vilda bär. Omkring 6 000 arbetstillstånd beviljades för arbete där det typiskt sett krävs antingen teoretisk specialistkompetens eller kortare högskoleutbildning.

Fru talman! Ökad arbetskraftsinvandring kan leda till ökad tillväxt, som i sin tur leder till en större efterfrågan på arbetskraft. Och arbetskraftsinvandrare utgör inte en ersättning utan ett viktigt komplement på vår arbetsmarknad.

Genom den reform som genomfördes 2008 öppnades nya vägar för arbetskraftsinvandring. Vi gick från en ordning där myndigheter bedömt

behovet av att rekrytera arbetskraft från tredjeländ till ett öppet och flexibelt system som ger Sverige goda förutsättningar att möta både dagens och framtidens behov på arbetsmarknaden. De nya reglerna för arbetskraftsinvandring har gett personer från länder utanför EU möjlighet att komma till Sverige för att arbeta, oavsett utbildningsnivå eller yrke men med tydliga krav på deras anställningsvillkor.

Enligt OECD:s utvärdering av den svenska reformen förefaller det svenska systemet vara det mest öppna bland alla OECD-länder genom att vara efterfrågestyrt, inte ställa krav på särskilda kvalifikationer och inte heller ställa upp kvoter.

Jag tycker att det är viktigt att nämna att det svenska systemet för arbetskraftsinvandring, enligt OECD, inte har lett till sänkta löner för den inhemska arbetskraften och att det inte heller har skett någon massiv ökning av arbetskraftsinvandringen till Sverige. Inom några yrkesgrupper, till exempel dataspecialister, står migranterna dock för en betydande del av alla rekryteringar.

Migrationsverkets certifieringsarbete har ytterligare förbättrat situationen för många företag med behov av att rekrytera arbetskraft utomlands. Certifieringssystemet innebär att seriösa arbetsgivare som har en viss kvantitet av ansökningar varje år, som alltid skickar in kompletta ansökningar och som erbjuder anställningsvillkor som uppfyller kraven kan certifieras av Migrationsverket. För de i dag drygt 400 certifierade företagen, bland annat Ikea och Ericsson, är den genomsnittliga handläggningstiden fem dagar.

Om svenska företag ska kunna rekrytera arbetstagare som är eftertraktade på den globala arbetsmarknaden måste tillståndsprocessen gå snabbt, annars kommer dessa arbetstagare att välja en annan arbetsgivare. Samtidigt ska vi förhindra missbruk och att människor utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden.

Alla arbetstagare ska ha rimliga arbetsvillkor, oavsett ursprung. Och det är självfallet oacceptabelt att enskilda arbetsgivare inte följer de lagar och regler som gäller. Regeringen kommer att fortsätta att arbeta aktivt för att säkerställa att så icke sker.

Anf. 3 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! De nya reglerna för arbetskraftsinvandring har gällt sedan 2008, och det är dags att se hur verkligheten har blivit.

Statsrådet Billström säger här att man har förbättrat villkoren för arbetskraftsinvandrare. Tillåt mig tvivla. Låt mig ta några exempel.

Så här skriver Hotell- och restaurangfacket efter att ha granskat 64 olika arbetsgivare: Vi har mött människor som arbetar tolv timmar om dagen, sju dagar i veckan och utan någon chans till vila. Vi har träffat människor som hankar sig fram med månadslöner på 3 000–4 000 kronor. Protesterar de förlorar de sin rätt att vistas i landet. På en restaurang i södra Sverige arbetar två unga kineser från morgon till kväll sju dagar i veckan under ständiga utskällningar. Från lönen drar arbetsgivaren av stora summor för kost och logi samt för resan till Sverige. Nätterna spenderar de inlåsta i arbetsgivarens källare.

Uppdrag granskning har visat att företaget Skogsnicke AB tog hit skogsarbetare från Kamerun. När Migrationsverket hade beviljat arbets-

tillstånd ändrades villkoren för arbetet snabbt. Nu skulle man jobba för 6 000 kronor i månaden – tiotimmarsdagar sex dagar i veckan.

Chefer inom McDonalds är misstänkta för att sälja arbetstillstånd för 100 000 kronor per tillstånd.

Detta är en bild av effekterna av den reform som ni har genomfört. Exempelen kan göras många. Det som är gemensamt är människors rädsla. Detta är människor som har kommit hit, som har blivit lurade och skamlöst utnyttjade och som saknar rättigheter. De riskerar att utvisas ur landet.

Den tystnad som breder ut sig påminner mig om den situation som råder i länder där facklig verksamhet är förbjuden. Man undrar om detta är Sverige 2013. Det här är inte enskilda misstag. Det är en systematik som är en effekt av de regler som regeringen och Miljöpartiet har sjösatt. Det är regeringen som är ansvarig.

Rörlighet över gränserna är bra; det är mycket bra. Sverige behöver influenser och människor av kött och blod som kommer till oss från andra länder. Vi vill att Sverige ska vara ett öppet land. Men det vi inte behöver är jobbtrafficking, lönedumpning och skamlöst utnyttjande av människor i utsatta situationer. Det är vad regeringens politik har gett oss.

Fru talman! Det ska vara enkelt för arbetsgivare att få tag i rätt kompetens, och det ska gå snabbt och obyråkratiskt. Det är nödvändigt i en globaliserad värld för att vi ska kunna konkurrera och ha en rörlighet på arbetsmarknaden. Men det ska inte vara möjligt att utnyttja människor.

Regeringen har gjort det mycket enkelt för oseriösa företag. Vi är många som gång på gång har krävt att man ska göra förändringar. Men regeringen säger nej. Tobias Billström – det är ditt ansvar!

Vi socialdemokrater föreslår att det kontrakt som ligger till underlag för Migrationsverkets beslut måste bli rättsligt bindande som en lägsta nivå. Det ska inte vara möjligt att gå under denna. Vi vill ha en vandelsprövning. De företag som ansöker om att ta hit arbetskraftsinvandring måste kunna genomgå en kontroll och visa att de inte har skatteskulder eller på andra sätt har misskött sig tidigare. Självfallet måste man kunna mota Olle i grind när det gäller oseriösa företag.

Vi vill ha en efterhandskontroll av skatter och avgifter via Skatteverket. Det kan inte vara så svårt att se om företagen verkligen betalar ut de löner som de lovade och som var själva grunden för det obyråkratiska beslutet hos Migrationsverket. Vi vill ha kännbara sanktionsavgifter mot de företag som bryter mot reglerna. Det är inte de enskilda människorna i en utsatt situation som ska straffas. Det är de oseriösa företagen som ska straffas. Vi hörde statsrådet Billström här – nöjd och nästan stolt över effekterna av sin reform. Jag tycker att det är anmärkningsvärt. Varför säger du nej till våra förslag, Tobias Billström?

Tobias Billström säger också: Det är ju redan förbjudet att utnyttja människor. Ja, det är det. Men man kan ställa frågan så här, statsrådet Billström: Skattefusk är också förbjudet. Tror du att det skulle bli mer eller mindre skattefusk om man talade om för människor att Skatteverket inte skulle granska en enda självdeklaration?

Vilken effekt man får handlar naturligtvis om vilka kontrollåtgärder man sätter upp. Regeringen har riggat ett system som gör det möjligt och mycket enkelt att utnyttja människor under otillständiga villkor. Varför

vägrar regeringen att införa de kontroller och förslag som vi har lagt fram?
(Applåder)

Anf. 4 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Miljöpartiet arbetar för att det ska vara lätt att komma till Sverige. Människor kommer alltid att röra på sig av olika anledningar. Några åker utomlands för att studera, andra för att arbeta. Vissa flyttar tillbaka, andra gör det inte. Ofta är inte flytten frivillig utan påtvingad på grund av krig, konflikt, förföljelse, naturkatastrofer eller andra situationer som gör det omöjligt för människor att bo kvar i sina hem.

Miljöpartiet värnar den svenska öppenheten inför omvärlden. Vi gröna ser migration som något positivt och fullständigt naturligt. Den svenska öppenheten är en öppenhet som skapar möjligheter för vissa att få en fristad undan förtryck och ger en möjlighet för andra att förverkliga sina drömmar. Samtidigt ger öppenheten Sverige nödvändiga förutsättningar att utvecklas som välfärds- och kunskapsnation.

Miljöpartiet och den borgerliga regeringen kom 2008 överens om att öppna upp för utomeuropeisk arbetskraftsinvandring. Reformen har gjort det svenska systemet till en internationell förebild då den inte begränsar invandringen till fastställda kvoter av särskilt kvalificerad arbetskraft. Tack vare de nya reglerna är människor välkomna oavsett yrke eller utbildning under förutsättning att de har ett jobb med lön och villkor på samma nivå som svenska kollektivavtal.

Det ekonomiska samarbetsorganet OECD har gjort en genomlysning av det svenska systemet och kommit fram till att det i huvudsak fungerar bra. Det har enligt OECD inte lett till den löne- eller villkorsdumpning som en del varnade för.

Men det finns allvarliga problem som måste lösas. Miljöpartiet har under en längre tid fört samtal med fackliga organisationer, arbetsgivare och människor som har arbetskraftsinvandrat. Vi har tagit del av fruktansvärda vittnesmål om människohandel, svältlöner och en människosyn som kan liknas vid en slavhandlares. Klart är att systemet måste förändras, kontrollerna av arbetsgivarna förbättras och luckorna i lagstiftningen täppas till för att förhindra att människor utnyttjas.

Allt missbruk måste stävjas. Det är aldrig acceptabelt att en människas utsatthet utnyttjas. Men lösningen är inte att riva upp reformen. Lösningen är inte att försvåra för människor att komma hit. I stället behöver reformen utvecklas för att stärka arbetskraftsinvandrandes rättigheter och öka kontrollerna av företag.

Migrationsverket har redan genomfört en rad åtgärder, till exempel certifiering av seriösa företag. Men fler åtgärder behövs. Efter dialog med bland andra TCO har vi tagit fram ett antal förslag som vi kommer att driva i förhandlingar med regeringen om att utveckla arbetskraftsinvandringsreformen framöver. Det handlar om åtgärder som utjämnar maktförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. De innebär väsentliga hinder och avskräckande effekter för oseriösa arbetsgivare att tjäna pengar på andra människor. Samtidigt garanterar åtgärderna ett fortsatt öppet system som Sverige kan vara stolt över.

Vi vill till exempel att det ska finnas både förhandskontroller av arbetsgivarnas seriositet, speciellt i riskbranscher såsom hotell och restau-

rang samt jord- och skogsbruk, och efterhandskontroller för att kontrollera att den utbetalade lönen stämmer överens med den utlovade.

Vi vill se en stärkt kontroll av arbetserbjudandet genom att arbetsgivare åläggs att bifoga anställningskontraktet. De arbetsgivare som bryter mot de regler som finns måste kunna få verkamma sanktioner. Det bör inkludera både svartlistning och möjligheter till skadestånd för arbetstägare.

För att minska arbetstägarnas beroendeställning bör det också ges ökad tid och möjlighet att hitta ett nytt arbete om den existerande anställningen upphör. I dag har arbetstägaren endast rätt att stanna i Sverige i tre månader för att söka ett nytt arbete. Dessutom bör arbetstägaren inte vara knuten till den första arbetsgivaren under de första två åren, utan ha en möjlighet att byta.

Vi föreslår ökade möjligheter för asylsökande som har fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd att ansöka om arbetstillstånd i stället – ett så kallat spårbyte.

Vi vill att en bestämmelse införs i brottsbalken för att tydligare kriminalisera handel med arbetstillstånd. Det bör alltså göras olagligt att som arbetsgivare ta betalt för att ansöka om olika tillstånd åt arbetstägare.

För att på allvar modernisera och humanisera svensk migrationspolitik krävs en politisk mognadsprocess hos både höger och vänster. Den måste utgå ifrån insikten om att migration är ett naturligt mänskligt beteende. Migration är inte något hotfullt, oavsett om det handlar om asylinvandring eller arbetskraftsinvandring. Lösningen är inte att skapa fler hinder för migration. Låt oss i stället diskutera hur nyanlända får goda förutsättningar att komma in i samhället och bra villkor på arbetsmarknaden och hur vi bäst tar till vara de människor, idéer och erfarenheter som vi har glädjen att välkomna till Sverige.

(Applåder)

Anf. 5 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Jag blir som många andra illa berörd när jag ser hur enskilda människor utnyttjas, hur de som kommer hit med en dröm får se sin dröm gå i kras och hur de ser sin dröm om ett bättre liv bli en mar-dröm.

Det borde kanske vara Folkpartiet som tar initiativ till den här typen av debatter. Folkpartiet och andra partier som verkligen står för grunderna i den här reformen och som tror på öppenheten borde kanske vara de som tydligare än andra oroar sig när systemen missbrukas och när människor far illa.

Det är inte okej att man lurar folk. Det är inte okej att man försöker tjäna pengar på andra människor genom att sälja arbetstillstånd. Det är inte okej att man lovar runt och betalar tunt.

Därför välkomnar Folkpartiet Migrationsverkets nya verktyg. Därför välkomnar vi att man genom ett gemensamt och samlat grepp har tagit tag i många av de problem som till exempel har drabbat de thailändare som har kommit hit för att plocka bär. Därför välkomnar vi också de diskussioner som förs inom alliansregeringen om ytterligare reformer på detta område. Vi måste naturligtvis fundera på vilka åtgärder som kan vidtas för att stoppa missbruket.

Jag välkomnar också Maria Ferns inlägg som jag tycker var konstruktivt och innehöll en klok ansats på många sätt. Flera av de punkter som hon tog upp skulle jag gärna vara med och diskutera med Miljöpartiet. Men, och detta är viktigt, när vi funderar på nya kontroller och nya möjligheter att stävja fusket får det inte ske på ett sätt som höjer trösklarna in i Sverige. Det får inte ske på ett sätt som gör att färre människor får chans att förverkliga sina drömmar. Det får inte ske på ett sätt som undergräver själva grundtanken i den här reformen, det vill säga att öppna Sverige för arbetskraftsinvandring.

Jag blir lite bekymrad över att tonläget i den här debatten håller på att förändras i Sverige. Ibland vrids tonläget i diskussionen mot det mer negativa, inte minst genom den retorik som Socialdemokraterna och Ylva Johansson visade upp här. Jag tror att vi måste erkänna att det är viktigt för Sverige att människor får chans att ta sig in och bidra till vårt välstånd. Jag blir inte bara illa berörd när jag ser att människor utnyttjas och när människor far illa utan också när politiker använder de här tragiska fallen för att vinna politiska poäng.

Det är viktigt att ta ett par steg tillbaka och se på den stora bilden. Jag tror att man ibland kan titta bakåt långt i historien och fundera på om det var ett klokt beslut när Karl-Oskar och Kristina på 1840-talet reste sig ur den steniga åkern och gav sig i väg med sina fyra barn för att hitta ett nytt liv i Amerika. Var det rätt att göra det? Var det en klok idé? Var det klokt av Amerika att ta emot dem? Ja, jag tror att det var det.

Det finns också mer närliggande exempel. Är det bra att unga människor i Sverige ger sig ut på resa, besöker Australien, USA, Kanada och England, skaffar sig ett jobb ett år, lär sig mer om världen, lär sig mer om sig själva och vidgar sina vyer? Ja, jag tror att det är bra för individen, för Sverige och för det mottagande landet.

Är det bra att Öresundsregionen nu växer samman så att unga människor kan få sitt första jobb genom att få in en fot på arbetsmarknaden i Danmark? Ja, jag tror att det är bra för individen, för Sverige och för Danmark.

Är det bra att tusentals människor söker sig till Norge för att få en bättre framtid där och bidrar till deras välstånd? Ja, jag tror att det är bra för individen, för Sverige och för Norge.

Det är i grunden positivt att människor rör sig över gränser och att människor har drömmar, att människor strävar efter någonting bättre. Det lyfter inte bara dem själva, deras länder och de nya länderna, utan det lyfter också välståndet i hela världen.

På samma sätt är det för Sverige. Det är bra att några tusen dataspecialister, civilingenjörer, arkitekter och andra kommer till vårt land, jobbar i företag som finns i Stockholmsregionen eller i andra delar av Sverige och bidrar till att de hittar på nya produkter, nya tjänster och till att de här företagen fungerar bättre, kan växa och skapa nya jobb. Det är bra att de på det sättet bidrar till Sveriges välstånd. Det är bra att det kommer ett par tre tusen till Sverige och hjälper till att plocka bär i skogen och hjälper till med andra jordbrukssysslor. Det lyfter deras eget välstånd och Sveriges välstånd. Den grundtanken måste leva kvar, men det ska ske på sjysta villkor.

Jag tror att det är viktigt att man tar de här stegen tillbaka och ser den stora bilden. Det är viktigt att välkomna människor som vill komma hit och hjälpa till att få det svenska välståndet att växa.

Fru talman! Sverigedemokraterna, som har begärt den här debatten, har en agenda som inte bara handlar om att stoppa arbetskraftsinvandringen, utan den handlar om att stoppa rörelser över gränserna över huvud taget. Den handlar inte bara om att stoppa rörelser över gränserna in i Sverige utan också ut från Sverige. Jag tror att det vore mycket dumt. Det skulle innebära att Sverige och de som bor i Sverige skulle få ett fattigare liv.

Jag noterar också att flera oppositionspartier höjer rösten i dag. Ibland kritiserar de reformen i sig, och ibland kräver de nya reformer för att bekämpa kriminalitet och det som missköts i samband med den här reformen.

Låt mig ställa en fråga till Jonas Sjöstedt, Ylva Johansson och andra: Om ni får gehör för några av de förslag som ni för fram om hur man bekämpar fusk, kommer ni då att ställa upp bakom grundtankarna i den här reformen så att vi får ett bredare stöd i riksdagen för det som är grunden till att vi nu öppnar för arbetskraftsinvandring?

Fru talman! Jag tror att det i grunden handlar om en sak, och det är hur vi ser på Sverige i framtiden. Jag och Folkpartiet tror att det är viktigt att Sverige är ett öppet land. Det är viktigt att vi får en mer dynamisk ekonomi och en mer flexibel arbetsmarknad. Jag tror att vi ska möta den ökade globaliseringen och det ökade konkurrenstrycket med att vara ett öppet och dynamiskt land. Folkpartiet tycker att vi ska möta den utmaningen med öppenhet och dynamik, inte med slutenhet och stillastående. (Applåder)

Anf. 6 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag vet inte för vilken gång i ordningen jag säger detta i just denna talarstol – det börjar bli en vana – men det tål att sägas gång efter gång: Migration är någonting fullkomligt naturligt och har förekommit i alla tider.

Faktum är att det är just migrationen som gör oss till de människor vi är. Förmågan och viljan att rycka upp bopålar för att undkomma fara eller söka bättre förutsättningar för att överleva ligger djupt rotad i vår mänskliga natur. Och faktum är också att det antagligen var precis denna drivkraft som fick just vår människotyp att vinna i det långa loppet. Neandertalarna kallas ju neandertalare just för att de företrädesvis vistades i området i och kring Neandertal i södra Tyskland.

Genom historien har möjligheterna att röra sig fritt över gränser varierat. Under upplysningstiden skedde stora och viktiga frihetsreformer i vår del av världen. Det var frihetsreformer som kom att sätta i gång en tillväxtresa utan motstycke i Sverige och lade grunden för det som vi kallar för hundra år av tillväxt.

En av de viktiga frihetsreformerna handlade just om den fria rörligheten för människor. År 1860 avskaffades passtvänet för utrikes och inrikes resor. Rörligheten möjliggjorde helt nya affärsmöjligheter. Europas marknader blev enormt mycket större, och möjligheten att hitta nya vägar att förverkliga sina drömmar i stort och smått blev många fler.

Innan dess krävdes alltså pass även för inrikes resor. En myndighetsperson skulle godkänna din resa inom landet, och den som inte kunde visa giltiga papper kunde åtalas för lösdriveri. Detta var naturligtvis en enorm ofrihet och någonting som känns väldigt främmande för den moderna människan.

Reformerna var inte alls oomstridda då det var fråga om stora samhällsförändringar, och samhällsförändringar möter alltid motstånd från de räddhågsna och de som levde gott i det gamla systemet.

Fru talman! Jag tror att våra framtida kolleger, de som debatterar i denna kammare om 150 år, kommer att tycka att det är lika främmande att vi 2013 inte fick flytta vart vi ville i världen och att detta kommer att ses som en stor och onödigt ofrihet, precis som vi ser tillbaka på ofriheten före 1860.

Arbetskraftsinvandringen till Sverige på 50- och 60-talen var mycket framgångsrik. Vår exportindustri kunde skörda viktiga segrar runt om i världen genom att den var bemannad av människor från oroligare, fattigare och i många fall odemokratiska delar av Europa.

Den väl fungerande invandringen, där människor flyttade till Sverige på en fredag och började jobba måndagen därpå, fick dess värre sitt slut i övergången från 60- till 70-talet.

Naturligtvis var det fler politiska förändringar än den som stängde dörren för utrikesfödda medarbetare som lade ut hinder för den svenska industrins framgångssaga och de hundra åren av tillväxt, men ett gemensamt hade de alla, nämligen att det var politiska förändringar som kraftigt kringskar friheten för folk och företag.

På senare tid har de värsta avarterna slipats av. De svåra marginal-effekterna från det tidigare skattesystemet minskade i och med skattereformen 1990–1991. Löntagarfonderna avskaffades under samma tid, och EU-medlemskapet medgav en frihet för rörlighet över gränser, åtminstone i vår omedelbara omvärld.

Trots farhågor om vad som kallades social turism och förslag om övergångsregler för att hindra nya EU-medborgare från att använda sin självklara rätt att konkurrera på lika villkor på den inre marknaden vann friheten slaget.

En färskare men lika viktig frihetsreform var den om arbetskraftsinvandringen som kom på plats 2008. Innan jag blev politiker var jag företagare i elva år. Det är ett allvarligt hinder för företagare som hittat precis rätt person för ett jobb att tvingas säga nej bara för att han eller hon är född i ett icke-europeiskt land. Det är ett allvarligt hinder mot tillväxten och därmed i förlängningen ett hot mot den svenska välfärden.

Ibland får man invändningen att det ju finns så många svenskar som går arbetslösa och att de på något sätt skulle ha förtur till jobb i svenska företag. Förutom det uppenbara argumentet att det naturligtvis är företagarens fulla frihet att anställa vem han eller hon vill bygger också invändningen på ett missförstånd om hur ekonomin fungerar. Det finns ingen given mängd jobb. Arbetsmarknadens storlek styrs av dess utbud och efterfrågan och jämvikten däremellan.

När rätt person är på rätt plats ökar den aggregerade produktiviteten, och när produktiviteten ökar lösgörs resurser och värde skapas. I dagligt tal kallar vi det tillväxt. Detta är också mycket lätt att föra i bevis. År 1970 fanns det 3,8 miljoner jobb i Sverige mätt i heltidsekvivalenter, och

2011 fanns det 4,6 miljoner jobb. Den som baserar sin argumentation på denna myt om en statisk ekonomi måste förklara var de 800 000 jobben kom ifrån.

Den demografiska utvecklingen ställer dessutom stora krav på samhällsförändringar. Vi måste hitta sätt att hantera det faktum att allt färre i arbetsför ålder ska försörja allt fler pensionärer. Arbetskraftsinvandring är *en* lösning, och alla som på olika sätt och i olika grad vill begränsa arbetskraftsinvandringen måste berätta vad vi ska ha i stället. Det är dessutom så, fru talman, att en övervägande del av Sveriges befolkning begriper detta. I en färsk undersökning säger 77 procent av svenskarna att man anser att människor utanför EU ska ha rätt att flytta till Sverige om de arbetar och försörjer sig själva. Noterbart är att inte ens Sverigedemokraternas väljare enligt samma undersökning är särdeles negativa till arbetskraftsinvandring.

Den kriminalitet mot arbetskraftsinvandrare i form av rena bedrägerier och ibland värre som vi har hört rapporteras om är fullständigt oacceptabel och måste bemötas med samma kraft som all kriminalitet borde bemötas med.

Arbetskraftsinvandringen är en mycket viktig frihetsreform som betyder enormt mycket för den enskilda människan och det enskilda företaget men också för samhället i stort.

(Applåder)

Anf. 7 MATTIAS KARLSSON (SD):

Fru talman! Vi sverigedemokrater tror på det svenska folket. Vi ser inte Sveriges medborgare som obildbara, och vi har till skillnad från regeringen inte givit upp hoppet om de arbetslösa i det här landet.

Sverigedemokraternas uppfattning är att kompetensbrist och så kallad mismatchning på den svenska arbetsmarknaden i första hand bör lösas genom att utbilda och omskola den inhemska arbetskraften. Av den anledningen tillskjuter vi betydande resurser till utbildningsväsendet i vårt budgetalternativ.

Att vi har en situation med massarbetslöshet samtidigt som det inom vissa sektorer råder brist på kvalificerad arbetskraft måste betraktas som ett gigantiskt misslyckande för regeringens utbildningspolitik. Även om utbildningspolitiken är det allra viktigaste verktyget för att förebygga och komma till rätta med kompetensbrist förstår vi samtidigt att man aldrig till 100 procent kan förutse framtida trender på den svenska arbetsmarknaden. Därför ställer vi oss positiva till en begränsad och ansvarsfullt reglerad arbetskraftsinvandring av högkvalificerade personer vars kompetens inte går att finna på den svenska arbetsmarknaden.

Den arbetskraftsinvandring som vi förespråkar är dock någonting helt annat än det ansvarslösa, extremt liberala, inhumana och ekonomiskt skadliga system som Alliansen och Miljöpartiet trots varningar från tunga remissinstanser införde 2008.

Så sent som i februari 2008 sade Tobias Billström följande om den planerade regeländringen vid en konferens med Globaliseringsrådet: De grundläggande förutsättningarna ska vara att det finns ett behov på arbetsmarknaden. Sin vana trogen gjorde han dock en tvärvändning, och när de nya reglerna presenterades senare samma år hade man helt slopat

det tidigare kravet om att arbetskraftsinvandringen skulle svara mot ett uppenbart behov på den svenska arbetsmarknaden.

Det nya regelverket är, som jag nämnde i mitt inledningsanförande, enligt OECD det mest liberala i hela västvärlden. Arbetsgivarna blev i praktiken fria att anställa människor från hela världen även om det fanns mängder av arbetslösa i Sverige med rätt kvalifikationer som gärna hade tagit jobben. Inte heller begränsades arbetskraftsinvandringen till att gälla yrkeskategorier med krav på kvalificerad utbildning eller arbetslivserfarenhet. Alla yrkeskategorier öppnades för global konkurrens, och resultatet av detta ser vi nu. 43 procent av arbetskraftsinvandringarna saknar helt och hållet relevant yrkesutbildning. 65 procent av de beviljade tillstånden har gett LO-jobb, främst inom städ-, restaurang- och byggbranscherna. Samtidigt är den inhemska arbetslösheten gigantisk inom just dessa sektorer. Inom restaurangbranschen är närmare 10 procent heltidsarbetslösa och nästan lika många är i åtgärder. Inom byggbranschen är arbetslösheten uppe i nästan 11 procent.

Jag skulle vilja veta vad Tobias Billström har att säga till de arbetslösa inom bland annat bygg- och restaurangbranscherna. Det är människor som inte längre har råd att behålla sitt hus och måste flytta och vars barn måste byta skola och lämna sina kamrater. De har inte längre råd att åka på semester med familjen eller att betala för ungarnas hockeyträning, och de har fått se det jobb som de har längtat efter gå till mindre kvalificerade, utomeuropeiska arbetskraftsinvandrare som i många fall frivilligt har köpt eller har tvingats att köpa sina arbetstillstånd.

De här människorna finns faktiskt. Jag har träffat flera av dem, och jag kan lova er att de inte låter sig imponeras av avancerade statistiska krumbukter eller eleganta retoriska bortförklaringar om att det inte finns några undanträngningseffekter. De har känt det in på bara skinnet, och detta är sannolikt en av många förklaringar till att det just nu är Sverigedemokraterna och inte Moderaterna som är det näst största partiet inom LO-kollektivet.

Den andra stora skamfläcken i Alliansens och Miljöpartiets arbetskraftsinvandringspolitik, vid sidan av att man bidrar till att arbetslösa i Sverige trängs undan på arbetsmarknaden, är det skrupelfria utnyttjande av arbetskraftsinvandringarna som regeringens och Miljöpartiets slappa regelverk har givit utrymme för. En rad tunga instanser och arbetsmarknadsforskare varnade för att det här extremt liberala systemet nästan helt utan kontroller skulle resultera i att människor skulle komma att bli utnyttjade. Men regeringen och Miljöpartiet valde att fullständigt ignorera varningssignalerna, och resultatet har vi sett. En sjättedel av arbetskraftsinvandringarna som folkbokfört sig i Sverige uppges helt sakna deklarerad inkomst. Minst hälften av de arbetskraftsinvandringarna som har fått tvååriga arbetstillstånd bedöms ha betalat för dem. Människor tvingas arbeta och bo under slavlika förhållanden och med slavlöner. Sexuella övergrepp med mera från arbetsgivare har förekommit. Det är skamligt. Allianspartierna och Miljöpartiet bär ett tungt moraliskt ansvar för att det har blivit så här.

Förutom det mänskliga lidandet som bristen på kontroller leder till bedömer bland annat generaldirektören för IFAU att löneutvecklingen på grund av den illojala konkurrensen kan komma att dämpas i de mest utsatta branscherna. Byggnadsarbetareförbundet uppger att flera mindre

byggföretag har fått allt svårare att hävda sig i konkurrensen mot de oseriösa företag som utnyttjar slavarbetare. Får utvecklingen fortsätta på den inslagna vägen är det alltså stor risk att seriösa företag slås ut medan oseriösa och skrupelfria företag stärks och frodas.

Det är uppenbart att vi mycket snabbt måste få ett skärpt kontrollsystem på plats där ett av de viktigaste inslagen bör vara att Skatteverket får i uppdrag att löpande följa upp om arbetsgivarna verkligen betalar ut den avtalsenliga lön som de har lovat att ge.

Hur länge tänker Moderaterna stillatigande se på medan människor utnyttjas och arbetslösa i Sverige trängs undan från lediga jobb?

Fru talman! Jag skulle avslutningsvis vilja ställa en direkt fråga till Socialdemokraterna som så här långt har hållit en anmärkningsvärt låg ton i debatten om arbetskraftsinvandring. Vill Socialdemokraterna stoppa undanträngningen av arbetslösa i Sverige genom att återinföra någon form av central behovsprövning beträffande arbetskraftsinvandringen, och kommer man i så fall att aktivt driva det kravet framöver?

Anf. 8 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Den här debatten handlar om några av de allra mest utsatta och exploaterade människorna som finns på svensk arbetsmarknad. Många av dem har känt sig tvingade att komma hit för att det finns en familj att försörja någon annanstans. Man måste göra det för att klara sin egen och sina släktingars ekonomi.

Det är människor som vi ganska sällan möter. De tar ingen plats i den svenska samhällsdebatten. Vi vet ofta ganska lite om hur de egentligen har det. Men ibland kommer de fram i form av nyhetsinslag, till exempel skogsarbetarna som hade lurats hit från Kamerun, blev blåsta på sin lön och levde under eländiga förhållanden. Vi vet att många av dem som står i de fina restaurangköken i Stockholm jobbar alldeles för många timmar. Det värker i benen på dem när arbetsdagen är slut därför att de har stått i 12- eller 14-timmarspass, och de får alldeles för lite i lön och är beroende av sina arbetsgivare. Det kom fram när det visade sig att chefer på McDonalds sålt arbetserbjudanden till människor, som skuldsatte sig för att komma hit och sedan skulle betala tillbaka.

Det är en del av svensk arbetsmarknad i dag, och det är en skamlig del. Detta handlar om tusentals människor. Ibland bor de i en skrubbe på jobbet. Ibland är de fräntagna sitt pass för att inte kunna säga ifrån mot sin arbetsgivare.

Hur kunde det bli så här i Sverige 2013? Ansvaret ligger helt på Alliansens partier och på Miljöpartiet. Ni har skapat detta, och ni får ta det politiska ansvaret. Det duger inte att stå här och säga att detta är illa och förfärligt och att man vill göra någonting åt det och sedan acceptera att det fortsätter att se ut så här år efter år. Ni får ta ansvaret för att det ser ut så för dessa människor.

Men det skulle inte behöva se ut så. Det kan vara annorlunda. Vi har lagt reformförslagen på bordet gång efter gång: Gör arbetserbjudandet till ett rättsligt bindande kontrakt! Då kan man säga: Det här blev jag lovad, och det här ska jag ha. Allt annat är avtalsbrott. Låt Skatteverket samköra sitt register med Migrationsverket. Så svårt kan det väl inte vara? Stävja skattebrott. Se till att folk får den lön de är värda och ska ha. Och när någon som inte fått det som utlovats trots allt vågar säga ifrån och kräva

sin rätt – låt den stanna tiden ut och söka sig ett nytt jobb i stället för att behöva bli utskickad ur Sverige. Varför säger ni nej till det? Det är mycket anständiga och självklara krav på en arbetsmarknad som fungerar. Här saknar jag svar i debatten.

När det gäller Alliansen kan jag se en sorts linje i det som sker. Vi ser det också i förhållande till arbetskraft från andra EU-länder som tillåts arbeta här med sämre villkor. Det är en sorts iskall högerpolitik där man använder arbetskraftsinvandringen för att ställa löntagare mot varandra och pressa ned arbetsvillkoren.

Om inte annat tycker jag i alla fall att man borde tänka på att man slår ut bra företag på vägen. De som inte fuskar och inte utnyttjar folk slås också ut av detta. Om man inte tänker på löntagarna kan man väl åtminstone tänka på företagen.

Jag har svårare att förstå Miljöpartiet. Man brukar säga: Att vara liberal är att vara klugen. I den här debatten kan man säga: Att vara miljöpartist är att vara klugen. Man står och säger att man också vill allt det goda som socialdemokrater och vänsterpartister vill. Men ändå håller man fast vid sin överenskommelse. Så är det i debatt efter debatt.

Men ni är ansvariga! Ni är ansvariga för att de här människorna får så illa i Sverige i dag. Menar ni allvar med det ni säger måste ni sätta en gräns för detta: Hit men inte längre – förändras det inte kliver vi av. Om Miljöpartiet inte gör det kan man bara sammanfatta de fina orden i ett annat ord – hyckleri. Så är det tyvärr.

Sverigedemokraterna försöker ta lite poäng i den här debatten. Det hade varit mer trovärdigt om ni hade röstat bättre i den här kammaren. Så sent som förra året föreslog vi att arbetserbjudanden skulle göras bindande och att det skulle göras efterkontroller av att man betalat det man ska. Men då röstade ni nej. Sverigedemokraterna är inte och kommer inte att bli löntagarnas vän när det väl kommer till kritan.

För oss vänsterpartister spelar det ingen roll om man är född i Köping, Warszawa eller Thailand. Jobbar man i Sverige ska man ha samma villkor. Vi gör inte skillnad på folk på det sättet. Det här är viktigt. För det första: Accepterar man olika villkor beroende på varifrån människor kommer – och det är så detta i praktiken fungerar i dag – accepterar man diskriminering av andra människor. Det gör inte vi. För det andra accepterar man då att arbetskraftsinvandring används som ett sätt att pressa tillbaka löntagarnas villkor. Det gör vi inte heller. För det tredje accepterar man i så fall att den som utnyttjar andra människor vinner, medan seriöst företagande förlorar. Det gör vi vänsterpartister inte heller.

Sist men inte minst: Får vi en svensk arbetsmarknad där löntagare från olika länder ställs mot varandra är det en farlig utveckling i ett samhälle som präglas av stärkt rasism i vissa områden. Starka rättigheter för alla, gemensamt fackligt medlemskap och gemensamma kollektivavtal är inte bara en självklarhet utan också en bot mot rasism och främlingsfientlighet.

(Applåder)

Anf. 9 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! På alla hjärtans dag brukar vi kristdemokrater dela ut godishjärtan tillsammans med en liten folder om våra hjärtefrågor. Vi betonar det unika med varje person och dennes behov och att det samtidigt

*Aktuell debatt:
Reformen för förenklad
utomeuropeisk arbets-
kraftsinvandring*

behövs jämlikhet och jämställdhet mellan människor i olika grupper. Det är en perfekt dag för att uppmärksamma det.

Just i dag debatterar vi arbetskraftsinvandring. Vi har som land genom historien varit starkt beroende av utländsk arbetskraft, som vi hört här, från 1500- och 1600-talens valloner till 1950- och 1960-talens sydeuropéer och finländare som kom till Sverige för att jobba. Mot bakgrund av den demografiska prövning som vårt land står inför kanske Sverige återigen kan leva upp till bilden av ett öppet och globaliserat land även i denna fråga. Kanske kommer vi om ett par decennier att ha ytterligare folkgrupper att tacka för vårt västånd.

Den inkonsekvens som visas i den sverigedemokratiska politiken är särskilt tydlig i den här debatten. I vanliga fall ondgör man sig över människor som kommer hit som asylsökande med skyddsbehov eller andra ömmande skäl. Man ser inte någon ”nytta” av personerna i fråga. Sverigedemokraterna är mycket tydliga med att de vill strypa möjligheterna för dessa människor att komma till vårt land. Men inte ens människor som kommer hit och har jobb och åtminstone kan ”kvoterats in” genom att de gör nytta, betalar skatt och konsumerar i Sverige ska få komma hit, anser Sverigedemokraterna, för de tar jobben från svenskarna.

Oavsett om det handlar om jobb som kräver högskoleutbildning eller inte kan vi konstatera att det inte finns tillräckligt med jobb för alla just nu. Det finns inte heller tillräckligt med svenskar som söker och vill ha vissa jobb. Det är ena sidan av myntet.

Den andra sidan handlar om långtgående konsekvenser av tidigare regeringars beslut. Praktisk kunskap har nedvärderats, men även högre akademisk utbildning har fått stryka på foten. I dag har vi en situation med en förlorad ungdomsgeneration som kunde ha fått jobb inom hantverkaryrken eller inom avancerade tekniska och andra akademiska yrken.

Det har satsats på bredd i kompetensen, inte på spjutspetskompetens. Där har vi inte hunnit i kapp i Sverige än med att utbilda fler. Och när större företag antingen gått i konkurs eller flyttat sin verksamhet utomlands har både svenska och utländska specialister följt med, medan få har kommit till.

Fru talman! Inom EU är en av grundstenarna fri rörlighet för arbetstagare. Inför utvidgningen 2004 fanns det väldigt många farhågor om detta. Fler länder skulle omfattas av den fria rörligheten för arbetskraft. Därmed skulle den inhemska arbetskraften möta hård konkurrens från de nya medlemsländerna. Man hade farhågor om att lönerna skulle dumpas och arbetsvillkoren försämrats. En rapport från EU-kommissionen visade dock att man två år efteråt inte kunnat skönja den typen av utveckling. När EU utvidgades 2007 bidrog invandringen från de nya medlemsländerna till att arbetsmarknaderna i hela EU expanderade stort, det vill säga att fler jobb skapades.

Invandrarna har oftast fungerat som komplement till den inhemska arbetskraften och varit viktiga för många branscher som haft brist på arbetskraft. De som invandrat har tenderat att vara anställda i yrken där efterfrågan på arbetskraft varit som störst, framför allt i yrken som enbart kräver en låg utbildningsnivå, säger forskningen. Men det innebär inte att de som får jobben har låg eller ingen utbildning. Många tar jobb ändå, under sin utbildningsnivå.

Är det då så konstigt att syftet med den reform vi debatterar i dag inte har varit att ta hit specialister i bristyrken? Syftet har varit att ta hit personer som är kvalificerade för de yrken i vilka det finns en brist på arbetskraft, inte att det enbart ska komma högutbildade experter hit till Sverige, vilket Sverigedemokraterna vill göra gällande.

Sverige kommer om några år att behöva mer arbetskraft. Enligt Arbetsförmedlingen kommer det att vara fler som lämnar arbetsmarknaden än som kommer in. Det vet vi. Den tendensen kommer naturligtvis att förstärkas med en åldrande befolkning. År 2030 kommer Sverige att behöva ungefär 400 000 fler sysselsatta för att klara dagens försörjningsbörd.

Vi kan roa oss med några exempel som skulle kunna kompensera den ökade försörjningsbördan framöver. Det kan vara ökade födelsetal. Men på kort sikt ökar kostnaderna när fler barn föds. Det kan vara höjd pensionsålder till 79 år för hälften av varje årskull eller att den totala invandringen skulle behöva uppgå till så mycket som 200 000 personer årligen under en period.

Jag tror inte att Sverigedemokraterna eller något annat parti skulle föredra att införa någon form av planerat födande eller en orimligt hög pensionsålder, ej heller en kraftigt ökad invandring under för kort tid. Att däremot komma hit från andra länder av fri vilja, få arbeta och försörja sig är en helt annan sak.

(Applåder)

Anf. 10 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Om Sverige ska stå sig väl i den internationella konkurrens om arbetskraft som råder i dag behöver vi ha ett öppet och flexibelt regelverk som gör det attraktivt för arbetskraftsinvandrare att välja just oss. Men det innebär inte att vi inte ska ha ordning och reda och kontroll av under vilka förutsättningar människor kommer hit till oss.

Det finns tyvärr oseriösa arbetsgivare. De är beredda att utnyttja både regler och människor, men det fanns det även före arbetskraftsinvandringsreformen. De oseriösa arbetsgivare som jag pratar om stoppas inte av stängda gränser.

Arbetskraftsinvandringsreformens hårdaste kritiker kommer alltid att ta enskilda ärenden till intäkt för att ifrågasätta arbetskraftsinvandringen som sådan. Det finns de – det har vi hört i debatten – som tycker att svenska jobb ska gå till vad man definierar som svenskar. Och det finns de som ger sken av att vara för arbetskraftsinvandring, men de vill ha den så genomreglerad och byråkratisk att resultatet i praktiken blir detsamma. Det stoppade den framgångsrika arbetskraftsinvandring som Sverige hade fram till och med början av 1970-talet. Låt mig vara tydlig med att de aldrig kommer att vinna mig för sitt synsätt.

Jag vill betona att det är oacceptabelt att enskilda arbetsgivare inte följer de lagar och regler som gäller och utnyttjar arbetstagare. Arbetstagare ska alltid ha rimliga arbetsvillkor – oavsett ursprung. I takt med att det har framgått att reglerna i vissa fall kringgås av oseriösa arbetsgivare vidtas också åtgärder. Kontrollen av arbetsvillkoren för arbetskraftsinvandrare i Sverige är uppdelad mellan flera parter, men alla gör sin del av jobbet. Migrationsverket svarar för de kontroller av anställningsvillkoren som görs inför tillståndsgivningen. Tillsynen över arbetsmiljö- och

arbetstidslagstiftningen utövas av Arbetsmiljöverket, och övriga arbetsvillkor hanteras i sin tur inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetsmarknadens parter kommer överens om vilka villkor som ska gälla och övervakar att dessa efterlevs. Om det förekommer brottslighet är det självfallet en fråga för rättsväsendet.

Regeringen har gett Migrationsverket i uppgift att motverka missbruket av reglerna. Liksom för åren 2011 och 2012 har regeringen även i år uppdragit åt Migrationsverket att särskilt redovisa vilka insatser som görs för att upptäcka bland annat skenanställningar. Migrationsverket arbetar mycket aktivt med att motverka missbruk av reglerna, och verket införde för ett år sedan skärpta kontroller i ärenden som gäller särskilt utsatta branscher. Den kontrollen innebär bland annat att arbetsgivare ska visa att det finns ekonomiska förutsättningar för att rekrytera en arbetskraftsinvandrare. Den arbetsgivare som tidigare rekryterat med hjälp av systemet för arbetskraftsinvandring ska dessutom visa att man har betalat ut löner och tecknat försäkringar för sin personal. Åtgärderna innebär att det finns goda förutsättningar för att upptäcka och utreda misstänkt missbruk. Enligt Migrationsverkets rapporter har de skärpta kontrollerna också gett resultat.

Det är viktigt att arbetstillstånd beviljas på riktig grund och att skenanställningar och oseriösa arbetsgivare så långt som möjligt upptäcks innan ett tillstånd beviljas. Regeringen har alltså vidtagit flera olika åtgärder för att förhindra missbruk av systemet. För att ytterligare motverka att människor som kommer till Sverige för att arbeta utnyttjas avser jag att under våren föreslå utökade möjligheter att återkalla tillstånd som har beviljats för arbete. Syftet med förslaget är att ge Migrationsverket verktyg att använda när man trots vidtagna åtgärder upptäcker att reglerna inte har efterlevts.

(Applåder)

Anf. 11 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Statsrådet talar om enskilda fall, om enstaka arbetsgivare. Låt oss komma ihåg vad det handlar om. Det handlar om människor av kött och blod. Det handlar om människor som har lurats hit, som utnyttjas under fruktansvärda villkor. Det finns, tyvärr, en systematik i detta. Människor blir inlåsta på natten, tvingas bo under vedervärdiga förhållanden och får inte de löner de har utlovats.

Vi måste ställa oss frågan om vi vill ha det på det sättet. Vem har ansvaret för att det ser ut så?

För oss är svaret självklart att det är helt oacceptabelt att vi behandlar människor på detta sätt i vårt land, och det är regeringen som är ansvarig. Vi hör här att statsrådet är nöjd. Det enda han kan tänka sig att göra är att ytterligare rycka undan grunden för de människor som har kommit hit och blivit lurade genom att de blir av med sitt tillstånd. Men det vidtas inga ytterligare åtgärder för att kontrollera de företag som tar hit arbetskraftsinvandrare på felaktiga eller kriminella grunder.

Det finns en likhet mellan vissa företrädare för alliansregeringen och Sverigedemokraterna, nämligen att måla upp diskussionen som att det handlar om två alternativ. Det är fråga om att antingen acceptera regeringens regler, som gör det oerhört enkelt för oseriösa företag att utnyttja

människor under ovärdiga villkor, eller stänga gränserna. Det är en oriktig bild. Så ser inte valet ut.

För oss socialdemokrater är det självklart att vi ska välkomna arbetskraftsinvandring till Sverige, men det är också lika självklart att vi ska stå upp för ordning och reda på arbetsmarknaden och att vi under inga villkor kan acceptera att man utnyttjar människor och tvingar dem att arbeta långt under kollektivavtalsnivå. Det är fråga om människor som är rädda, utsatta och inte kan hävda sina rättigheter.

Valet handlar inte om att behålla det nuvarande regelverket eller att, som Sverigedemokraterna vill, stänga gränserna och få ett krympande Sverige med allt färre arbeten och en krympande tillväxt. Alternativet är naturligtvis att vi tar på allvar de utmaningar som globaliseringen innebär och som gör att vi måste hävda regelverket på den svenska arbetsmarknaden, kollektivavtalen och samarbete med parterna. Det är anmärkningsvärt att statsrådet inte är intresserad av att göra det.

Jag noterar att Folkpartiets Christer Nylander säger att det krävs förändringar av reformen och att Miljöpartiets Maria Ferm säger att det måste göras förändringar för att åtgärda de uppenbara brister som finns. Men statsrådet säger att han är nöjd med situationen och att alternativet är att stänga gränserna ihop med Sverigedemokraterna. Vad är det för politiskt alternativ?

(Applåder)

Anf. 12 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Många människor känner en oro för att arbetskraftsinvandringen ska påverka deras egen möjlighet att få arbeta negativt. Den oron är resultatet av att politiska företrädare sprider myten om att de som kommer hit tar våra jobb. Det är något som helt enkelt inte stämmer. Det fungerar inte så. Det är en missuppfattning som jag tänkte passa på att reda ut.

Det finns inte ett konstant antal jobb i ett land som människor konkurrerar om. När nya människor flyttar till ett land skapas nya behov och därmed nya jobb. Dessutom måste jobben som skapas genom arbetskraftsinvandringen i första hand utannonseras innan rekryteringen från utlandet kan bli aktuell. Dessutom råder det, trots hög arbetslöshet, faktiskt brist på arbetskraft inom flera olika yrkesområden, inte bara inom högkvalificerade yrken.

Skogs- och lantbruksindustrin uppger till exempel att mängder av företag, främst på landsbygden, hade dukat under om det inte hade varit för arbetskraftsinvandringen. Det hade inneburit förlorade arbetstillfällen för långt fler än de som kommer hit som arbetskraftsinvandrare och en förlust för vår strävan efter en levande landsbygd.

Framför allt bygger myten om att människor kommer hit och tar våra jobb på en bristande förståelse för samhällsekonomin, som ibland tyvärr får alltför stort genomslag i migrationsdebatten i stort. Den tanken utgår från att Sveriges ekonomi är en kaka som alla måste dela på och som inte kan förändras i storlek. Men så är det inte. När en ny människa kommer till ett land, oavsett anledning, skapas nya behov, ny konsumtion, nya kontakter och nya jobb. Migration ger utveckling. Till exempel fanns det år 2010 ca 110 000 företag i Sverige som ägdes av personer födda i ett annat land än Sverige.

Prot. 2012/13:65
14 februari

*Aktuell debatt:
Reformen för förenklad
utomeuropeisk arbets-
kraftsinvandring*

Migration har över huvud taget väldigt liten påverkan på arbetslösheten i ett land. Av den sammantagna forskningen på området kan vi konstatera att invandring har små eller inga effekter på sysselsättningsnivån.

Tankesmedjan Fores rapporterar att studier från flera OECD-länder konstaterar att om invandringen i genomsnitt ökar med 1 procent minskar sysselsättningen bland den inhemska befolkningen med 0,02 procent. FN:s utvecklingsorgan UNDP publicerade år 2009 en studie som hade använt sig av datamaterial från 14 OECD-länder mellan 1980 och 2005. Denna studie visade att arbetsmarknaden snabbt anpassar sig efter invandringen och att nya jobb skapas. Även när EU utvidgades och det varnades för social turism och lönedumpning blev följden bara att arbetsmarknaderna i hela EU expanderade och att fler jobb skapades.

Arbetslösheten i ett land påverkas i stället av faktorer som ekonomin i stort, hur stor andel av befolkningen som befinner sig i arbetsför ålder jämfört med dem som behöver försörjas, vilka investeringar som görs från statligt håll, företagsklimatet, matchningen av utbildning och kompetens hos befolkningen jämfört med efterfrågan på arbetsmarknaden och många andra faktorer.

I stället för att oroas för att människor rör sig fram och tillbaka över gränser behöver vi fokusera vår energi på att se till att de som kommer hit får goda förutsättningar att komma in i samhället. Hur tar vi bäst till vara de människor, idéer och erfarenheter som vi har glädjen att välkomna hit?

(Applåder)

Anf. 13 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Mattias Karlsson sade tidigare att Sverige hade det mest liberala systemet för arbetskraftsinvandring i världen. Jag tackar för berömmet. Men vi är inte nöjda.

Det är dels för att det går att vidga systemet ytterligare till att omfatta fler, dels för att det behövs justeringar i det regelverk som finns i dag. Det är inte liberalt att missbruka system. Det är inte liberalt att behandla människor ovärdigt. Ett liberalt arbetskraftsinvandringssystem måste också se till att människor som kommer hit bemöts på ett sjyst sätt.

Där kommer vi på något sätt till huvudfrågan i den här diskussionen. Är man för grundtankarna i systemet? När jag lyssnar på oppositionen funderade jag rätt mycket. Ni föreslår ytterligare kontrollåtgärder och ytterligare system för att fånga upp och bekämpa missbruket. Om det skulle införas, skulle ni då sluta upp bakom den grundtanke som finns bakom dagens system för arbetskraftsinvandring, det som i grunden är det mest liberala i världen? Om vi fick ytterligare några av de kontrollmekanismer som ni förespråkar, skulle ni då sluta upp bakom grundtanken, eller vill ni fortsatt gå tillbaka till de regler som gällde innan alliansregeringen och Miljöpartiet gjorde den här reformen? Svaret på det är ni fortfarande skyldiga. Är ni i grunden för arbetskraftsinvandring enligt de principer som finns i dag, eller är ni i grunden mot?

Jag kan inte låta bli att tänka på det Jonas Sjöstedt sade. Jag delar hans syn på hur illa det är att krossa de drömmar som människor som kommer hit har, människor som kommer hit därför att de känner behov

av att försörja sin familj i hemlandet, som kommer hit för att skapa sig en bättre framtid.

Men slutsatsen är då inte att stänga dörren eller höja trösklarna för dem, utan slutsatsen måste väl ändå vara att se till att de bemöts med sjysta villkor här. Det är en stor skillnad i synsätt. Antingen bekämpar man de negativa effekter som vi vet finns, det som missbrukas, det rent kriminella som förekommer, eller också säger man nej till hela systemet i sig.

För Folkpartiets del och för ett liberalt system innebär det att vi har låga trösklar för dem som vill komma hit och ser till att de har sjysta villkor.

Fru talman! Det förekommer en del siffertricksande i debatten. När man jämför arbetstillstånd som har givits påstår man ofta att de framför allt handlar om arbeten där det finns många som söker jobb, att det finns hög arbetslöshet, att det är arbeten som inte kräver särskilt mycket erfarenhet eller utbildning.

Men om man tittar på fakta bakom siffrorna ser man att det inte riktigt är så enkelt att man kan jämföra ett tillstånd med ett annat. En stor mängd av de tillstånd som ges handlar om att folk kommer hit under en eller två månader, kanske augusti och september, för att hjälpa till att plocka blåbär och lingon i svenska skogar.

Om man skulle rensa för det och skulle jämföra hur många heltidsårsarbeten som kom hit ser man att det stora inflödet av arbetskraft som kommer genom den här reformen är människor som jobbar inom jobb som kräver höga kvalifikationer och hög utbildning, där det till exempel inte är så enkelt att omskola svenskar att bli dataspecialister på ett halvår.

Därför är det viktigt att den här möjligheten finns. De som kommer hit och är arkitektutbildade, datatekniker eller civilingenjörer, de kommer hit för att underlätta för svenska företag att skapa nya produkter och tjänster, och då skapar de också nya jobb i Sverige och ökat välbefinnande i Sverige. Det är den arbetskraftsinvandringen som är den stora bulken av det som kommer hit. Majoriteten av de årsarbetare som kommer till följd av arbetskraftsinvandringen är inte sådana som lätt kan ersättas av dem som i dag är arbetslösa.

Fru talman! Oppositionen har fortfarande att svara på huvudfrågan: Om vi inför ytterligare några skärpta regler, är ni då beredda att ställa er bakom den grundläggande tanken i detta?
(Applåder)

Anf. 14 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Det är knappast någon hemlighet vad som är Sverigedemokraternas agenda. De vill minska invandringen till Sverige och tycker sig ha goda skäl till det. Det är en uppfattning som man naturligtvis kan ha, även om jag inte delar den. Men man måste vara medveten om vad man väljer och vad man väljer bort.

De fall där kriminella människor har missbrukat systemet och agerat bedrägligt mot såväl samhället som arbetskraftsinvandrare är naturligtvis fullständigt oacceptabla. Det är brott som ska beivras med samma kraft som andra. Regeringen har också, som vi har hört, tagit initiativ till ett antal åtgärder för att säkra reformens andemening.

Vi får heller inte glömma alla de fall där arbetskraftsinvandringen fungerar mycket väl, till gagn för samtliga inblandade. Det handlar om företag som inte skulle kunna fungera utan arbetskraftsinvandringen.

Som flera redan har sagt har reformen utvärderats av OECD, med goda betyg. Bland annat konstaterar man att reformen inte har betytt minskade löner för den inhemska arbetskraften. Tvärtom visar rapporten att företag som anställer arbetskraftsinvandrare generellt betalar högre löner än jämförbara företag.

Att invandringen ställer krav på vårt samhälle kan ingen förneka. Politiska krav på regleringar av såväl bostads- som arbetsmarknaderna har höjt trösklarna och skapat stor ojämlikhet mellan vad man i nationalekonomin brukar kalla insiders och outsiders, det vill säga de som redan har jobb och bostad och de som inte har någondera.

Det drabbar inte bara invandrare utan alla som inte ännu har hunnit etablera sig på dessa marknader, till exempel ungdomar. Men vi får heller inte glömma alla de etniska svenskar mitt i livet som av sjukdom eller andra skäl har tvingats ut från insidan och nu försöker ta sig tillbaka. De drabbas också av de höga trösklar som systemen har byggt upp.

Alldeles oavsett vilken migrationspolitik vi har finns det redan i dag ett stort antal problem som vi måste lösa. Men problemen att hitta jobb drabbar implicit inte arbetskraftsinvandrare i första läget – de flyttar ju till Sverige just därför att de har ett jobb här.

Det är dessutom så, fru talman, att vi behöver arbetskraften. Varje ansvarsfull politiker måste ta demografiutmaningen på största allvar. Vi blir allt äldre och friskare i vår del av världen, vilket naturligtvis är oerhört glädjande. Men det ställer samtidigt krav på samhället, då allt färre i arbetsför ålder ska försörja allt fler pensionärer.

Som Penilla Gunther så klokt påpekade finns det i stort sett tre sätt att hantera det. Vi kan på något sätt försöka få fart på barnafödandet, vi kan höja pensionsåldern, eller så kan vi hålla dörren öppen för människor som vill leva och arbeta i Sverige.

Barnafödandet och medborgarnas familjeplanering är inget jag tycker att vi politiker ska blanda oss i. Det är möjligt att andra tycker annorlunda, men det finns också milt uttryckt begränsningar för detta i lagstiftningsinstrumentet.

Vi kanske ska jobba tills vi blir 75. Det verkar toppen, tycker jag själv, som nog kan hasa mig hit till talarstolen från tjänsterummet i Ledamotshuset, om mina väljare mot förmodan skulle tycka att det var en god idé. Men för andra som har fysiskt mer krävande yrken är detta inte rimligt.

Om man driver en politik syftande till att minska invandringen är man skyldig att ge ett svar på hur man ska lösa demografiutmaningen. Jag ställer en fråga direkt till Sverigedemokraterna: Med hur mycket vill ni höja pensionsåldern?

Anf. 15 MATTIAS KARLSSON (SD):

Fru talman! En lång rad talare har lyft fram behovet av skärpta kontroller, och det är naturligtvis positivt. Skärpta kontroller är ett måste, men jag vill samtidigt framhålla att det inte är tillräckligt om missbruk ska kunna minimeras och om arbetskraftsinvandringen ska kunna bli

samhällsekonomiskt gynnsam. Då måste vi också återgå till någon form av central behovsprövning.

En omfattande och generell arbetskraftsinvandring av det slag som Sverige nu har är inte en hållbar lösning på problemen med pensionsavgångar och framtida välfärdsutmaningar, som vissa av talarna här har velat göra gällande. Detta har slagits fast av flera ledande internationella forskare såväl som i en rapport till det svenska expertrådet för studier i offentlig ekonomi. En generell arbetskraftsinvandring som till stor del består av lågutbildade människor som delvis tränger ut arbetslösa i Sverige kan inte under några omständigheter bli samhällsekonomiskt gynnsam, speciellt inte när regelverket också medger att arbetskraftsinvandrarerna kan ta med sina anhöriga utan att ta fullt försörjningsansvar för dem.

Förra året beviljades uppehållstillstånd till ca 17 000 arbetstagare från länder utanför EU och EES. Under samma period beviljades nästan 10 000 personer uppehållstillstånd som anhöriga till arbetskraftsinvandrare. Hur ska en städare kunna bidra med så mycket i skatteintäkter att det täcker kostnaden för offentlig välfärdskonsumtion både för den personen själv, för en medföljande anhörig och för en arbetslös i Sverige som har gått miste om ett jobb?

Ökningen av utomeuropeisk invandring kommer med största sannolikhet också att leda till en ökning av kulturkrockar, kostsamma integrationsproblem och förvärrad segregation. Dessutom undrar jag hur många nya arbetskraftsinvandrare vi ska ta emot när de som vi nu tar emot går i pension – 250 000, en halv miljon eller en miljon? En massiv arbetskraftsinvandring löser inte problemen. I bästa fall skjuter den bara problemen på framtiden.

Jag skulle också vilja ta upp några saker som bland andra Maria Ferm tryckte på. Flera talare förutom Maria Ferm har lyft fram OECD-rapporten och använt den som ett argument för att regeringens politik skulle vara himla bra, men den bilden bör nyanseras något, tycker jag.

I rapporten påpekar OECD också att det finns skäl att känna oro över att man i Sverige nu har öppnat för en generell, stor arbetskraftsinvandring inom sektorer där det inte råder någon efterfrågan på arbetskraft utan vi tvärtom redan har ett överskott. Man kritiserar också bristen på kontroller.

När man har undersökt löneläge och så vet man egentligen inte vilka löner som betalas ut. Det är ingen som vet det eftersom det inte finns några kontroller. Man kan bara kontrollera de löner som arbetstagarna uppger att de betalar ut, men man vet inte vilka löner som faktiskt har betalats ut.

Maria Ferm försöker också ge en bild av att hela den samlade forskningen skulle vara överens om att det inte finns några undanträngningseffekter. Det är inte heller sant. Jag kan nämna några exempel. Det här problemet lyfts fram i en rapport av Institutet för framtidsstudier. Det brittiska inrikesministeriet har i samband med den stora arbetskraftsinvandring som Maria Ferm lovprisade uppgett att för varje hundratal icke-europeiska arbetskraftsinvandrare som kom under den period då man tog emot en väldigt stor andel var det ungefär 23 infödda briter som inte fick tillgång till ett jobb. Eskil Wadensjö, professor i nationalekonomi, har i en rapport för det danska socialforskningsinstitutet också pekat på pro-

Prot. 2012/13:65
14 februari

*Aktuell debatt:
Reformen för förenklad
utomeuropeisk arbets-
kraftsinvandring*

blem med undanträngningseffekter, och det har också Migration Observatory vid universitetet i Oxford gjort, liksom Kanadas motsvarighet till Statistiska centralbyrån.

Slutligen noterar jag att jag inte fick något svar från Ylva Johansson om hur Socialdemokraterna ser på att återinföra någon form av central behovsprövning. Hon valde i stället att föra fram felaktiga påståenden om min politik. Jag förstår att hon valde den strategin.

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag vill först vända mig till Christer Nylander, som frågade hur vi ser på arbetskraftsinvandringen. Jag ska säga att en väl fungerande arbetskraftsinvandring kan vara något väldigt positivt. Det kan naturligtvis lösa problemen för företag och för en nation som behöver utveckla sin ekonomi, och det kan också i bästa fall ge den som väljer att utvandra för att ta ett jobb en bättre lön, en bättre framtid, en bättre försörjning för familjen och en bättre framtid åt sina barn. Så kan det fungera.

Så fungerar en del av arbetskraftsinvandringen till Sverige. Det tycker jag att man ska vara ärlig nog att säga. Det finns delar av den som fungerar relativt väl. Det är inte den som bekymrar mig. Den tycker jag är oproblematiske.

Men det som man måste ha med sig när man talar om detta och som jag saknar så mycket i Miljöpartiets och Alliansens inlägg är att arbetsmarknad handlar om maktförhållanden. Det handlar om den makt som arbetsgivaren utövar och den makt eller maktlöshet som arbetstagaren kan ha.

Problemet med den modell som ni har skapat är att den ger all makt åt arbetsgivaren och väldigt lite skydd åt den som kommer hit och arbetar. Vad blir då effekten? Effekten blir att man utnyttjar människor. Effekten blir att man exploaterar människor. Effekten blir att man fuskar och till exempel säljer arbetserbjudanden. Det tar fram det sämsta i samhället när det är på det sättet. Det är problemet med hur ni har konstruerat den här reformen. Därför kan man inte prata om detta utan att tala om det grundläggande maktförhållandet mellan löntagare och arbetsgivare.

Jag skulle vilja att den som har varit i Sverige och arbetat och sedan väljer att flytta hem igen säger: Där blev jag behandlad hyggligt. Där fick jag bra betalt. Där gick jag med i facket. Där lärde jag mig hur man kunde organisera sig. Där kunde jag klaga om något var fel, och jag kunde få rätt också. Så är det dock inte i dag. Vi vet att många av dessa människor blir utnyttjade, arbetar för länge, är exploaterade och är rädda. Man vågar inte säga ifrån, för då åker man ut.

Det handlar om makt, och ni har gett all makt till arbetsgivarna och nästan inget skydd till de människor som kommer hit för att försörja sig. Det är problemet med era vackra teoretiska modeller. De täcker inte in makten över huvud taget.

Vad är det då vi har föreslagit? Det märklige i den här debatten är att våra förslag – det som vi rent konkret har fört fram – aldrig bemöts från den borgerliga sidan eller från Miljöpartiet. Vad är det för fel på att man får ett bindande avtal? Man säger: Så här blir det, det här gäller, och det är juridiskt möjligt att pröva det. Vad är det för fel på det? Ingen svarar på det.

Vad är det för fel med att Skatteverket kontrollerar att företag sköter sig? Är det inte ganska rimligt? Borde inte regeringen vara den första att förespråka sunt företagande där man betalar skatt och gör rätt för sig?

Vad är det för fel med att den som påtalar missförhållanden inte ska straffas genom att skickas ut ur landet? Det svarar ni aldrig på. Ni talar i allmänna ordalag om att det kan bli lite bättre och att det är beklagansvärt och så vidare, men vi har ju lagt fram förslagen! Varför säger ni nej till dem? Varför säger de borgerliga nej? Varför säger Miljöpartiet nej till dem, och varför säger Sverigedemokraterna nej till dem när vi röstar i den här kammaren?

Jag skulle vilja vända mig särskilt till Miljöpartiet och höra: Var går er gräns? Är ni beredda att stå här om ett eller två år och säga: Ja, det är lite bekymmersamt, och nu har vi haft en ny skandal, människor är utnyttjade och vi tycker att det är fel, men vi fortsätter att stödja överenskommelsen? Var finns er röda tråd? Är ni över huvud taget trovärdiga när ni säger att ni vill skärpa kraven? Ni har sagt det gång på gång, men det händer faktiskt absolut ingenting.

(Applåder)

Anf. 17 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Ungefär 93 000 personer invandrade till Sverige 2011. En femtedel av dem var arbetskraftsinvandrare, och som en parentes kan jag säga att en annan femtedel var svenskar som återvände till Sverige. Inflödet har ökat från att utgöra 0,15 procent av arbetskraften per år till 0,36 procent per år 2011, men den ökningen handlar faktiskt bara om säsongsarbetstillstånd. Andelen arbetskraftsinvandrare är fortfarande under genomsnittet i OECD-länderna.

Vi kan titta på den färska AKU som kom från SCB. Antalet anställda med utländsk bakgrund ökade med 35 000 under förra året. Det måste väl ändå anses jättebra, om vi så att säga tar bort det från just gruppen arbetskraftsinvandrare. Men det är de som redan bor här.

Norge är faktiskt det land i hela Europa som har tagit emot flest arbetskraftsinvandrare under de senaste tio åren. Då är inte ens svenskarna medräknade, som tillhör den största gruppen, för uppehållstillstånd behövs inte för svenskar. Ungefär 50 000 svenskar beräknas bo och arbeta i Oslo, alltså 10 procent av invånarna i stan.

Det är långt ifrån bara ungdomar som hittar jobb på andra sidan gränsen. Svenskar finns i de flesta branscher och i både privat och offentlig sektor. Det är alltifrån sjuksköterskor och byggarbetare, som kan uppmot fördubbla sin lön i Norge, till läkare, ingenjörer och kvalificerade ekonomer på chefsnivå.

Skulle vi få för oss att tycka att det är dåligt att svenskar hittar jobb i ett grannland och kan försörja sig undrar jag: Är det inte till och med ännu mer förståeligt om människor från fattiga länder längre bort i världen söker sig till Sverige när löften ges om en oerhört mycket högre lön än vad de skulle kunna tjäna in under lång tid i sina hemländer?

Men självklart är det så – jag vill verkligen betona det – att anställningsvillkoren aldrig får vara sämre för arbetskraftsinvandrare än för andra.

*Aktuell debatt:
Reformen för förenklad
utomeuropeisk arbets-
kraftsinvandring*

Om enskilda arbetsgivare inte följer detta är det helt oacceptabelt. Jag tror och hoppas att Migrationsverket arbetar aktivt för att motverka missbruk, bland annat genom kontroller.

Man måste kunna visa att det finns ekonomiska förutsättningar att rekrytera arbetskraftsinvandrare. Och de som tidigare anställt ska dessutom kunna visa att de betalat ut löner och tecknat försäkringar.

Enligt Migrationsverket har kontrollerna haft avsedd effekt, bland annat genom att antalet oseriösa ansökningar minskat.

Fru talman! De skärpta kraven har alltså gett goda resultat. Men alla lagar och regler är faktiskt beroende av en allmänt accepterad värdegrund i samhället. Om inte arbetsgivare har en människosyn som utgår från människors unika och lika värde utan värderar människor utifrån deras härkomst finns det alltid möjligheter att fuska och lura arbetstagare, fackliga organisationer och myndigheter.

Jag bekymrar mig faktiskt också över att företagarorganisationer inte har varit mer aktiva när det gäller att kommentera och fördöma de arbetsgivare som betett sig dåligt. Vi har här i dag hört exempel på arbetare från Kamerun, Kina och andra länder.

Det kan inte bara vara fackförbundens ansvar att slå larm om missförhållanden. En arbetsgivare som inte följer givna avtal borde inte få vara medlem i Svenskt Näringsliv, Företagarna eller andra organisationer.

Etiska regler och uppförandekoder måste följas även i vårt eget land. Det går inte bara att ställa krav när det finns verksamheter i andra länder. (Applåder)

Anf. 18 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Den här debatten har visat mycket tydligt, tycker jag, att arbetskraftsinvandring är viktigt och angeläget. Att hitta ett balanserat förhållningssätt när man tittar på de här frågorna är också viktigt och angeläget.

Den svenska reformen för arbetskraftsinvandring har gett tredjelandsmedborgare möjlighet att komma till Sverige för att arbeta oavsett utbildningsnivå eller yrke med stöd av ett regelverk som ställer tydliga krav på deras anställningsvillkor.

Det är oerhört viktigt, som vi flera gånger har återkommit till i den här debatten, att förhindra utnyttjande av arbetstagare och missbruk av regelverket. Och som jag har sagt här från talarstolen arbetar Migrationsverket mycket aktivt med detta. Det är ett viktigt arbete som kommer att behöva fortsätta.

Jag vill gärna understryka att genom att tillskapa en sådan här möjlighet för människor att komma till Sverige som legala arbetskraftsmigranter undviker vi tillskapandet av den typ av skuggsamhällen som vi tyvärr ser exempel på både i Europeiska unionen och i andra länder utanför. Där migrerar människor för att arbeta, men de lever i ett samhälle vid sidan av det normala.

Som legal arbetskraftsmigrant i Sverige har man alltid en plattform att stå på. Man kan alltid hävda sin rätt. Man kan alltid komma till myndigheterna och säga: Jag har tillstånd att vistas här. Med detta som grund kan man sedan starta en rättsprocess eller motsvarande.

Det kan man inte om man lever i det där skuggsamhället, som jag tycker att en del av debattörerna på vänsterkanten verkar bortse från. Det finns tyvärr också i Sverige. För vi har människor som lever utan tillstånd här i Sverige. Men med legal arbetskraftsinvandring finns alltid ett alternativ.

Regeringens ambition är att se till att de som kommer hit får de villkor som tillkommer dem vad gäller löner och försäkringar. Det är på det viset som vi kommer att bygga en god och sund arbetsmarknad som har ett mänskligt perspektiv och sätter människan i centrum.

Det är regeringens ambition.

(Applåder)

Anf. 19 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Representanter för regeringen och Miljöpartiet går upp här som ett pärlband och säger att man inte tycker att det är bra att människor utnyttjas med orimliga villkor. Men varför säger ni då nej till vart och ett av de konkreta förslag som vi lägger fram för att kunna stävja detta?

Det är inte civilingenjörerna som låses in på nätterna i en källare eller som tvingas skuldsätta sig stort för att alls kunna komma hit för att arbeta. Det är inte där vi har problemet.

Problemet uppstår när man kan använda det nuvarande regelverket så att arbetsgivarna kan anställa personer som de kan tvinga att ha låga löner och dåliga villkor, sämre än dem som normalt råder på den svenska arbetsmarknaden. Det har ert system öppnat för.

Regeringen brukar, när det passar, hänvisa till den svenska modellen. I det här fallet borde man använda den svenska modellen. Vi socialdemokrater vill att parterna ska få ta ett större ansvar för att kunna göra de bedömningar som krävs för att man inte ska hamna i denna lönedumping och i detta utnyttjande av människor.

Fru talman! Sverige tjänar på öppenhet. Vi är och ska vara ett öppet samhälle och en öppen ekonomi. Rörlighet över gränserna är bra. Vi ska bejaka globalisering. Vi ska välkomna människor som vill komma hit till Sverige och arbeta.

Men, fru talman, vi ska inte vara naiva. Jobbtrafficking förekommer. Det måste stoppas. Människor som kommer till Sverige måste ges anständiga arbetsvillkor. Oseriösa företag måste stoppas och bestraffas.

I dag är det inte i första hand låga trösklar för den som vill komma hit och arbeta, utan det är en frånvaro av trösklar och kontroll när det gäller oseriösa företag som vill utnyttja systemet för att utnyttja människor.

Det är regeringen som är ansvarig för den nuvarande situationen. Varför säger ni nej till förslag för att förbättra läget?

(Applåder)

Anf. 20 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Jag är glad över att det i dag finns en mycket bred majoritet för arbetskraftsinvandring. Vi diskuterar alltmer sällan om människor över huvud taget ska få komma hit eller inte.

Så har det inte alltid varit. Arbetskraftsinvandringsreformen mötte nämligen mycket motstånd när den infördes, från både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Visst tas det till brösttoner även i dag – jag blev nästan lite osäker på om det inlägg som Ylva Johansson precis gjorde innebar en tillbakagång till arbetsmarknadsprövning när det gäller arbetskraftsinvandringen. Men om vi lyssnar till de konkreta förslag som framförs i kammaren i dag är det ändå tydligt att den stora diskussionen numera inte främst handlar om att riva upp reformen och göra det svårare för människor att komma hit. I stället handlar det till största delen om hur de som kommer hit ska få sjysta villkor och om att företagen ska kunna kontrolleras mer.

Både Socialdemokraternas och Vänsterpartiets omsvängning har bidragit till att vi har en mycket mer nyanserad diskussion om hur systemet kan utvecklas. Det är en positiv utveckling som vi alla tjänar på.

Även de diskussioner som vi i Miljöpartiet har haft med både fackförbund och arbetsgivarorganisationer vittnar om att det råder konsensus om vissa välbehövliga åtgärder, till exempel skärpta sanktioner och efterhandskontroller.

Det faktum att vi korsar en gräns säger väldigt lite om oss som människor. Därför är det inte bara ett frihetsinskränkande utan också ett oerhört trubbigt verktyg att angripa människor för att de gör just detta, det vill säga rör sig över gränser.

Miljöpartiet vill i stället göra det lättare för människor att röra sig över gränser. Vi lägger vår energi på att förbättra migrationens förutsättningar och migranternas rättigheter. Med bistånd och internationellt samarbete vill vi arbeta för att migration i högre utsträckning ska bli frivillig.

Med en aktiv utbildnings- och arbetsmarknadspolitik vill vi arbeta för att Sverige i högre utsträckning ska kunna ta till vara de människor som kommer hit, och med riktade förändringar av arbetskraftsinvandringsreglerna vill vi alltså se till att de som kommer hit får arbeta med sjystare villkor.

Anf. 21 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Låt oss ändå gå tillbaka till grundutmaningen som vi står inför. Vi är ett land som är i en utmanande situation där globaliseringen ställer stora och nya krav på oss men också skapar nya möjligheter.

Jag tror att vi ska möta det här med öppenhet och inte med slutenhet, med dynamik och inte med stelhet. Det är viktigt för Sverige att vi blir bra på att locka hit kreativa och flitiga människor om vi ska klara den utmaning som Sverige kommer att stå inför och om vi ska få Sverige att bli ett land med stark tillväxt och gott välbefinnande.

Arbetskraftsinvandring är en del i detta, även om det inte är lösningen på allting. I grunden fungerar det bra i dag. Jag tror till och med att man kan vidga det ytterligare, men då måste det också ske på ett sätt så att vi har sjysta villkor. Jag välkomnar att Migrationsverket nu har bättre regler och större möjligheter att bekämpa fusket, och jag är beredd att diskutera vidare om hur man kan skärpa reglerna ytterligare.

Jag noterade att Jonas Sjöstedt sade att det var oproblematiskt i stora delar. Jag tar gärna den positiva signalen från Jonas Sjöstedt, för då är det liksom i grunden ett stöd från Vänsterpartiet till den reform som i dag gäller, även om man vill skärpa tonläget när det gäller krav på granskning.

Ylva Johansson tyckte jag hade precis den motsatta infallsvinkeln i sitt sista inlägg. Hon vill ha tillbaka fackets vetorätt och arbetsmarknads-

prövning och krångla till det ytterligare för det som kan skapa nytt västånd i Sverige.

Mattias Karlsson pratade om undanträngningseffekter men glömde prata om dynamiska effekter. Vill man prata om det ena måste man rimligen också prata om det andra.

Jag och Folkpartiet är öppna för nya verktyg för att bekämpa missbruk och oegentligheter, men då ska det ske på sätt som inte undergräver grundtanken i arbetskraftsinvandringsreformen.

Anf. 22 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick något svar på frågan om hur mycket Sverigedemokraterna vill höja pensionsåldern med, men det är en gnutta allvar i detta. Vi måste hantera demografiutmaningen på ett eller annat sätt, och arbetskraftsinvandring är ett sätt. Vill man inte ha arbetskraftsinvandring måste man säga på vilket sätt man ska hantera de här problemen.

Jag vill därför också återknyta till vad jag sade i mitt förra inlägg om att vi väljer och att vi väljer bort. Utan invandrare skulle Sverige inte vara något vidare bra land att leva i. Faktum är att det inte skulle fungera över huvud taget. Var fjärde vårdanställd i Stockholms läns landsting är född i ett annat land än Sverige. Bland läkarna är det ännu fler.

Sju av tio restauranger skulle inte finnas om det inte fanns invandrare i Sverige, vilket vore förfärligt. Jag tycker mycket om god mat.

Var tredje buss- och spårvagnsförare är invandrad, eller ska man kanske säga massinvandrad, och åtta av tio av dem som tar hand om trivseln på våra arbetsplatser likaså, och arbetskraftsinvandrarna är oerhört betydelsefulla för den för Sverige mycket viktiga it-branschen.

Invandrarföretagarna är många. Under 2011 hade invandrarföretagare 200 000 personer anställda, både utrikes födda och svenskfödda. Det är fler än vad som jobbar i hela Malmö.

Inget av de företag som startas av invandrare skulle finnas om vi inte hade invandrare här. Av 1800-talsinvandrarna skapades kända varumärken: Bonniers, Gleerups, Handelsbanken, Sparbanken, Cloetta, Mazetti, Berns, Gröna Lund, Graningevarken och Modo. Senare på 1900-talet var det Expressen, Findus, Marabou och Securitas.

Så kan man hålla på. Invandringen till Sverige är alldeles nödvändig, och det är en god affär för alla parter.

(Applåder)

Anf. 23 MATTIAS KARLSSON (SD):

Fru talman! Jag vill tacka samtliga för en klagörande debatt. Om jag ska göra ett försök att summera något av det som har sagts kan jag bland annat konstatera att Centerpartiet fortfarande är för fri invandring, trots Annie Lööfs utfästelser om motsatsen.

Centerpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna tycks i princip inte vara beredda att vidta några åtgärder alls för att förbättra situationen vare sig för arbetskraftsinvandrare som kommer till landet eller för svenska arbetslösa eller arbetstagare.

Folkpartiet, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna tycks vara beredda att vidta åtgärder för att förbättra situationen för arbetskraftsinvandrare som kommer till landet, men de tycks inte vara

beredda att göra någonting för att skydda arbetslösa och arbetstagare i Sverige.

Sverigedemokraterna vill vidta åtgärder för att förbättra situationen både för de arbetskraftsinvandrare som kommer till Sverige och för arbetslösa och arbetstagare här i landet.

Jag gör inte alls samma tolkning som Christer Nylander, utan det som förvånar mig mest är kanske att jag inte har fått något svar alls från Socialdemokraterna när det gäller hur man ställer sig till att återinföra någon form av central behovsprövning för arbetskraftsinvandringen. Jag fick inget svar på den frågan; i stället valde Ylva Johansson att tolka det förslaget som vi nu står för och som Socialdemokraterna tidigare har stått för som att vi vill stänga gränserna. Det tycker jag är beklagligt, men det är ändå en tydlig signal.

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Även jag vill tacka mina meddebattörer för den här debatten. Innan Mattias Karlsson från Sverigedemokraterna utropar sig alltför mycket till löntagarnas stora beskyddare och vän här skulle jag dock vilja påminna om att hans parti faktiskt har röstat nej till de konkreta förslagen till förbättringar för arbetskraftsinvandrare som vi har röstat om här i riksdagen. Lite mer konsekvens vore av nytta i det fallet.

Det är uppenbart när man lyssnar på Tobias Billström att han i huvudsak är nöjd. Det fungerar i stort sett bra. Det finns lite skönhetsfläckar här och där, men arbetskraftsinvandringen fungerar enligt en modell som är rimlig.

Nej, jag är inte överens om det. Jag är helt oenig i det. När vi har ett system där människor missbrukas som de gör i Sverige, när man jobbar för en spottstyver, när man är rädd, när man bor i en skrubbe, när man inte vågar säga ifrån mot sin arbetsgivare – då kan vi inte vara nöjda. Det enda sättet att bemöta det är att inse att det har blivit fel och att göra om.

Att göra om måste innebära att man stärker löntagarnas rättigheter. I dag är det faktiskt så att en stor del av arbetskraftsinvandringen till Sverige bygger på att man kan exploatera de här människorna hårdare. Man kan behandla dem värre, därför att de är i underläge.

Det är inte sjyst. Det är inte okej. Det är inte så vi ska ha det på svensk arbetsmarknad, och det är det som har varit den stora skiljelinjen i den här debatten mellan oss som tillhör arbetarrörelsen och de andra partierna. Vi vill inte se den här utvecklingen i Sverige också.

Jag vill ha ett arbetsliv där alla får en vettig lön, där man vågar säga ifrån, där man behandlas lika oavsett var man kommer ifrån, där man vågar organisera sig fackligt och där man kan lita på att ingångna avtal håller.

Så är det inte i dag. Men dit ska vi komma, och för det krävs en ny regering och en ny politik i det här landet.

(Applåder)

Anf. 25 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Ett öppet och flexibelt system för arbetskraftsinvandring behövs för att möta Sveriges behov av arbetskraft. Kristdemokraternas grundsyn är att det blue card som EU har infört ska ges till invandrare som kommer för att söka arbete, oavsett kvalifikation och meriter. I dag

är det bara högkvalificerade personer som kan visa upp ett anställningsbevis som kan få ett blue card.

Det regelverk som nu finns kring arbetstillstånd ställer redan i dag tydliga krav på lön och övriga anställningsvillkor. Därför vill jag återigen understryka att det är helt oacceptabelt att enskilda arbetsgivare inte följer de lagar och regler som gäller utan utnyttjar arbetstagare. Alla, oavsett ursprung, ska ha rimliga arbetsvillkor.

När nu Migrationsverket har intensifierat sitt arbete för att motverka det här missbruket är det naturligtvis så att även polisen, Skatteverket, Arbetsmiljöverket och fackförbunden kan upptäcka missförhållanden på arbetsplatser. Men även vi i omgivningen kan ha ögonen öppna för människor i vår närhet som är nya i samhället där vi bor.

Jag ser fram emot att regeringen under våren kommer med en proposition med syfte att ge Migrationsverket utökade möjligheter att återkalla arbetsgivares tillstånd när man upptäcker missförhållanden, så att det faktiskt blir någon form av sanktion också.

Avslutningsvis vill jag säga att jag förstår syftet från Sverigedemokraternas sida med att begära en sådan här debatt. Än en gång har man velat framställa det som att arbetslösheten i det här landet beror på utlandsfödda som kommer hit och tar jobben från infödda svenskar. Men det är ett nyttoperspektiv som inte är förenligt med övriga partiers människosyn, definitivt inte med Kristdemokraternas.

(Applåder)

Anf. 26 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig inleda med att tacka alla deltagarna i debatten för en intressant diskussion.

Jag har under mina resor runt om i Sverige mött arbetskraftsinvandrare. Jag har pratat med fackföreningar och med arbetsgivare. Jag har mött dem som den här debatten handlar om, människor från Serbien, från Thailand och från Kina. Det jag har sett gör mig stolt och glad. Med arbetskraftsinvandring bygger vi en bättre värld, en värld där fler människor får möjlighet att komma till vårt land och arbeta och göra rätt för sig.

Men jag är ödmjuk nog att inse att inte ens mina mångahanda resor och besök runt om i Sverige alltid speglar hela sanningen eller ger hela bilden. Inget regelverk är säkerställt mot missbruk. Lagar kan missbrukas och användas på ett felaktigt sätt. Därför är regeringens ambition att alltid vara vaksam och instruera de myndigheter som vi har ansvar för på så sätt att de motverkar fusk och förhindrar att människor råkar illa ut.

Som jag har sagt från talarstolen finns det en ambition från regeringens sida att återkomma till riksdagen med förslag om att återkalla tillstånd som getts på felaktig grund. Detta är en del i detta. Alliansen har skapat den här reformen tillsammans med Miljöpartiet. Vi kommer också att renovera den här reformen och reformera den på nytt tillsammans med Miljöpartiet. Så kommer vi att bygga ett bra och välfungerande regelverk som kommer att tillgodose det behov av arbetskraft som Sverige kommer att ha nu och i framtiden.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Fredrik Malm* (FP) av sagt sig uppdraget som ledamot i utrikesutskottet från och med den 16 februari och att *Ismail Kamil* (FP) av sagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet från och med den 16 februari.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Ismail Kamil* som ledamot i utrikesutskottet från och med den 16 februari, *Fredrik Malm* som suppleant i utrikesutskottet från och med den 16 februari och *Gulan Avcı* som suppleant i utrikesutskottet och arbetsmarknadsutskottet under *Fredrik Malms* ledighet.

Förste vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Sedat Dogru* som suppleant i konstitutionsutskottet och *Tobias Sjö* som suppleant i försvarsutskottet under *Johan Forssells* ledighet.

Förste vice talmannen förklarade valda *från och med den 16 februari* till

ledamot i utrikesutskottet
Ismail Kamil (FP)

suppleant i utrikesutskottet
Fredrik Malm (FP)

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet
Sedat Dogru (M)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 4–31 mars* till

suppleant i försvarsutskottet
Tobias Sjö (M)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 15 februari–14 augusti* till

suppleant i utrikesutskottet
Gulan Avcı (FP)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Gulan Avcı (FP)

4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Prot. 2012/13:65
14 februari

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM58 Miljöhandlingsprogram för unionen till 2020
KOM(2012) 710 till miljö- och jordbruksutskottet

2012/13:FPM59 Ändring av EU:s insolvensförordning *KOM(2012) 744*
till civilutskottet

2012/13:FPM60 Handlingsplan för företagande, stärka företagandean i
EU *KOM(2012) 795* till näringsutskottet

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2012/13:231

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:231 Tonnageskatten och regeringens sjöfartspolitik

av Lars Johansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 mars 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 februari 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2012/13:67 till socialutskottet

2012/13:68 och 69 till justitieutskottet

Framställning

2012/13:RS3 till konstitutionsutskottet

EU-dokument

KOM(2013) 37 till näringsutskottet

KOM(2013) 45 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 april*.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.44 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 27 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa näringsminister Annie Lööf, statsråden Gunilla Carlsson, Birgitta Ohlsson, Catharina Elmsäter-Svärd och Erik Ullenhag välkomna.

Nuonaffären

Anf. 28 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Min fråga går till Annie Lööf.

Efter att ha följt Svenska Dagbladets rapportering av turerna kring Nuonaffären blir man bekymrad. Det väcker ett flertal allvarliga frågor om hur regeringen styr våra statligt ägda företag.

I medier har vi under den senaste veckan kunnat ta del av hur Regeringskansliet hanterade frågan när Vattenfall köpte det holländska företaget Nuon för 97 miljarder kronor. En affär av det här slaget är med alla mått mätt en viktig fråga, inte bara för bolagsstyrelsen utan också för ägaren, det vill säga staten. 97 miljarder kronor motsvarar nästan 250 000 årslöner för till exempel en sjuksköterska eller grundskollärare.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga Annie Lööf: Har statsministern haft kännedom och godkänt affären, eller har statsministern inte haft kännedom om affären?

Anf. 29 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Som frågeställaren vet var jag inte statsråd i den regering som handhade Nuonaffären. När styrelsen för Vattenfall skulle analysera och därefter genomföra förvärvet informerade man självklart dåvarande näringsminister Maud Olofsson och Näringsdepartementet och därmed hela regeringen.

Konstitutionsutskottet, som jag då var ledamot i, granskade detta förlopp under förra mandatperioden och kom fram till att det regelverk som fanns följdes. Om statsministern har varit informerad kan han nog själv bäst svara på.

Anf. 30 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Jag utgår från att det är *en* regering som uttalar sig i olika frågor. Oavsett om man var statsråd vid det aktuella tillfället eller inte är det väl det som regeringen gör som gäller.

Jag kan tolka svaret som att statsministern alltså var informerad när Vattenfall gjorde den här affären, som är bland de allra största i vårt land.

Vi kan konstatera att det handlar om att svenska skattebetalare har förlorat 15 miljarder. Ministern har vid olika tillfällen sagt att vi ska vara rädda om skattebetalarnas pengar. Det är ganska mycket pengar som vi i Sverige skulle ha kunnat använda till någonting annat, exempelvis löner för lärare i skolan och vårdpersonal på våra sjukhus.

Anf. 31 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Låt mig konstatera att företagsvärderingar är oerhört komplicerade, och det kan ske både omvärdering och nedvärdering av förvärv senare. De investeringar som gjordes under Socialdemokraternas tid är ungefär i samma storleksklass. När det gäller investeringar i nät och kärnkraft i Tyskland har nedskärningar skett med motsvarande samma summa som i Nuonaffären. Detta visar att det är komplicerade beräkningar.

Den andra delen som är viktig är att regeringen alltid är fullt informerad, även om det enbart är ett statsråd som tar emot informationen, och att det är styrelsen, i det här fallet för Vattenfall, som bär ansvaret, gör analysen och genomför förvärvet.

Vi har som alliansregering styrt upp både processen och regelverket för de statligt ägda bolagen. Det började dåvarande näringsministern med, och Peter Norman som ansvarig minister för det nu har fortsatt det arbetet.

Utbyggnad av infrastrukturen i Skåne

Anf. 32 CHRISTER AKEJ (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd.

Alliansregeringen har som bekant beslutat göra en kraftfull satsning på utbyggnaden av infrastrukturen i vårt land. Anslaget för underhåll av järnvägsnätet har nästan fördubblats.

I dag är det alla hjärtans dag, så jag tänkte passa på att beröra det område där jag speciellt har mitt hjärta, nämligen Skåne.

Skåne, som ingår i Öresundsregionen, är ett område med nästan fyra miljoner invånare. Det är en tillväxtregion. Skåne är en viktig transitregion för hela Sverige och är, kan man säga, Sveriges port mot kontinenten. Som gränsregion hanterar Skåne en stor del av våra företags transporter till våra viktigaste exportmarknader. Transittrafiken är betydande, och varje år rullar drygt en miljon lastbilar genom Skåne. Detta väntas öka rejält när Fehmarn Bält-förbindelsen öppnar. Hälften av allt gods som Sverige importerar värdemässigt går genom Skåne. I Skåne finns två av de fem svenska hamnar som ingår i EU:s prioriterade nät.

Min fråga till ministern är: På vilket sätt kommer regeringen att ta hänsyn till Skånes viktiga roll som transitregion då infrastrukturmedel ska fördelas?

Anf. 33 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Om vi skulle ta alla hjärtans dag på fullt allvar skulle vi nog avslöja allting i dag, men det kommer jag tyvärr inte att göra.

I den infrastrukturproposition som lades fram i höstas och som kamraren fattade beslut om i december är det väldigt tydligt uttalat att det finns några fokus vi måste bära med oss. Det gäller det gränslösa tänkandet: infrastruktur över kommungräns, länsgräns och landsgräns. Vi behöver använda alla trafikslagen.

När det gäller Öresundsregionen, som Christer Akej tar upp, är det särskilt utpekat i direktiven – i synnerhet kopplat till transporter men också det ökade behovet av arbetspendling – att i åtgärdsplaneringen se Skånes roll och betydelse, inte bara för regionen utan för landet i sin helhet och för Europa.

Anf. 34 CHRISTER AKEJ (M):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret.

Öresundsbron har betytt mycket för Skåne och för hela Sverige. Resandet på bron har sedan starten ökat kraftigt, och i dag görs 90 000 resor på bron varje dag. Inom en inte alltför avlägsen framtid kommer kapaciteten på Öresundsbron att vara fullt utnyttjad. Det kommer att kräva en satsning på en ytterligare Öresundsförbindelse. Det som diskuteras är en förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör. I dessa diskussioner måste involveras även representanter för den danska sidan.

Min fråga är: På vilket sätt diskuteras en ny Öresundsförbindelse?

Anf. 35 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det är viktigt att ta med sig perspektivet Danmark av flera skäl. Det var före jul en ganska svår händelse på den danska järnvägen med ett stort rälsbrott. Det var inte ett problem i första hand för Danmark; det var ett stort problem för hela godstransporten för svensk industri. Vi ser hur viktiga förbindelserna är för människor som ska ta sig över sundet till sitt dagliga jobb. Detta innebär att vi har upprättat kontakt sedan tidigare med Danmark. Vi hade det när vi tittade på förutsättningarna för och behovet av en ny förbindelse, HH-förbindelsen, i den tjänstemannagrupp som har arbetat med frågan.

Vi arbetar fortfarande gemensamt för att se vad varje medlemsland för sin del behöver göra i sitt eget område i form av anslutningar och kringarbeten så att stråket fungerar och blir så effektivt som möjligt. Vi måste göra det tillsammans.

Ett förnybart energisystem

Anf. 36 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Min fråga är till Annie Lööf.

Förra veckan presenterade Internationella energibyran, IEA, sin utvärdering av svensk energipolitik. Beskedet var tydligt; Sverige saknar en plan för att ersätta kärnkraften. IEA fastslår att den första svenska reaktorn av åldersskäl behöver tas ur drift 2022 och den sista 2030. På frågan om 100 procent förnybar energi svarade IEA:s chef: Why not? – Varför inte?

Sverige står inför ett vägval att bygga ny kärnkraft eller ställa om mot förnybar energi med sol, vind och bioenergi. Min fråga till Annie Lööf är: Avser regeringen att låta utreda ett helt förnybart energisystem?

Prot. 2012/13:65
14 februari

Frågestund

Anf. 37 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Tack för frågan. Just nu slår den förnybara energin rekord. I måndags presenterade Energimyndigheten den officiella statistiken över 2012. Man kan konstatera att vindkraften når upp till rekordnivåer på 7,1 terawattimmar. Den el som vindkraften i dag producerar motsvarar den årliga elförbrukningen i tio kommuner av Växjös storlek. År 2006 producerades 1 terawattimme, och i dag är det 7. Det har varit en ofantlig ökning av den förnybara energin.

Det är en symbolhandling som Miljöpartiet nu efterfrågar. Vi går nu alltmer mot ett förnybart energisystem. Energimyndigheten gör i dag redan i praktiken det som Lise Nordin efterfrågar. Man har i det underlag som skickades in från Naturvårdsverket i december förra året presenterat olika modellräkningar för hur vi ska kunna gå till ett klimatsmart samhälle utan utsläpp.

Anf. 38 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Jag skulle inte säga att det handlar om en symbolhandling utan om att ge energibranschen de tydliga besked som den efterfrågar.

Annie Lööf hänvisar här till den bilaga som följde Färdplan 2050 där Energimyndigheten har gjort en datakörning som består av ett A4-ark. Det kallar inte jag en seriös utredning om hur Sverige kan nå ett helt förnybart energisystem.

Det finns i dag ett flertal oberoende studier som visar hur Sverige kan nå 100 procent förnybar energi. I riksdagen är det en majoritet av ledamöterna som står bakom ett mål om 100 procent förnybar energi.

Före jul krävde Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att Energimyndigheten får i uppdrag att ta fram en strategi för 100 procent förnybart. Även Annie Lööf har nyligen uttryckt att hennes mål som centerledare är ett helt förnybart energisystem.

Är det inte rimligt att regeringen låter titta på det mål om 100 procent förnybar energi som en majoritet av ledamöterna i Sveriges riksdag står bakom?

Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Nu är det inte symbolpolitik som vi ägnar oss åt utan reella resultat i vardagen. Vi kan konstatera att de insatser som regeringen har gjort sedan 2006 de facto har gett resultat och att den förnybara energin har ökat markant.

Jag tog tidigare upp vindkraften. En annan del är att 56 procent av Sveriges elproduktion i dag är förnybar. Det är en hög siffra. Vi har i dag minskade utsläpp av koldioxid, och vi vill fortsätta på den banan. Därför har vi ett antal myndigheter – Energimyndigheten och Naturvårdsverket är två av dem – som arbetar intensivt och effektivt med frågan.

När IEA presenterade sina resultat i förra veckan tillsammans med energiministern och de gemensamt beskrev den väg som regeringen

framgångsrikt har slagit in på var det ett uttryck för att också vilja mer på det förnybara området.

Attityder till nyanlända

Anf. 40 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Erik Ullenhag.

I dag tar det för lång tid för nyanlända att komma i gång och få ett arbete. Jag undrar om diskriminering kan vara en förklaring till att det tar så lång tid.

Hur ser ministern på det?

Anf. 41 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Jag vill tacka frågeställaren. Diskriminering är en del förklaring till utanförskapet. Är det hela förklaringen? Nej.

Vi har framför allt identifierat att vi har en integrationspolitik som har präglats för mycket av omhändertagande och för lite av jobbfokus. Men vi behöver också se en verklighet där den som har ett muslimskt klingande namn, har romsk bakgrund eller på annat sätt inte är i majoritetsnormen drabbas.

Människor kan drabbas i krogkön. Vi har forskning som visar att du kallas i lägre grad till anställningsintervjuerna ifall du har ett muslimskt klingande namn. Det är också bakgrunden till att vi har skärpt diskrimineringslagen och fört samman de olika myndigheterna i kampen mot diskriminering till Diskrimineringsombudsmannen.

Det handlar också om ett långsiktigt arbete att förändra attityder. Det är först när arbetsgivare ser till kompetens och inte ursprung och etnicitet som vi på allvar lyckas.

Anf. 42 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Tack för svaret, ministern. Sverige har världens bäst utbildade lokalvårdare och busschaufförer. Utbildning ska löna sig även om man råkar vara född i ett annat land.

Vad avser ministern att göra för att bekämpa diskriminering i allmänhet och i synnerhet diskriminering av utrikes födda akademiker?

Anf. 43 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Den ena delen handlar om att bli bättre på det som kallas validering, det vill säga: Hur ser vi till att översätta en utbildning från ett annat land till svenska förhållanden? Nu samlar vi den kompetensen och kunskapen hos en myndighet och ser vad som fungerar.

Man ska vara tydlig med att säga att det nog inte räcker med att bara få ett papper på vad en utländsk utbildning är värd. Vi ser på de satsningar vi har gjort från regeringens sida att när människor samtidigt kan få praktik eller yrkessvenska och få in en fot på arbetsmarknaden är det ett sätt för sjuksköterskor, tandläkare och läkare som har haft med sig den utbildningen att på allvar komma in i samhället.

Jag har själv haft samtal med rätt stora delar av svenskt näringsliv och speciellt ledningarna för de större företagen. Vi behöver också ha arbets-

givare som tar mångfaldsarbetet på allvar. Där finns ett antal som gör betydligt mer än vad man gjorde förr.

Politiken har sitt ansvar med praktikplatser, skarp lagstiftning mot diskriminering, validering och mottagande. Men vi har också ett ansvar i hela samhället att se mångfalden och dra nytta av den.

Prot. 2012/13:65
14 februari

Frågestund

Färjetrafiken till Gotland

Anf. 44 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd. Det handlar om färjetrafiken till och från Gotland.

För alla som bor och verkar på ön och också för oss fastlänningar är färjetrafiken till och från ön väldigt viktig. Det handlar om en trafik som ska vara prisvärd, tät, tillgänglig och tillförlitlig för både person- och godstransporter.

Persontrafiken och godsflödet till och från ön är helt avgörande för framtidstron och för investeringar så att man kan ha ett arbete och bo och verka på ön.

Vad är det som händer inom Gotlandstrafiken?

Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Tack så mycket för frågan. Den är väldigt aktuellt på många olika sätt.

I dag har vi ett avtal som från början skulle löpa ut 2015. För att i tid kunna klara av att gå igenom förutsättningarna för vad som behöver finnas med i en kommande upphandling och ge tid och förutsättningar för dem som vill och skulle kunna lämna ett anbud förlängdes avtalet fram till 2017.

Nu är vi mitt uppe i en situation där vi är i dialog med regionen. Uppdrag har givits till Trafikverket att upphandla en trafik. Förutsättningarna har varit att man ska kunna hitta en möjlighet att få konkurrens. Det handlar också om att ta till vara det som det har kommit önskemål om. Det gäller tillgängligheten och turtätheten. Prisfrågan är också en väsentlig faktor, åtminstone när man talar med turistnäringen.

Arbetet är precis i gång för att hitta de rätta förutsättningarna så att en upphandling skulle kunna gå i gång lite senare i vår.

Anf. 46 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Om jag förstår statsrådet rätt menar statsrådet att man ska lyssna väldigt mycket på gotlänningarna och de önskemål som kommer från ön. Har jag uppfattat statsrådet rätt att man är villig att jämföra med de infrastrukturpengar som vi satsar på järnväg och tåg så att pengar också ska tillfalla färjetrafiken på samma sätt? De är också med och betalar skattepengar till sin väg. Deras väg är färjan.

Anf. 47 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det finns ett mått som kammaren har varit med och beslutat om som handlar om: När ska staten gå in och teckna trafikavtal utifrån tillgänglighetsperspektivet? Där klarar sig i dag Gotland väl enligt de principerna.

Ändå har staten valt att årligen gå in med ungefär 400 miljoner kronor för att teckna möjlighet till färjetrafiken. Det kan jämföras med Sörmland som i sin länsplan och nationella plan har ungefär 350 miljoner om året. Det blir lite svårt att jämföra på det sättet som Solveig Zander i detta läge gör.

Staten har sagt att vi även fortsättningsvis ska vara med och ta det ansvar som krävs och behövs för att vi ska kunna ha en fungerande färjetrafik till och från ön.

Självklart har vi lyssnat, för arbetet har skett tillsammans med Gotland. Nu pågår det sista för att se hur och på vilket sätt vi ska möjliggöra att få in så många anbud som möjligt. Får vi inte det har vi sagt att vi får fundera på om vi i stället ska ha statligt ägda fartyg som någon annan kan driva för att klara det som behövs.

Sveriges avgift till EU

Anf. 48 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! I EU-nämnden har jag med EU-ministern vid flera tillfällen diskuterat den kommande EU-budgeten och avgiften för Sveriges medlemskap i unionen. EU-ministern har då hävdat att jag ska hålla mig lugn, avvakta och se och uppfatta regeringens förhandlingar som goda och framgångsrika.

Nu ser vi resultatet av dessa förhandlingar. Det har blivit en budget som är eurocentrisk och där vår rabatt har skurits ned, och regeringen känner inte ens till vilket återflöde vi får till Sverige.

Jag tog upp detta med statsministern under återrapporteringen i tisdags. Han menade att det är ett gott resultat och att det är bra att Sverige är en stor nettobidragsgivare, kanske den största nettobidragsgivaren per capita i Europa. Han motiverade det med att genom att ge mycket pengar till Europa främjar vi tillväxten.

Hur ser Birgitta Ohlsson på den slutsatsen?

Anf. 49 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Den budget som förhandlades fram förra fredagen är den första i EU:s historia där man har skurit ned. Det är en mindre och mer modern budget. Kategorin där forskning ingår har ökat med 40 procent, och jordbruksstödet har minskat med 10 procent.

Naturligtvis hade vi kunnat gå ännu längre, men vi lever i en politisk verklighet där majoriteten av Europaparlamentarikerna och majoriteten av EU:s regeringar ville behålla status quo. Utifrån de förutsättningarna är det en överraskande bra budget. Det är viktigt att lyfta fram.

Vi som har varit med på denna förhandlingsresa under nästan tre år minns att det bitvis såg mörkt ut för den svenska positionen. EU-kommissionen föreslog att vi skulle få en årsavgift på 40 miljarder kronor. Den lyckades vi förhandla ned till 32 miljarder kronor. Vi har också fått ökade stöd på en hel del fronter vad gäller den svenska kontexten.

Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Den politiska verkligheten är att Sverige har vetorätt i dessa frågor. Vi har rätt att avgöra om vi vill gå med på beslutet att be-

hålla den svenska nettobidragkostnaden för EU-medlemskapet på en väldigt hög nivå.

Jag fick inget svar på min fråga om Birgitta Ohlsson tycker att det är bra eller inte för Sverige att kvarstå som den kanske största nettobidragsgivaren i Europa. Statsminister Reinfeldt tyckte så. Vad tycker EU-ministern apropå de diskussioner jag har haft med EU-ministern i EU-nämnden?

Vad tycker EU-ministern om att vi finansierar andra stater? Det är ju det som det handlar om, att Sverige finansierar de fattiga staterna i Europa. Vi finansierar länderna i östliga partnerskapet, till exempel Ukraina med en bnp på en sjättedel av den svenska och en befolkning på nästan 45 miljoner.

Hur ser regeringen på den kommande utvidgningen i förhållande till den svenska nettobidragkostnaden till EU?

Anf. 51 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Till skillnad från Sverigedemokraterna tror alliansregeringen på solidaritet och europeiskt samarbete.

Från första stund har vi varit tydliga med att Sverige är en av nettobetalarna, att vi betalar mycket och att vi var beredda att fortsätta betala mycket.

Vi var dock inte beredda att betala orimligt mycket, så vi pressade tillbaka vår avgift och kämpade hårt, med starkt stöd från denna kammar, för mer modernisering. Därför fick vi segrar med 40 procent mer i stöd till kategorin för forskning med mera, och vi lyckades också pressa ned jordbruksstödet.

Vi har givetvis också strävat och kämpat för att vi ska få ett starkt återflöde till det som är viktigt. Vi har slagits för gleshetskriteriet i budgeten, som hjälper visa delar av vårt land. Vi har också slagits för landsbygdsutvecklingen och sådant som vi vet ger ett mervärde för Sverige.

Det är dock viktigt att betona solidaritet. Det är därför vi är del av det europeiska samarbetet, och det är därför vi ska utveckla det ännu mer.

Uranbrytning i Sverige

Anf. 52 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Min fråga går till näringsminister Annie Lööf och gäller uranbrytning.

Vi blev nyligen påmind om de stora miljöriskerna med uranbrytning vid en gruvolycka i Talvivaara i Finland. Det var ett stort läckage i en nickelgruva med uranhaltig malm.

I Sverige prospekteras det som bekant flitigt för att eventuellt kunna utvinna uran framöver, bland annat i den vackra Oviksbygden i Jämtland. Inom en ganska kort framtid kommer man troligen att skicka in en ansökan för att bryta malm, och då är det skarpt läge.

Till min glädje läste jag att partiledaren Annie Lööf skrev i Östersundsposten att hon vill förbjuda uranbrytning i Sverige. Innebär det att näringsministern Annie Lööf håller med partiledaren och kommer att säga nej till uranbrytning om den frågan hamnar på regeringens bord, vilket den gör om inte det kommunala vetot används?

Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Låt mig först och främst understryka att det inte har inkommit någon ansökan om att bryta uran. Det är också viktigt att komma ihåg att den berörda kommunens fullmäktige har vetorätt innan frågan ens kan komma på regeringens bord och prövas enligt miljöbalken.

Regeringen kommer alltså inte att kunna ge tillstånd till utanbrytning om inte berörda kommuner, i detta fall i Jämtland, säger ja. När ansökan sedan kommer till regeringen kommer den att prövas.

Som centerpartist har jag varit tydlig med att säga att jag inte tycker att vi ska ha uranbrytning i Sverige.

Anf. 54 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Partiledaren Annie Lööf var mycket tydligare än näringsministern Annie Lööf. När du skrev i Östersundsposten var det ingen tvekan: Kommer denna fråga vill ni ha ett förbud.

Min fråga förutsätter att kommunen inte lägger in sitt veto utan säger ja. Lovar du då, Annie Lööf, att ni säger nej om det blir en ansökan och den hamnar på regeringens bord? Då är det ni som äger frågan. Kan du som näringsminister säga att det inte blir någon uranbrytning i Oviken, att det kan man glömma?

Anf. 55 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har inte testat på att vara både partiledare och minister. Förhoppningsvis gör han aldrig det, men om han gör det kommer han att inse att man är samma person oavsett titel.

För att en uranbrytningsansökan ska behandlas av regeringen krävs det att de kommuner som berörs tycker att det är okej. Använder lokala politiker sitt veto stoppas möjligheten att bryta uran. Jag förutsätter att man gör så på de orter som berörs, men kommer det på regeringens bord har jag varit tydlig med hur jag kommer att agera.

Sverige och konflikten i Kongo

Anf. 56 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till biståndsminister Gunilla Carlsson och rikta blicken mot en orolig del av världen som inte får så mycket uppmärksamhet, nämligen Kongo.

Vi var fyra riksdagsledamöter som för mindre än ett år sedan åkte dit. Det var skakande att se en misär där 70 procent lever på mindre än 1 dollar och där våldtäkt än i dag används som en del av krigsföringen. Vi besökte också Panzsjukhuset i östra Kongo som byggts upp med hjälp av svenska biståndsmedel.

Det är en pågående konflikt. Under 20 år har miljontals människor mist livet.

Vad kan Sverige genom FN och EU göra för att påverka utvecklingen i positiv riktning så att det kan bli fred och slut på kriget?

Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Regeringen har ett starkt engagemang i detta område som vi kallar Storasjöregionen. Sverige har diplomatisk närvaro i Uganda, Demokratiska republiken Kongo och Rwanda.

Varför nämner jag detta? Jo, jag tror att vi förutom att ha ett starkt svenskt engagemang, inte minst genom det europeiska samarbetet, behöver titta på hur länderna regionalt försöker hantera det som är grundorsakerna till den förfärliga humanitära situationen och att människor ännu inte har kommit ur kriget.

Det handlar om att vi måste få en långsiktig lösning genom att de samarbetar för att skapa fred och komma undan den förstörelse som sker.

Vi har stoppat biståndet till Rwanda eftersom vi i en FN-undersökning har sett att Rwanda har begått övergrepp. Vi har sett till att föra samman parterna för fredssamtal i Kampala. Jag var i regionen i början av året för att politiskt trycka på i denna del. Nu hanteras det inom ramen för Afrikanska unionen och FN för att man ska komma till rätta med grundorsakerna till den fruktansvärda situation som inte minst kvinnor befinner sig i.

Anf. 58 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar biståndsministern för svaret och engagemanget och för det som har gjorts. I nästa omgång kanske du kan berätta mer konkret vad som står på agendan. Jag tror att vi alla, både här och i omvärlden, är överens om att det är en hemsk konflikt, men frågan är hur vi kan komma framåt och vad vi konkret kan göra i fråga om påtryckningar på regimen för att förmå den att komma med en långsiktig lösning.

Detta är på ett sätt en del av den rikaste delen av världen. Det finns mycket naturtillgångar och en otrolig rikedom i marken, men ingenting fungerar. Frågan är vad Sverige mer konkret kan göra i framtiden genom kontakter bilateralt och genom FN och EU för att stoppa detta.

Anf. 59 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! I mitt första svar valde jag att inrikta mig på Rwanda och att vi måste titta på grundorsakerna till att det ser ut som det gör.

När det gäller Demokratiska republiken Kongo måste vi naturligtvis ställa ökade krav på det politiska ledarskapet för att komma till rätta med laglösheten och bristen på rättsliga institutioner och statsinstitutioner i östra delen av Kongo. De har också ett ansvar för territoriell integritet och för att sköta sin del av relationer och närvaro för att kunna vara bra partner i en regional insats för fred och säkerhet. Man måste angripa diskrimineringen av minoriteter och att man inte har samarbetat. Vi måste sedan se till att fortsätta med vårt humanitära stöd och hjälpa till för dagen för att lindra nöden och döden. Vi måste också se till att vi långsiktigt ställer resurser och kompetens till förfogande för att bygga rättsstatskapacitet och stärka civilsamhället och se till att det blir ansvarsfulla investeringar, företagande och nya jobb i den här rika delen av världen som just nu inte har sin fulla potential, vilket framför allt drabbar kvinnor och barn.

Frågestund

Anf. 60 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till integrationsminister Erik Ullenhag.

Nu är det drygt två år sedan etableringsreformen infördes här i landet. Ett av skälen till etableringsreformen var att fler nyanlända skulle komma ut på arbetsmarknaden.

Den senaste statistiken från Arbetsförmedlingen visar att det i dagsläget är drygt 155 000 utrikesfödda som är arbetslösa eller i program. Det är en ökning med 15 000 sedan föregående år. Vi vet att de utrikesfödda har en särskilt bekymmersam situation på arbetsmarknaden. Man kan dess värre också se att de åtgärder som regeringen hittills har föreslagit för att få ut fler i reguljära arbeten inte räcker till.

Är regeringen beredd att föreslå ytterligare åtgärder framöver för att stimulera så att fler kommer ut på arbetsmarknaden?

Anf. 61 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Är vi beredda att vidta fler åtgärder? Ja, det är vi. Detta är ett område som vi reformerar eftersom det är en av våra viktigaste samhällsutmaningar. Hur ser vi till att ta till vara den kraft som finns i människor som har flytt eller invandrat till vårt land?

I dag är situationen på arbetsmarknaden sådan att var sjätte person som gick till jobbet i morse är född i ett annat land – var fjärde tandläkare, var tredje läkare. Det har aldrig någonsin varit så många födda i andra länder som går till jobbet. Det spelar oerhört stor roll för svensk välfärd. Som frågeställaren påpekar finns det människor som inte har kommit in på arbetsmarknaden.

En fråga är hur vi möter de nya som kommer hit. Vi möter med praktikplatser. Vi har sett till att de nu möter Arbetsförmedlingen i stället för kommunernas socialtjänst. Vi kommer att fortsätta att reformera hur vi möter nyanlända.

En annan fråga är hur vi möter dem som har fastnat i ett utanförskap. Där kommer vi att fortsätta att reformera politiken. Detta är vår stora samhällsutmaning.

Anf. 62 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack för svaret. Mycket av dagens arbetsmarknadspolitik är riktad till det privata näringslivet, och det är väl bra. Men det finns en sektor som kommer att ha gigantiska rekryteringsbekymmer framöver, nämligen den offentliga sektorn. Där kommer det att vara brist på vårdpersonal, barnskötare, kvalificerad administrativ personal med mera.

Min följdfråga till integrationsministern är: Vilka åtgärder ser ministern som möjliga att genomföra för att bättre kunna matcha den här kategorin medborgare på den svenska arbetsmarknaden?

Anf. 63 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! En fråga som vi har aviserat och som vi tittar på är hur vi organiserar svenskundervisningen för invandrare och hur vi kopplar den närmare arbetsmarknaden.

Vi kan titta på hur integrationen har fungerat. Grundproblematiken har varit att vi inte har sett människor som kommer till vårt land som potentiella arbetstagare utan snarare som bidragstagare. Det har skapat en omhändertagandementalitet som har varit ett stort problem.

Svenskundervisningen för invandrare är i dag på sina håll mycket bra kopplad till arbetsmarknaden, men inte tillräckligt. Jag ser framför mig en verklighet som innebär att om någon har en dröm eller idé om att arbeta som undersköterska ska vi anpassa svenskundervisningen och kombinera den med yrkessvenska och praktik. Redan i den här budgeten har vi förslag på 6 000 praktikplatser för nyanlända. Vi inför praktiskt basår för dem som har låg utbildning.

Vi kommer att behöva göra mer, men den stora reformen som jag ser framför mig under kommande år är att klara av att skapa en svenskundervisning som är mer anpassad efter individen och mer kopplad till en arbetsplats. Då tror jag, precis som frågeställaren, att den offentliga sektorns personalförskning är en av nycklarna att titta på.

Nedläggning av lärarutbildningen i Härnösand

Anf. 64 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag har en fråga till näringsminister Annie Lööf.

På måndag har Mittuniversitetets styrelse att ta ställning till en radikal förändring i sin organisation. Förslaget är att lägga ned Campus Härnösand. I Härnösand har man utbildat lärare i 170 år. Tillsammans med den distansutbildning som finns inom lärarutbildningen är det en profilfråga för Mittuniversitetet och det är en stor utbildning på campus.

Lärare är ett bristyrke i Sverige. Vi har 400 000 arbetslösa, och vi har 85 000 arbetslösa ungdomar. Nu skär regeringen ned med 20 000 utbildningsplatser på två år.

Vad kommer ministern att göra för att förhindra en nedläggning av Campus Härnösand?

Anf. 65 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det här är en fråga som är ställd till Jan Björklund som utbildningsminister, men eftersom jag representerar hela regeringen svarar jag naturligtvis på frågan.

Mitt engagemang för Mittuniversitetet är stort. Mitt eget parti har haft ett enormt engagemang i detta och mina föregångare har varit viktiga för utvecklingen. I den proposition som lades fram för ett par år sedan när universitetet bildades pekade man ut tre noder med Härnösand, Sundsvall och Östersund. Från mitt eget partis horisont regionalt hade man gärna sett att Härnösand skulle utvecklas som studieort.

Det här är ett beslut som universitetets styrelse eventuellt kommer att fatta nästa vecka, om jag har förstått rätt. Jag har varit i kontakt såväl med styrelsen som med de aktiva centerpartisterna i Västernorrland.

Anf. 66 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Torbjörn Fällidin, före detta statsminister, samt jag och 2 500 andra har demonstrerat mot beslutet. Det här är ett beslut som påverkar regionen och utbildningsmöjligheterna i regionen. Det påverkar

småföretagare i regionen. Det är mycket olyckligt om styrelsen nu fattar detta beslut.

Därför är det viktigt att nu inse att regeringens besparing som innebär en minskning med 20 000 högskoleplatser under två år är fel väg att gå. 2 500 har demonstrerat mot detta. En före detta centerpartistisk statsminister och den före detta socialdemokratiska statsministern Göran Persson med flera säger att detta är fel.

Vad tänker ministern göra åt detta?

Anf. 67 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! För mig är det en självklarhet att vi ska ha högskolor och universitet över hela landet. De är i mångt och mycket tillväxtmotorer men skapar också möjligheter för människor att utbilda sig på högre nivå runt om i landet oavsett var man bor.

Jag välkomnar det engagemang som har väckts. Jag tycker att det är synd att man väljer att lägga ned. Men det är till syvende och sist ett beslut som styrelsen har att fatta.

Det är också viktigt att hålla sig till fakta. Regeringen har tillfört 18 000 fler utbildningsplatser under detta år och inte skurit ned. Den satsning som har gjorts under tidigare år var en tillfällig satsning under en djup lågkonjunktur, och vi har valt att förlänga satsningen och tillföra 18 000 fler platser under 2013. Det är viktigt för att vi ska få mer utbildning och en högre utbildning i hela landet.

Dessutom har Härnösand fått ökade infrastrukturmöjligheter för en bättre pendling, vilket jag hoppas kan vara en del i framtiden.

Snabblån och skuldsättning

Anf. 68 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Birgitta Ohlsson.

För två veckor sedan kom det statistik från Kronofogdemyndigheten som visade att antalet obetalda snabblån har ökat drastiskt under 2012 jämfört med 2011. Bakom dessa siffror finns det förstås många människor som riskerar att hamna i en skuldfälla.

Konsumentministern skrev tillsammans med Beatrice Ask och Peter Norman en debattartikel som handlade om olika insatser för att skydda konsumenter mot oseriösa aktörer. Bland annat föreslogs att snabblåneföretagen ska bli tillståndspliktiga och att Finansinspektionen ska få tillgång till sanktioner och utföra tillsyn. Det är mycket bra.

Jag undrar vad vi mer kan göra för att få stopp på skuldsättningen i ett tidigt skede. Min fråga till statsrådet är därför: Hur kan man arbeta förebyggande för att undvika att människor hamnar i skuldfällan?

Anf. 69 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Precis som Jessika Vilhelmsson beskriver ser vi en lavinartad ökning av snabblånen. Men de är givetvis symtom på någonting annat, nämligen ett samhälle där alltför många lever med alltför små marginaler, och där sparandet verkligen behöver upprättas igen. Vi ser också att under den tid då varslen har blivit fler har antalet obetalda

snabblån hos kronofogden ökat med 62 procent sedan 2011. Detta tar vi alltså på största allvar.

När vi diskuterar snabblånen måste vi också tala om överskudsättning. Redan den 1 oktober i höst kommer Anna Hedborgs utredning, som jag har tillsatt, om hur vi ska få fram tydliga åtgärder. Vi ska kartlägga inte minst hur sårbara grupper drabbas av överskudsättningen i samhället.

Samma dag, den 1 oktober 2013, kommer Beatrice Ask att lägga fram mer konkreta förslag om hur vi kan gå vidare när det gäller att ändra lagar på denna front. Vi tar alltså detta otroligt seriöst.

Utspelet mot snabblånen är bara en av många åtgärder som måste vidtas.

Anf. 70 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Ser ministern också någon annan möjlighet när det gäller hur man kan upplysa och informera om vad som kan hända om människor hamnar i skuldfällan? Jag tror att det finns rätt många människor som man kan hjälpa redan på det sättet. Kan man till exempel i skolan ge mer kunskap och information? Finns det fler saker att göra på det området?

Anf. 71 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Konsumentverket jobbar redan i dag med det som heter Ung konsument. Där försöker man uppmuntra sin egen personal, men även de personer i kommunerna som jobbar med att upplysa om konsumentfrågor, att nå unga. Där är skolan viktig. Det lyfts fram i skolan och läroplanen att det ska bli mer konsumentrelaterade frågor i relevanta ämnen som matematik och samhällskunskap för att man verkligen ska synliggöra och försöka fylla de kunskapsluckor som finns hos många unga, eftersom det är framför allt unga som drabbas av just snabblåneföretagen.

Jag kan också konstatera att dagen efter att jag, Beatrice Ask och Peter Norman gjorde vårt utspel beslöt snabblåneföretagen själva att de skulle börja sanera branschen och starta en förening där bara seriösa aktörer ska få vara med. Det är bra att marknaden reagerar, och den kanske borde ha reagerat ännu tidigare.

I höst kommer Sverige att vara värd för en stor nordisk konferens som handlar om överskudsättning. Detta är inte bara ett svenskt problem, utan vi måste också lära av våra grannländer hur man göra förbättringar.

Infrastrukturen kring hamnen i Luleå

Anf. 72 KARIN ÅSTRÖM (S):

Herr talman! Luleå Hamn är en av Sveriges fem största. Därifrån utskeppas stora mängder järnmalm, stora mängder stål och många produkter, särskilt från basnäringen men även från hela näringslivet uppe i norr.

Infrastrukturen runt hamnen behöver uppgraderas utifrån den stora tillväxten uppe i norr. En utredning är på väg att påbörjas. Finansieringen är löst på så sätt att näringen, kommunen, Sjöfartsverket, Trafikverket

och EU-kommissionens så kallade TEN-T-projekt är med på banan. Det enda som nu krävs för att detta EU-finansierade projektet ska komma i gång är ett ja från regeringen till EU-kommissionen. Det börjar bli bråttom för att få i gång utredningen.

Jag vill ställa en fråga till statsrådet Elmsäter-Svärd. Vad blir statsrådets besked: ja eller nej till EU-kommissionen?

Anf. 73 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Tack för frågan som i allra högsta grad är aktuell. Jag känner väl till att det pågår ett stort arbete och har gjort det under en längre tid, inte minst samarbetet med LKAB och Trafikverket. Det ska även muddras i farleden.

Däremot får jag nog göra Karin Åström lite besviken eftersom jag inte kan svara vare sig ja eller nej i dag. Vi har tid på oss fram till den 28 februari, om jag inte missminner mig. Vi håller på att hantera alla de ansökningar som har kommit in. Därför vill jag inte föregå detta, utan vi kommer att lämna ett svar.

Anf. 74 KARIN ÅSTRÖM (S):

Herr talman! Som statsrådet är mycket väl medveten om är det en enorm tillväxt uppe i länet, och man ska föra ut en enorm mängd järnmalm och kopparmalm i framtiden när man startar upp en gruva utanför Älvsbyn. Det finns alltså mängder av produkter som måste föras ut från denna hamn. Det är därför bekymmersamt att statsrådet inte kan sätta ned foten redan i dag och ange en viljeinriktning.

Enligt uppgift har statsrådet ställt som krav att näringen, kommunen och universitetet – alltså flera – ska vara med och finansiera detta. Det har man löst nu. Då är det väl rimligt att statsrådets besked redan nu kunde vara ett ja.

Anf. 75 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag har själv varit i hamnen och i områdena runt omkring. Jag har också varit i fler hamnar. Men vi har också kopplat detta till hela stråkperspektivet för hela basnäringen som finns där. När vi har tittat på gruvnäringen som sådan är det alltifrån Malmbanan och kopplingar ut även till Narviks hamn. Vi har också tittat på den svenska sidan, och jag är väl medveten om detta.

Men det görs också en ansökan på det sätt som det ska göras. Vi måste hantera den i samma ordning som alla andra som nu kommer in. Jag kommer att ha full respekt för denna ansökan precis som alla andra ansökningar och lämna besked i första hand till den som har lämnat in ansökan.

Jag är väl medveten om situationen, och jag är också rätt klar över vad man så här långt har kommit fram till. Då skulle jag snarare kunna säga till Karin Åström att jag ser mycket positivt på att så många ändå har gått ihop för någonting som också är viktigt.

Anf. 76 KEW NORDQVIST (MP):

Herr talman! Jag har en fråga till konsumentminister Birgitta Ohlsson.

För ganska precis två år sedan stod jag här i kammaren och frågade landsbygdsminister Erlandsson om ursprungsmärkning av livsmedel. Vi hade då, som kanske många minns, den tyska dioxinskandalen med misstänkt kontaminerat griskött. Svaret jag då fick handlade om frivillig märkning.

Nu har vi en upprörd debatt om nötkött som har visat sig vara, åtminstone delvis, hästkött.

Min upprördhet rör inte så mycket hästkött som att konsumenten har blivit vilseförd. För att konsumenten ska kunna göra ett medvetet val krävs att denne får information. En adekvat märkning av innehållets ursprung är en sådan information.

Min fråga är: I vilka avseenden har regeringen agerat i frågan om ursprungsmärkning de senaste två åren eller, enklare uttryckt, vad har regeringen gjort?

Anf. 77 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Frågan i sig ligger på landsbygdsminister Eskil Erlandsson. Men det är självklart att den hästköttskandal som nu har briserat och upprört hela Europa kommer att påverka den debatt som vi har just nu. Det handlar inte bara om Sverige utan också om resten av Europa.

Det är väl självklart att människor tydligt ska få veta vad de äter. Där finns det inte några stängda dörrar till den debatt som pågår i EU just nu.

Livsmedelsverket ska starta provtagning av köttprodukter i butik – det har vi inte minst informerat om via medierna – och kontrollera om de innehåller hästkött.

I går var det ett viktigt möte i Bryssel där Eskil Erlandsson var med. Det är viktigt att komma ihåg, och det lyfte kommissionen fram på mötet, att det inte handlar om brister i lagstiftningen utan om att man bryter mot det regelverk som finns i dag. Det måste bli kännbara straff för de aktörer som har gjort det.

Vad man kort lyfte fram på mötet i går handlar dels om att göra dna-tester av livsmedel för att se om de innehåller hästkött eller inte, dels om att Europol ska försöka hjälpa länder att samordna det här. Man kan tycka att EU:s korruptionsmyndighet Olaf borde göra det, men de har inte mandat för just det. Men det här handlar om bedrägeri och om brott mot lagar och regler.

Debatten om ursprungsmärkning kommer att fortsätta.

Anf. 78 KEW NORDQVIST (MP):

Herr talman! Jag har en kort följdfråga. Kommer restauranger att omfattas av översynen?

Anf. 79 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Det som EU gör nu har stark koppling till skandalen just nu. Då hamnar koncentrationen på butik. Det är där som huvudfokus har

Frågestund

varit. Man gör dna-tester på livsmedel, men det kan vara bredare än så. Jag utesluter inte att man testar helt andra faktorer. Där får jag återkomma med ett mer konkret svar. Jag är inte så insatt i detaljerna.

Biståndet till miljö- och klimatfonderna

Anf. 80 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag har en fråga till biståndsminister Gunilla Carlsson.

De multilaterala klimat- och miljöfonderna finns till för att hjälpa de fattigaste länderna att minska sina utsläpp och skydda sig mot ett förändrat klimat.

Jag bad riksdagens utredningstjänst titta på hur mycket pengar regeringen har betalat ut till klimatfonderna. År 2010 betalade regeringen ut 755 miljoner kronor i stöd till dessa fonder, året efter, 2011, ungefär lika mycket. Men 2012 drog man kraftigt ned biståndet till de multilaterala miljö- och klimatfonderna. Och för i år har man bara budgeterat 500 miljoner kronor, alltså en nedskärning med ungefär 34 procent, till de globala miljö- och klimatfonderna.

Jag vill fråga ministern om inte de allra fattigaste förtjänar högre anslag från den svenska regeringen än så här.

Anf. 81 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! De allra fattigaste förtjänar att vi hjälper dem att själva ta sig ur fattigdomen. De efterfrågar framför allt möjligheter att få arbete, utbildning, god hälsa och naturligtvis också bra klimat och miljö.

Det vi gör i det svenska biståndet är att nu se till att upprätthålla en god och trovärdig nivå i ett ambitiöst och effektivt bistånd som ska nå ut till de allra fattigaste och framför allt att se till att vi uppfyller millenniemålen. Därför har vi valt att lägga de reformutrymmen som har funnits på att dels förbättra mödrahälsa och barnhälsa, dels se till att vi har pengar för vatten- och klimatinvesteringar. Vi har tillfört extra pengar till klimatet även för i år i budgeten.

Anf. 82 JENS HOLM (V):

Herr talman! Gunilla Carlsson säger själv till tidningen Svenska Dagbladet den 29 januari i år: ”Vi går ned till en mindre nivå, absolut.” Och det handlar om en mindre nivå till fonder som anpassningsfonden, den gröna miljöfaciliteten och miljöfonder inom Världsbankens regi.

Jag tycker att det är allvarligt att vi när det gäller de fattiga länder som drabbas av våra utsläpp inte kan ha den integriteten och ambitionsnivån att vi finansierar de globala fonder som finns till för att hjälpa de fattigaste länderna att hantera effekterna av våra utsläpp.

Menar biståndsministern att den svenska regeringen verkligen inte ska ha en högre ambitionsnivå än den som ligger fast nu för de globala miljö- och klimatfonderna?

Anf. 83 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Jens Holm vet om att Sverige har varit ett av de absolut främsta länderna när det gäller att se till att få in snabbstartspengar i det här systemet. Sverige har stått för 11 procent av EU:s snabbstartsfinan-

siering för att tidigt få in klimat- och miljöutmaningarna i biståndet under det arbete som bland annat jag ledde internationellt. Därför gjorde vi en fyraårig satsning, en uttalad satsning med i botten 2 miljarder per år för klimat- och miljöinvesteringar i biståndet, och toppade det med ytterligare 2 miljarder under en uttalad tid därför att vi ville ha en snabbstartsfinansiering. Detta kan inte bara ligga på Sverige.

Det är också viktigt att fråga vad biståndet ska finansiera. Nu talar en miljöpolitiker här och säger att biståndet ska gå till klimat- och miljöinvesteringar. Jag säger att biståndet ska syfta till att minska fattigdomen i världen och undanröja risker som gör att människor inte själva kan ta sig ur fattigdom. Det handlar om att skapa möjligheter för det. I det ingår naturligtvis att inte förstöra klimat och miljö. Men det är minst lika viktigt att investera i människors hälsa, utbildning och annat. Jag vill inte att det ena ska ske på bekostnad av det andra, utan vi har en väl avvägd mix av detta i alliansregeringens politik.

Antalet studieplatser på komvux

Anf. 84 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Jag har en fråga till näringsminister Annie Lööf.

Det råder massarbetslöshet i Sverige. I ett sådant läge är en viktig näringspolitisk åtgärd att se till att det finns god kompetens hos de människor som tar möjligheten att plugga vidare. En förutsättning för att öka sin kompetens kan vara att plugga på komvux. Men människors möjlighet att göra det har under alliansregeringens tid minskat allvarligt. Oroväckande siffror från Skolverket visar att platserna i komvux har minskat hela tiden ända sedan 2006. Trots alla vackra ord om det livslånga lärandet har inte detta ändrats.

Jag skulle därför vilja veta vilket ansvar regeringen och näringsministern tar för det livslånga lärandet när det gäller möjligheten att plugga vidare på komvux.

Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag följer de varsel som sker runt om i hela landet. Jag besöker företag. Men framför allt besöker jag de anställda som drabbats av varsel, och det är ett tufft slag mot dem och deras barn och kanske möjligheten att betala räkningarna då varslen löper ut i uppsägning.

Regeringen behöver därför ha en palett av olika åtgärder. Arbetsmarknadsutbildning är en åtgärd, en annan är den kommunala vuxenutbildningen, som frågeställaren säger. Och man hör på namnet att det är ett delat ansvar mellan stat och kommun. En tredje åtgärd är att satsa på den reguljära utbildningen. En fjärde åtgärd, som är minst lika viktig, är att se till att varslen inte sker, att ha konkurrenskraftiga skatter och villkor för de svenska företagen så att detta inte händer.

Som näringsminister tycker jag att det är förvånande att Socialdemokraterna i tider av oro väljer att lägga på 30 miljarder i ökade kostnader för de svenska företagen. Det minskar inte varslen.

Anf. 86 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Jag kanske kan förstå att kommunerna minskar antalet platser, därför att arbetslösheten innebär ökade kostnader för dem. Men det är någonting som man ändå måste ta ansvar för, och det har inte skett.

Omräknat till heltidsstuderande har antalet platser på komvux minskat från 100 000 till 88 000 under den här perioden. Det är alldeles uppenbart att det inte håller. Och det här är siffror från Skolverket, regeringens egen myndighet.

Jag måste fråga igen vilket ansvar regeringen tar för att öka antalet platser på komvux.

Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Regeringen tar ett väldigt stort ansvar. Förutom på komvux lägger vi mer pengar på till exempel lärlingsvux och yrkesvux – en palett av olika delar i vuxenutbildningen. Bara för det kommande året lägger vi pengar på ytterligare 18 000 utbildningsplatser. Vi gör det därför att vi ser att det är tufft och för att människor ska ha möjligheten att skola om sig.

Jämför man stapeln vad Socialdemokraterna har satsat före 2006 med stapeln vad regeringen har satsat sedan 2006 och fram till nu ser man att det är en stor skillnad. Den här regeringen gör satsningar på just det som behövs i dessa tider: sänkta kostnader för att anställa och ha kvar jobben men också utbildningsinsatser om olyckan är framme och jobbet förloras. Det tycker vi är viktigt.

Anf. 88 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Vi tackar de närvarande statsråden.

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellation 2012/13:199 om hästnäringen i Boden

Anf. 89 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Maria Stenberg har frågat näringsministern på vilket sätt statsrådet och regeringen avser att stödja uppbyggnaden av ett nordligt hästcentrum i Boden.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Först och främst vill jag säga att hästverksamheter och hästföretag är en viktig del av landsbygdens och regionernas utveckling i Sverige, inte minst i de norra delarna av landet. Hästen har en stor social, kulturell och ekonomisk betydelse i samhället, precis som Maria Stenberg påpekar. Uppskattningsvis har en tredjedel av den svenska befolkningen kontakt med hästar och olika verksamheter relaterade till hästar. Hästnäringen är också en samhällsekonomisk resurs, och sektorn omsätter i storleksordningen 20–30 miljarder kronor om året. Det är betydelsefullt för Sverige att sektorn har goda förutsättningar att utvecklas. Därför ser jag med glädje att satsningar och initiativ kommer i gång runt om i landet.

Regeringen arbetar för att skapa förutsättningar för fler jobb och växande företag i Sverige – i alla delar av landet, i städer och på landsbyg-

den. Det finns flera program och insatser för att främja företagande och utveckling. Inom mitt område är landsbygdsprogrammet ett viktigt och omfattande verktyg som innehåller åtgärder för att främja konkurrenskraft, tillväxt och utveckling på landsbygden, bland annat för hästföretag. Ett annat exempel är strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning. Strukturfondsprogrammen omfattar resurser som främjar tillväxt och utveckling i alla delar av Sverige med extra tilldelning av medel till de nordligaste länen.

Det ska vara roligt, enkelt och lönsamt att driva företag i Sverige. Att driva företag ska vara lika självklart som att vara anställd. Vi arbetar aktivt med att främja ett dynamiskt och innovativt näringsliv genom att utforma spelregler och ramvillkor så att start och utveckling av företag främjas.

Särskilda insatser för hästföretagen har också genomförts. Jordbruksverket fick under fem års tid, 2006–2010, 6 miljoner kronor per år för att främja ett livskraftigt hästföretagande. Prioriterade områden inom satsningen var till exempel turistverksamhet inom hästsektorn, arbetsmiljöarbete, företagsutveckling och regionala former för samarbete. Landsbygdsdepartementet har sedan 2004 en samarbetsgrupp inom hästområdet med deltagare från ett tjugotal organisationer och myndigheter. Gruppens senaste möte hade temat Hästen i samhället, med frågor med koppling till bland annat kommunal planering och hästnära boende på dagordningen.

Jag välkomnar initiativ som bidrar till att stärka hästsektorn och landsbygdens utveckling. Regeringen erbjuder, som jag har beskrivit, flera olika insatser som främjar företagandet och näringslivet runt om i landet. Däremot kan jag som statsråd inte kommentera enskilda ärenden eller satsningar.

Anf. 90 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsminister Erlandsson för svaret, även om det hade varit intressant att få debattera hästnäringen i Boden med näringsminister Lööf utifrån perspektivet företagandets förutsättningar inom hästnäringen. Men jag ser fram emot denna debatt också.

Nåväl – man kan konstatera att Bodens kommun är intressant ur flera perspektiv. Men kommunen kanske inte är mest känd för sina hästar, utan det är nog Bodens garnison som dyker upp när man tänker på Boden. Jag tror att man tänker: Just det, Boden är ju en gammal anrik försvarsstad.

Faktum är att Boden är den kommun i Norrbotten som har flest hästar räknat per invånare. Det har säkert att göra med att Peabtravet finns där. Det är Sveriges nordligaste travbana, och där hålls ett 30-tal tävlingar per år. Jag har även sett en siffra som berättar att det finns ungefär 2 500 norrbottensägda travhästar. Av dem är ca 300 tränade av så kallade proffstränare. Det är inte fy skam för en nordlig travbana som ligger långt upp i norra delen av Sverige! Runt omkring Boden finns det också ett stort antal travhästar som är tränade av amatörer. Det hänger naturligtvis ihop med Peabtravet.

Hästnäringen är intressant ur flera perspektiv. När man tänker på hästar tänker man säkert på alla dessa ridskolor som finns runt om i Sverige. I Norrbotten finns en ridskola i varenda kommun. Ridklubbarna tar ett

stort ansvar för de, framför allt unga, flickor som har en dröm om en häst. De gör ett fantastiskt socialt arbete i och med att de tar hand om unga flickor som tillbringar många timmar i ridställen. Jag tror att det sammantaget finns ungefär 1 000 ridhästar i Norrbotten. Det finns ungefär 14 000 hästar i Norrbotten och Västerbotten – för att titta på de två nordligaste länen. Hästar är alltså en viktig del av Norrbotten, och de är det naturligtvis för Boden.

Bodens kommun har varit en framsynt kommun. Man har försökt ta ett helhetsgrepp. Det är detta min interpellation handlar om: ett samlat grepp om hästnäringen i Boden. Man försöker nu bygga upp ett nordligt hästcentrum där man har den friska hästen i fokus. Min interpellation kan därför vara intressant i och med de senaste dagarnas debatter, som handlar om hästar och hästkött.

Detta säger i alla fall en hel del om att Bodens kommun har satt den friska hästen i centrum och därmed också vill skapa ett centrum där det ska finnas en duktig kader med veterinärer som kan ta sig an de hästar som har skador. Även om vi vill att hästar ska vara friska djur så är inte alla hästar friska. När man håller på med hästar i norra delen av Sverige innebär det att man får långa transporter när det gäller skador. Därför är det så viktigt att man kan skapa ett nordligt hästcentrum i Boden.

Hästcentrumet är intressant på flera sätt. För två dagar sedan, tror jag att det var, arrangerades ett seminarium som handlade om nyföretagande: Våga satsa på din dröm! Seminariet hölls i den byggnad där det handlar om hästcentrumet i Boden. Man försöker uppmuntra framför allt kvinnligt företagande när det gäller det som finns runt hästar.

Jag kan bli lite bekymrad, eller jag skulle åtminstone vilja att jordbruksministern utvecklar varför han i sitt svar till mig så tydligt säger att han inte vill kommentera enskilda satsningar som ett nordligt hästcentrum i Boden.

Anf. 91 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag skulle vilja säga några ord om hästnäringen. Jag kommer från Östergötland, och jag vet att landsbygdsministern ska åka till Vreta Kluster framöver och träffa vårt regionala utvecklingscenter när det gäller landsbygdsutveckling och annat.

I Östergötland har vi börjat med ett nätverk för hästnäringen i allra högsta grad. Vi hade en uppstartskonferens härförleden med flera aktörer, bland andra företrädare för ministrarnas eget departement som berättade om hur man jobbar i arbetsgruppen. Jag tycker att det känns ganska lovande. Jag var själv med på konferensen och fick en redovisning av detta.

Jag tror inte att man ska underskatta hästnäringen. Det är en växande sektor. Maria Stenberg uttryckte mycket bra hur utvecklingen ser ut där. Ministern kommenterade detta med boende och hästar. Det ska säkert inte underskattas. Man vill gärna ha hästen uppstallad i närheten av ett boende. I dag ligger ridskolorna ofta ganska ocentralt i våra städer. Jag tror att man bör fundera på den utvecklingen i framtiden.

I Östergötland blev vi ganska överraskade av hur många personer som var sysselsatta i hästnäringen och framför allt av hur mycket verksamhet som är kopplad till den. Det gäller alltifrån travverksamhet och veterinärer till foder, stallplatser och annat.

Det är ett mycket lovvärt initiativ från Maria Stenberg att debattera den här frågan. Den är i allra högsta grad en angelägenhet för hela landet.

Prot. 2012/13:65
14 februari

Anf. 92 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Jag blev först lite orolig när Maria Stenberg började sin beskrivning och sade att Boden var mest känt för försvaret. Så kanske det är, men utan Försvarsmakten hade vi inte haft några hästar i Boden. De behövdes för att bygga fästningen. Förbanden var hästanspända. Hästarna har nu lämnat Försvarsmakten och är civila, och jag tror att de trivs bättre nu än då.

Jag tycker att det arbete som har skett i Boden har varit oerhört framgångsrikt, framför allt därför att kraften har kommit underifrån. Den har kommit från dem som är aktiva som näringsidkare, från travtränare, från travet, från ridskolor och från enskilda hästägare. De har satt i gång den här processen och fått lokalt politiskt stöd. Det är så processer ska se ut om de fungerar bra. Sedan har man kopplat på och fått stöd från landsbygdsprogrammet och EU:s strukturfonder. Det är jättebra.

För att detta ska bli bättre behövs det ett värdekedjetänk. Man måste tänka på allt från foder och veterinärer till hur stall och hästhotell ska se ut och hur man får en kompetensförsörjning inom branschen. Det måste finnas välutbildad personal som kan sko hästar och sköta om hästar.

Hästen måste också placeras i ett annat sammanhang. Det gäller till exempel hästens roll i ledarskapsutbildningar. En nyutkommen doktorsavhandling på LTU visar att den kan vara betydande. Det gäller också hästens roll i besöksnäringen. Det finns vissa embryon till detta, men det måste lokala företagare ta tag i. Jag tycker att Boden är ett jättegott exempel som kan tjäna som föredöme i det här fallet.

Anf. 93 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag tycker att vi i den här debatten kan vara överens om att hästen är en viktig resurs i vårt samhälle. Den skapar möjligheter för jobb och tillväxt i landsbygdsområden men också i större och mindre samhällsbildningar. Jag tycker att hästen även ska värderas för att den många gånger håller våra landskap öppna och bidrar till en biologisk mångfald. Hästen kan dessutom binda ihop stad och land.

Jag tycker att hästen är ett utmärkt exempel på hur generationer kan byggas samman. Det finns få verksamheter där såväl ung som lite äldre kan bedriva aktiviteter och till och med tävla mot varandra och med varandra på lika villkor. Kvinnor och män kan bedriva aktiviteter tillsammans på lika villkor. Det är inte många verksamheter som kan visa upp en sådan mångfald av nyttigheter till gagn för vårt samhälle.

Det är just detta som är skälet till att hästföretag kan ta del av landsbygdsprogrammets stöd och ersättningar. Det kan till exempel handla om miljöersättningar för betesmarker och grundläggande miljöersättningar för vallodling. Hästföretag och hästrelaterade projekt kan också ta del av olika företags- och projektstöd som kan sökas och fås på samma villkor som för andra företag inom landsbygdsprogrammets ram. Samma sak gäller de strukturfonder som vi har möjligheter att ta del av i vårt land.

När det gäller landsbygdsprogrammet såväl som strukturfonderna vill jag berömma ansvariga myndigheter som inom sina väggar har möjligheter att dela ut stöd och ersättningar av olika slag. Skälet till det är att

Svar på
interpellationer

jag tycker att de har varit mycket aktiva med att informera om och väcka intresse för de möjligheter som finns både i landsbygdsprogrammet och i olika strukturfonder till gagn för olika typer av företag, inkluderande hästföretag och omkringliggande näringar och verksamheter.

Vad beträffar sakfrågan måste jag emellertid uppprepa det jag sade i mitt första inlägg, nämligen att lagstiftningen, som den är utformad i vårt land, inte medger att jag ger preferenser för en specifik ort eller ett specifikt projekt. I så fall lär jag hamna hos ett av riksdagens utskott, och det vill jag helst inte.

Anf. 94 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! Jag har full respekt för att landsbygdsministern inte kan peka ut Boden som en plats som skulle vara speciellt lämplig. Men om det skulle finnas en nationell strategi för en sammanhållen hästpolitik skulle landsbygdsministern kanske kunna konstatera att vi ska ha ett nordligt hästcentrum. Sedan skulle man kunna diskutera om det ska ligga i Boden eller inte.

Jag är lite imponerad av Bodens kommun som har tagit ett samlat grepp om hästnäringen. De har tydligt pekat ut att hästen är en viktig del i samhället. Jag vet att de bland annat har planerat för ett hästnära boende. De har sett att det finns människor som kanske vill flytta in till Boden på grund av att det finns en miljö som är ytterst lämplig om man vill leva och bo nära sina hästar.

När jag besökte Bodens hästcentrum blev jag otroligt imponerad. De har också samlat ett politiskt fokus i Boden på att detta är en viktig näring. Det skapar nya arbetstillfällen. Jag träffade nyföretagare som höll på med saker inom hästnäringen som jag inte ens visste fanns. Det är detta som är så spännande inom näringspolitiken. Om politiken har fokus på detta och sätter det högt på agendan kan det faktiskt hända rätt fantastiska saker.

Det nyföretagande och den spännande utveckling som sker i Boden förtjänar inte bara respekt från den här kammaren där vi debatterar detta utan även ett nationellt fokus på detta. Det är viktigt att också den norra delen av Sverige har tillgång till ett hästcentrum som underlättar för nyföretagande. Där kan man skaffa sig ny kunskap om vad hästar behöver, foder och så vidare. Jag tror fortfarande att det krävs att man har ett nationellt politiskt fokus på näringen.

Jag läste att landsbygdsministern hade haft en tidigare interpellationsdebatt i ämnet, men då handlade det om den statliga satsningen på hästforskningen. Av interpellationssvaret förstod jag att den togs bort i budgetpropositionen 2012. Jag ska i rimlighetens namn erkänna att jag inte är till hundra procent uppdaterad på just den budgetposten, men det känns lite grann som om hästnäringen, hästforskningen, ridsporten och travsporten är en ganska liten del. Den skulle kanske ha behövt speciella forskningsansatser som kunde ha utvecklats i nya företagsidéer och nya rön.

Jag skulle bli glad om landsbygdsministern skulle kunna berätta för mig och den här kammaren om jag har missat att man återigen har riktat fokus när det gäller forskningsanslagen till just hästnäringen.

Jag är fullständigt övertygad om att hästnäringen inte har nått sin fulla potential, i alla fall inte i Norrbotten. Jag bor inte i Boden utan i

Arjeplog, och jag har inte ens en travbana där, men det finns otroligt mycket mer att göra. Har man haft häst, ägt häst och hållit på med hästar i hela sitt liv har man ett lite speciellt intresse för just den näringsgrenen.

Det här med att ha ett speciellt forskningsanslag för en ganska begränsad näringsgren skulle faktiskt kunna innebära att man får ut mycket mer företagande ur den satsningen. Om du kunde kommentera det skulle jag vara glad.

Anf. 95 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig kommentera den frågeställning som framfördes genom att säga att Landsbygdsdepartementet under gångna höst fört en dialog med Formas om hästnäringen och dess behov av forskningsresurser. Den dialogen har dessutom utvecklats, och det har också förts dialog med näringen och näringens representanter. Detta har utmynnat i att i det regleringsbrev som Formas har fått, och som alla myndigheter och institutioner får, är 3 miljoner kronor öronmärkta för ett hästforskningsprojekt som ska samfinansieras med hästnäringen genom en stiftelse som är benämnd Stiftelsen Hästforskning.

Låt mig därtill, herr talman, säga att hästen finns inom många politikområden. Det är ett av skälen till att regeringen sedan flera år tillbaka har försökt att samla ihop näringen och näringens representanter men också representanter från andra departementskanslier än Landsbygdsdepartementets kansli i en samverkansgrupp. Där kan man diskutera och föra den här näringen framåt för att få fler verksamheter, fler sysselsatta och fler som kan få känna glädje av att ägna sig åt hästverksamhet. Detta har bland annat resulterat i att hästen är omnämnd i den landsbygdsstrategi som regeringen har presenterat och som om minnet inte sviker mig också presenterades i en skrivelse till riksdagen 2009.

Jag tycker att vi från regeringens sida värderar hästen på det sätt som den ska värderas, det vill säga högt, av skäl som jag tidigare har redogjort för, nämligen att den är viktig för landsbygden, för såväl kvinnor som män och för den som är ung likaväl som för den som är lite äldre. I företagsammanhang kan den betyda mycket för såväl större som lite mindre orter.

Anf. 96 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! För cirka tolv år sedan – tiden går fort när man har roligt – tillkallade den dåvarande socialdemokratiska jordbruksministern en särskild utredare som hade till uppgift att lämna förslag till en sammanhållen hästpolitik. Jag har läst delar av utredningen, och jag måste säga att det var ett gediget jobb som den utredaren gjorde. Utredningen tog utgångspunkt i hästen och hästnäringen, i forskning och i fritidssysselsättning – det var en gedigen och stor utredning och många områden belystes.

Utredaren lade även fram en hel del förslag som var intressanta. En sak som hon konstaterade var att hästhållningsområdet består av många olika delar som, precis som landsbygdsministern säger, berör många olika departement. Därför skulle det vara intressant om det fanns en sammanhållen svensk hästpolitik. Hade man det kanske man också skulle ha modet att kunna säga att det är klart att kompetens i den här näringen ska finnas över hela landet, och då skulle Bodens kommun kunna vara ett

alldeles utmärkt ställe att samla kompetens på, inte bara när det gäller näringslivets utveckling inom hästnäringen utan också när det gäller veterinärer. När man bor i norra delen av Sverige vet man att man har långa avstånd till allting, och påfrestningarna för hästägare och hästar som är skadade är ganska stora om de måste vända sig till en veterinärklinik antingen i Finland eller i södra Sverige.

Visionen om en sammanhållen svensk hästpolitik skulle vara rätt intressant att höra mer om.

Anf. 97 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig först tacka för interpellationen. Jag tycker att det är roligt och intressant att diskutera näringar och verksamheter som under många år har intresserat mig personligen.

Jag minns väl den i det senaste inlägget omnämnda hästpolitiska utredningen som jag var en del av, fast då i en väldigt annorlunda kapacitet. Den har resulterat i att vi i dag har utbildningar på hästområdet på ett sätt som inte fanns tidigare. De finns spridda, förhållandevis väl, över vårt land. Det handlar om utbildningar på Flyinge i Skåne, vid Strömsholm i Västmanland och vid Wången i Jämtland. Det handlar också om utbildningar till exempel på hovslagarsidan där det finns behov i skilda delar av landet. Allt emanerar från den utredningen.

Ett av de andra resultaten av den utredningen är att vi har en samverkansgrupp där många politikområden representerade av flera olika departement möter näringen och näringens representanter. De är många gånger organiserade, och tjugotalet representanter i den samverkansgruppen möter alltså mitt departement och dess medarbetare frekvent för att vi ska kunna utveckla den här verksamheten i alla delar av vårt land till gagn för orter och regioner och framför allt för människor.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2012/13:229 om humanitärt stöd till de västsahariska flyktinglägren

Anf. 98 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Hans Linde har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att Sverige som enskilt land ska öka sitt humanitära stöd till de västsahariska flyktingarna och hur jag ska agera för att få EU och FN att öka sitt humanitära stöd till de västsahariska flyktingarna.

Sverige har under de senaste tio åren varit en av de största givarna till insatserna till stöd för de västsahariska flyktingarna. Stödet har främst kanaliserats via enskilda organisationer som Praktisk Solidaritet samt genom FN:s flyktingkommissariat UNHCR:s och FN:s livsmedelsprogram World Food Programmes kärnbudgetar.

Sedan 1998 har vi utöver vårt stora stöd till UNHCR:s och WFP:s kärnbudgetar bidragit med drygt 173 miljoner kronor till flyktinglägren i Tindouf i Algeriet. Vi för dessutom kontinuerligt en dialog med andra givare och det internationella samfundet om vikten av att bistå med humanitärt stöd till svåra kriser. Situationen i Västsahara diskuteras för

närvarande även i EU-kretsen, och där betonas bland annat vikten av att fler givare bidrar.

Livsmedelssituationen i flyktinglägren i Tindouf i Algeriet är svår, inte minst för kvinnor och barn. Detta har bland annat Sverige och Echo, alltså EU:s biståndsorganisation, beaktat i sina biståndsinsatser. Echo har sedan 1993 bidragit med 184 miljoner euro till Västsahara, och 2012 fattade organisationen beslut om ett stöd om 10 miljoner euro.

Ett problem för biståndsorganisationerna är att det faktiska antalet flyktingar av olika skäl hittills inte kunnat fastställas till fullo, och detta har till viss del påverkat distributionen av livsmedel.

Sverige är en stor givare till World Food Programme och UNHCR:s kärnbudget. Vårt stöd till dessa organisationer är inte öronmärkt, vilket innebär att det kan användas där det bedöms att behoven är som störst. Bägge dessa organisationer har även närvaro i flyktinglägren. UNHCR bedriver bland annat det viktiga arbetet att genom förtroendeskapande åtgärder underlätta för återförening av familjer som splittrats under konflikten. Under 2013 planerar UNHCR att avsätta 28,3 miljoner US-dollar till Algeriet, varav merparten går till flyktinglägren i Tindouf. World Food Programme har varit på plats sedan 1986 och arbetar med att bistå med livsmedelsstöd i flyktinglägren. Under 2012 bistod sammantaget organisationen med 29,9 miljoner US-dollar till de västsahariska flyktingarna.

Anf. 99 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag får börja med att tacka biståndsministern för svaret. Jag tycker att hon väl beskriver det omfattande och viktiga stöd som Sverige ger till de västsahariska flyktingarna, både som enskilt land och genom EU och de olika FN-organen. Däremot vet jag inte riktigt om biståndsministern svarade på min fråga, nämligen om hon är beredd att agera för att Sverige ska öka sitt stöd. Jag bad inte bara om en beskrivning av det stöd som finns i dag utan ställde också frågan om man är beredd att utöka stödet.

Bakgrunden till att jag ställt interpellationen är att jag själv besökte de västsahariska flyktinglägren utanför Tindouf i västra Algeriet i början av januari i år. Det var mitt andra besök i flyktinglägren. Egentligen får man väl börja med att säga att begreppet ”flyktingläger” på sätt och vis känns lite missvisande i de här sammanhangen. När man pratar om flyktingläger tänker man på tillfälliga läger med tält och liknande. Men här pratar vi om kanske så mycket som 170 000 människor, möjligen ännu fler, vilket motsvarar en ganska stor svensk stad. De bor mitt ute i ökenområden i västra Algeriet sedan mitten av 70-talet, då jag själv inte ens var född. Många av dem som bor i flyktinglägren har aldrig bott någon annanstans.

Man har trots allt lyckats överleva under dessa extremt svåra förhållanden med en tydlig brist på resurser genom att man har varit välorganiserade och haft ett nära samarbete och en stark sammanhållning. Man har lyckats bygga bostäder, sjukhus, skolor och infrastruktur med ytterst begränsade medel. Men det är också väldigt viktigt att understryka att man överlever bara tack vare omvärldens stöd. Det här området i västra Algeriet är ett ökenområde. Det finns ingen möjlighet att försörja 170 000 människor här. Det finns i praktiken ingen växtlighet. Till-

gången till vatten är ytterst begränsad. Man lyckas med enorma ansträngningar odla lite grönsaker och föda upp några höns och några getter, men det räcker på inget sätt till för att föda 170 000 människor. Man är i dag helt beroende av FN:s matbistånd, som också biståndsministern beskrev.

Men när det gäller FN:s matbistånd är det viktigt att komma ihåg att den matkorg som man ger till flyktingarna är anpassad för tillfälliga insatser vid en enskild katastrof. Biståndet är anpassat till att människor flyr undan en krigssituation eller en naturkatastrof. Man får linser, mjöl, matolja och socker, men man får ingen färsk frukt och inga grönsaker. Det är en diet man kan överleva på i månader, kanske upp till ett år. Men om man lever på denna kost alltför länge kommer man ganska snart att få bristsjukdomar och problem med undernäring.

I dag är bristsjukdomar oerhört utbredda bland de västahariska flyktingarna. Man räknar med att 53 procent av barnen och 67 procent av de ammande kvinnorna lider av järnbrist. De senaste siffrorna från 2010 visar att 8 procent av barnen under fem år är akut undernärda.

Jag besökte ett av sjukhusen i flyktinglägren, där man beskrev undernäringen och missväxten som det stora hälsoproblemet. Som biståndsministern sade drabbar det både kvinnor och barn. Man beskrev också hur detta påverkar andra sjukdomar och hälsoproblem. Man kunde se en hög mödradödlighet kopplad till järnbrist och undernäring bland kvinnorna. Man såg även hur cancer och hjärt- och kärlsjukdomar ökade på grund av den väldigt ensidiga kosten.

Sverige ger i dag makrill. Det handlar om en och en halv burk makrill på 225 gram per person och månad. Det är visserligen en oerhört viktig insats som för många betyder skillnaden mellan att vara undernärmd och inte. För många i flyktinglägren är det den enda källan till omega-3. Men här finns såklart enorma möjligheter att öka det svenska stödet. Praktisk Solidaritet, som fördelar makrillen, är nu berett att öka sina insatser.

Därför kvarstår frågan till biståndsministern: Är den svenska regeringen beredd att öka sitt humanitära stöd till flyktinglägren?

Anf. 100 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Hans Linde för denna viktiga interpellation. Även jag har besökt flyktinglägren i Algeriet, där de västahariska flyktingarna lever sedan deras land ockuperades av Marocko för nästan 40 år sedan. När jag besökte lägren var förhållandena betydligt bättre. De var inte bra; det har alltid varit tufft för flyktingarna. Men det har blivit betydligt sämre på senare år. Nu har vi finanskrisen, som slår hårt mot Europa och inte minst har lett till att Spanien har dragit tillbaka en del av sitt bistånd. Spanien har traditionellt ett nära förhållande till Västsahara, eftersom det var Spanien som tidigare hade överhöghet över Västsahara. Men sedan lämnade Spanien Västsahara, och Marocko ryckte in med sina tungt beväpnade trupper och har som sagt ockuperat landet sedan 1975.

Den humanitära situationen är skriande, och det är naturligtvis det viktigaste skälet till att ta tag i den här frågan. Men jag kan ändå inte låta bli att ta upp grundfrågan om ockupationen. Det känns extra grymt mot de här flyktingarna, som levt i dessa läger i svält och armod under så många år, att de inte får hjälp med grundfrågan, ockupationen, som sker i

strid med FN:s resolutioner. De har sedan många år tillbaka också lagt ned vapnen. Till att börja med gjorde de motstånd mot ockupationsmakten. Men de lade ned vapnen mot ett löfte att det skulle bli en folkomröstning, där det västahariska folket skulle få rösta för sitt självbestämmande. Men folkomröstningen har förhalats mer än tio gånger hittills av Marocko.

Hopplösheten är stor, inte minst bland ungdomarna. Många som är födda i lägren har aldrig besökt sitt land över huvud taget; det är väldigt svårt att få släppas in där. Det finns rätt så mycket ilska bland ungdomarna. Arbetslösheten är hög och hopplösheten stor. Det finns många som skulle vilja återuppta den väpnade kampen. Man har lagt ned vapnen och gör fredligt motstånd men slås tillbaka väldigt brutalt. Det tycker jag är ytterligare en anledning, utöver den humanitära krisen, att hjälpa dem i den svåra situationen.

Flyktingarna är totalt beroende av omvärldens stöd. Ute i öknen i Algeriet finns ingen möjlighet att odla något. De har inte tillgång till vatten. Ytterligare ett problem i den humanitära krisen är att vattnet som de får transporteras med lastbilar och har alldeles för hög jodhalt. Det har visat sig att det ökar risken för olika sjukdomar, bland annat struma. Detta har lett till att man börjat rena vattnet, men man har inte kunnat göra det överallt i flyktinglägren än så länge. Reningsanläggningar är alltså ytterligare någonting som vi skulle kunna bistå med. Men det kostar pengar och resurser.

Det här är ett jätteproblem. Många har getter som de mjölkar. Det har hittills ansetts som att mjölken de dricker har ett bra och näringsriktigt innehåll. Men eftersom getterna lever på vatten med hög jodhalt betyder det att joden förs vidare via mjölken. Och de ammande mödrarna för vidare jod via bröstmjölken till de små barnen. Det här är också ett problem att ta tag i. Men det mest akuta är naturligtvis matbristen, eftersom undernäringen nu breder ut sig bland små barn, där det märks först. Även gravida och ammande mödrar är speciellt utsatta.

Anf. 101 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar både interpellanten och Hillevi Larsson för att vi nu fått en chans att diskutera bland annat situationen i de västahariska flyktinglägren och framför allt situationen i Tindouf, som Hans Linde tar upp.

Jag ska börja med att instämma i det som redan har tagits upp i debatten, nämligen att det finns en grundorsak till att det finns ett flyktingläger. Det finns i grund och botten en olöst politisk konflikt, och huvuduppgiften måste vara att komma till rätta med den situationen. Det är anledningen till att vi nu diskuterar 170 000 eller 100 000 människor som utan egen förskyllan i decennier har tvingats leva i läger. Effekterna av detta är föremål för dagens interpellationsdebatt. Jag vet att det kommer ytterligare debatter på temat.

Låt oss uppehålla oss vid det humanitära ansvaret och engagemanget från Sveriges sida utifrån den beskrivning som både Hans Linde och Hillevi Larsson så bra har fångat. Jag har själv inte varit där, men jag har lärt mig och förstått den komplikation som gäller bland annat hälsoläget. Det är fråga om skriande hunger och undernäring samtidigt som det finns stora hälsoproblem som har illustrerats här i form av övervikt, diabetes,

jodföreningar och så vidare. Det visar på ohållbarheten i situationen över generationer.

Samtidigt får vi inte glömma det psykosociala. Flyktingarna lever isolerade, till exempel får gymnasieungdomarna inte en bra skolutbildning, möjlighet att röra sig bort från familjen eller planera för framtiden. De kan inte planera långsiktiga jobbansträngningar och veta att de själva kan påverka sin situation eftersom de är fast i ett läger. Precis som Hans Linde påtalar är de helt beroende av hjälp utifrån. Det är en hjälp som delvis sinar eftersom resurserna inte är hur stora som helst.

Vad gör Sverige nu åt detta? Vår humanitära fördelning av medel, drygt 5 miljarder kronor, som riksdagen har beslutat om i budgeten, sker utifrån humanitära principer, det vill säga opartiskhet, neutralitet och efter behov. Det betyder att jag som statsråd inte säger exakt vad pengarna ska användas till.

Vi har i stället valt att ge bland annat UNHCR, Unicef och inte minst World Food Programme kärnstöd som de använder där behoven är som störst. Det är därför vi kan räkna fram ungefär hur mycket Sverige i andel bidrar med till flyktinglägren.

Det har varit viktigt för oss att inte nu styra till att det bara ska vara fråga om de västsahariska flyktingarna. Det är så mycket mer som behöver finansieras. Det sker i en värld som tyvärr blir alltmer beroende av humanitära insatser eftersom så mycket går fel i politiken.

Inte minst inom EU har vi sagt att frågan ligger nära EU. Det är ett EU-intresse att stötta FN-processen för att få en lösning på den politiska konflikten och se till vilket ansvar EU kan ta humanitärt. Det gäller att försöka få fler givare att vara med i detta. Det är ett arbete som vi bedriver i Bryssel. Inte minst tack vare interpellationen och det starka engagemang som finns för den västsahariska situationen i Sverige har vi naturligtvis löpande diskussioner i frågan.

För mig handlar det om att få fler givare att göra mer. Det kan inte bara ligga på Sverige att fylla de hål och enorma behov som så väl har illustrerats här så långt debatten nu har förts.

Anf. 102 HANS LINDE (V):

Herr talman! När det gäller konfliktens grundorsaker, det vill säga den marockanska ockupationen, vet jag att Jonas Sjöstedt har väckt en interpellation. Han deltog också i resan till flyktinglägren. Jag har valt att i min interpellation i dag fokusera ljuset på den humanitära situationen i de västsahariska flyktinglägren.

Egentligen har situationen varit allvarlig sedan 1976 när flyktingarna anlände till öknen i västra Algeriet. Det har varit en kamp varje dag för mammor och pappor att hålla svälten borta från hemmen och för att barnen ska få en så bra uppväxt som möjligt.

Det vi nu ser, och som var ett tydligt budskap när jag besökte flyktinglägren i Tindouf, är att situationen snabbt förvärras i flyktinglägren. Bakgrunden är precis som Hillevi Larsson beskrev, nämligen den ekonomiska krisen i Europa. Det är något vi inte alltid diskuterar när vi pratar om krisen i euroområdet i dag, det vill säga vilka konsekvenser det blir globalt när biståndet från flera EU-länder snabbt minskar. Här ser vi ett konkret exempel på konsekvenserna av den ekonomiska krisen i EU.

Spanien, som är en av de stora biståndsgivarna till flyktinglägren, har minskat sitt humanitära stöd med 60 procent. Det finns en övervägande risk att andra stora givare, till exempel Italien, också kommer att minska sitt stöd. Det här får direkta konkreta konsekvenser för människorna i flyktinglägren. Jag ska ge några exempel som man berättade för mig.

Ett första exempel är att det tidigare fanns ett stort program där alla barn i de västahariska flyktinglägren skulle erbjudas frukost när de kom till skolan. Det var dels ett sätt att garantera att alla barn fick tillgång till näringsrik kost, åtminstone ett näringsrikt mål om dagen, dels en förutsättning för att skolan och undervisningen skulle fungera. Hungriga barn har svårt att lära sig att skriva och läsa. Det hjälper oerhört mycket om de har mat i magen när de kommer till skolan. Dessa insatser har gjort enorma skillnader för många barn. Nu håller hela projektet på att fasas ut. Man avvecklar sina skolfrukostprogram därför att finansieringen från Spanien har upphört.

Jag kan ge ett annat konkret exempel. Jag beskrev tidigare hur FN inte på något sätt distribuerar färsk frukt eller färska grönsaker. Spanien har finansierat att varje flykting får 100 gram färsk frukt och grönsaker varje dag. Det är såklart alldeles för lite. Här i Sverige äter vi i genomsnitt 700 gram färsk frukt och grönsaker varje dag. Då brukar vi i vårt land tala om att vi äter för lite frukt och grönsaker. Siffrorna kan sättas i relation till varandra. Det finns en stor oro för att även det stödet ska upphöra.

Ett tredje konkret exempel är att den enda möjligheten för många barn i flyktinglägren att komma bort och se något annat än öken och träffa andra människor som inte är flyktingar har varit att få åka till Spanien några månader varje sommar och bo hos en spansk familj. De har fått möjlighet att leka med spanska barn, bada i havet och äta en allsidig kost. Biståndsministern nämnde den psykosociala hälsan. Möjligheten att resa bort har här varit helt avgörande för den psykosociala hälsan för många barn.

Tidigare har 10 000 barn fått åka till Spanien varje sommar. Nu har man börjat skära ned. I somras var det bara 5 000 barn som fick åka. Risker är nu stor att det kommer att ske ytterligare nedskärningar i barnens möjligheter att få lämna flyktinglägren åtminstone under några månader och få se en annan verklighet.

Precis som biståndsministern säger skulle det självklart vara fantastiskt fint om fler givare kunde kliva fram och göra mer, men vi måste också se den krassa verkligheten i dag i ett läge när många EU-länder väljer att minska sitt bistånd. Då har vi i Sverige ett stort ansvar att inte bara säga att fler borde göra mer utan att också säga vad vi som land kan göra. Därför önskar jag att biståndsministern tydligare uttalar en vilja att öka det svenska humanitära stödet.

Anf. 103 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Flyktinglägren är några av de mest välorganiserade i hela världen. De har inte varit tillfälliga, vilket flyktingläger bör vara. Sedan nästan 40 år tillbaka utgör de en permanent bosättning för en stor del av Västaharas befolkning. Men man har ändå lyckats hålla ned svälten och organisera lägren så att biståndet har delats rättvist. Alla familjer har fått ungefär lika mycket så att de kan klara situationen.

Trots att lägren är så välorganiserade som de är råder nu kris. När biståndet skärs ned till en tillräckligt låg nivå blir det en skriande brist och kris. Det allvarligaste hotet just nu är undernäringen hos barnen. De senaste siffrorna är från 2010, och de visade att det fanns 8 procent undernärda barn. Bara något år dessförinnan var 18 procent undernärda. Mycket tyder på att undernäringen har ökat betydligt sedan dess. Så som situationen ser ut nu kan vart femte barn återigen vara undernärt. Vi talar om undernäring till den gräns att barnen riskerar att dö.

Här skulle matbistånd vara välkommet, inte minst från svensk sida. Det skulle inte krävas så mycket. Med en ganska liten insats kan undernäringen pressas tillbaka. Precis som Hans Linde sade stoppas nu matprojektet – att barnen får frukost i skolan – på grund av att resurserna inte räcker till. Det är en tragisk utveckling där Sverige kan vara med och vända utvecklingen genom att vi skickar bistånd i samarbete med organisationer och att vi uppmanar andra, inte minst EU-länder, att hjälpa till. Vi kan med små medel göra mycket i den akuta situationen.

Anf. 104 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Tack för att frågan reses i riksdagen! Ekonomisk tillväxt och utveckling blir många gånger beroende av viljan att ha ett ambitiöst bistånd i många traditionella givarländer. EU kommer alltså att stå för kanske 50 procent av världens totala bistandsflöde, men det sjunker nu. Det är helt rätt.

Jag har varit på informellt bistandsministermöte i början på veckan. Där diskuterade vi just allvaret i detta, för det är precis så som det nu kommer fram i kammaren – till skillnad från Sverige, som har värnat om ett ambitiöst och generöst bistånd, där vi avstår så mycket som 5 miljarder till humanitärt bistånd. Jag vet att det finns många som ifrågasätter den höga volymen, eftersom den riskerar att tränga undan långsiktiga utvecklingsinsatser. Tyvärr ser dock världen ut så i dag att vi måste jobba med direkt nödbistånd snarare än långsiktigt utvecklings-samarbete, vilket jag i sig tycker är rätt trist. Men vi har verkligen sett till att värna det humanitära stödet, för behoven är så stora överallt.

Jag träffade då, i veckan, bland annat Echos chef, biståndskommissionären Georgieva, och pratade bland annat om detta. Men problemet är att vi samtidigt ska prata om Sahel, Sudan, Kongo, inte minst Syrien och de palestinska flyktingarna, som nu får se precis samma sak, att matransonerna skärs ned och att utbildningsmöjligheterna minskar.

Detta är besvärande, och det är fakta, och det är något som i slutändan är förfärligt för världens flyktingar, eftersom man inte kan upprätthålla en god standard. Många av de här politiska konflikterna läses också efter generationer, och då ökar kanske våldsnivåerna och hopplösheten, precis som har framkommit.

Det svenska biståndet styrs av en humanitär policy som gör att jag inte kan stå här i kammaren och säga: Jättebra idé – nu ska jag gå hem och fixa detta! Vi har en modell.

I början av året fördelar vi till framför allt FN:s humanitära organisationer ungefär hälften av det humanitära anslaget direkt till kärnbudgetstöd. Det innebär att vi litar på att FN-organisationerna använder svenska pengar mest klokt, eftersom vi inte är så styrda av debatten utan kan fylla på där behoven är som allra störst. Det får vi mycket tack för, eftersom

de då kan använda pengarna allra mest effektivt – att vi inte öronmärker pengarna.

Den andra hälften av det humanitära anslaget går direkt till myndigheten Sida, som har att svara upp till en mängd appeller som löpande kommer in hela tiden. Då har myndigheten till uppgift att väga det ena mot det andra. Naturligtvis tar även Sida del av den här debatten, och naturligtvis finns det anledning att kanske särskilt från EU:s sida – eftersom Västsahara ligger så nära – titta på vilka konsekvenser det får, med vänner över vattnet. EU har ju en nära och historisk relation som gör att man kan tycka att EU har ett särskilt ansvar.

Det är där jag har försökt lägga mitt engagemang innan men framför allt efter att den här interpellationen väcktes av Hans Linde.

Det är svaret på frågan vad vi gör. Jag kan inte stå här och lova att det just för västahariska flyktingar blir massor med mer pengar, för det vore, som jag ser det, att svika det humanitära uppdraget. Men jag tackar för interpellationen, för det engagemang som visas och för insikten om att vi bara tillfälligtvis kan hjälpa människor att nödortfött överleva men att vi i grunden måste bidra inom ramen för inte minst FN för att få ett slut på den här konflikten, som är grundorsaken till att människor inte kan försörja sig själva och förverkliga sina egna livsdrömmar, efter decennier av ockupation.

Anf. 105 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag får erkänna att jag inte är någon förespråkare av att biståndsministern i stor utsträckning ska detaljstyra Sida – det kan jag inte påstå. Däremot är det viktigt med det tydliga medskicket till biståndsministern att i samtalen här i Sverige om våra prioriteringar när det gäller humanitärt stöd och i dialogen inom EU ha med sig frågan om de västahariska flyktingarna.

Läget nu är lite speciellt. Det finns egentligen på många sätt fungerande program på plats, olika projekt som pågår men där finansieringen börjar upphöra. Det skulle vara ganska enkelt för Sverige att kliva in och fylla i de hålen och se till att program skulle kunna fortsätta, till exempel de satsningar som vi har pratat om med frukost till barnen i skolorna i de västahariska flyktinglägren.

Det handlar om i sammanhanget ytterst små summor. Biståndsministern beskrev att vi i år avsätter 5 miljarder kronor i humanitärt stöd. Då ska vi komma ihåg att Praktisk Solidaritet, som förmedlar kläder och den makrill vi har pratat om, har fått 32 miljoner kronor från 2011 till 2013. Det är en bråkdel av den här budgeten, och jag tror att det finns goda möjligheter att öka den.

Jag tycker att biståndsministern beskriver ett av de stora dilemmorna, nämligen att frågan om Västsahara kommer i skymundan. Det är medeskugga i Tindouf jämfört med andra konflikter. Det är något slags tragik i detta. Här har vi ett folk som medvetet valde att lägga ned sina vapen och sätta sin tilltro till fredliga lösningar, till FN-systemet, att sätta sig vid förhandlingsbordet för att hitta lösningar. Men omvärldens svar var att blicka till andra konflikter, att på många sätt svika västaharierna och ignorera de problem som finns.

Jag mötte i flyktinglägren en oerhört starkt växande frustration, i synnerhet bland de unga, över att de känner att omvärlden ignorerar dem,

känner att situationen i lägren börjar bli alltmer ohållbar och känner att förhandlingarna håller på att rinna ut. Risken är överhängande att den frustrationen omsätts i en väpnad kamp igen. Men den vägen tror jag inte att någon av oss vill att man ska gå.

Anf. 106 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Det kommer som sagt att föras ytterligare en interpellationsdebatt om risken för att man inte längre klarar av detta, eftersom den politiska situationen måste belysas. Med frustrerade människor som bara känner att livet rinner bort ökar risken för våld och risken också för övergrepp inne i lägren, allteftersom situationen fortgår på detta sätt utan lösning i sikte.

Vi ska inte underskatta vad alternativet är, att hjälpligt upprätthålla situationen i lägren, genom att man skulle kunna få en helt annan, ännu värre utveckling, genom ökad våldsnivå. Det är därför som det, skulle jag vilja säga, ligger väldigt mycket i Europas intresse att nu se vad som händer, inte minst med de program som är på plats.

Jag vill igen, herr talman, bara dra slutsatsen att jag uppfattar att det finns ett stöd för den modell som vi har i Sverige för fördelning av de humanitära insatserna. Vi behöver nu uppmuntra andra givare att göra mer och framför allt se till att Europa tar ett särskilt ansvar för att fylla de hål som nu kommer.

Jag lovar riksdagen, herr talman, att Sverige konstant tyvärr försöker vara upptaget med detta, för här finns det hål att fylla. Det är hål att fylla för de syriska flyktingarna. Det är hål att fylla för det utsatta palestinska folket, som ständigt är underfinansierat inom ramen för FN:s organisation för palestinierna. Hela tiden möts vi av att det nästan dagligdags kommer påringningar till UD och Sida: Kan ni fylla hålen, för andra drar sig ur?

Det västsahariska folket är inte glömt från svensk sida. Vi kommer att upprätthålla detta. Därför tackar jag för att vi fick en möjlighet att belysa och diskutera den här frågan i riksdagen i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2012/13:224 och 232 om arbetstare som rapporterar om missförhållanden

Anf. 107 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat arbetsmarknadsminister Hillevi Engström vilka åtgärder hon avser att vidta för att säkerställa att oseriösa arbetsgivare förhindras att importera arbetskraft samt om hon avser att införa sanktionsmöjligheter mot arbetsgivare som bryter mot dagens regelverk. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på denna interpellation.

Krister Örnfjäder har frågat mig vad jag avser att göra för att minska arbetskraftsinvandarnas utsatthet då de rapporterar om missförhållanden gällande den egna anställningen.

Jag har valt att besvara dessa frågor gemensamt.

När det gäller frågan att säkerställa att oseriösa arbetsgivare förhindras att rekrytera arbetskraftsinvandrare vill jag inledningsvis betona att det naturligtvis är fullständigt oacceptabelt om arbetsgivare underlåter att betala ut avtalade löner och dessutom hotar arbetstagare.

Regeringen har tillsammans med Miljöpartiet genomfört en reform som ger goda förutsättningar för att tillgodose den svenska arbetsmarknadens behov av arbetskraft. Om Sverige ska stå sig väl i den internationella konkurrensen om arbetskraft behöver vi ett regelverk som gör det attraktivt för arbetskraftsinvandrare att välja just Sverige.

Jag är övertygad om att de allra flesta arbetsgivare sköter sina åtaganden gentemot både arbetstagare och det allmänna. Samtidigt förekommer det uppgifter från bland annat Migrationsverket och medierna om oseriösa aktörer som utnyttjar arbetskraftsinvandringssystemet och de människor som kommer till Sverige för att arbeta. Jag ser naturligtvis allvarligt på sådana uppgifter. Det är mycket viktigt att förhindra utnyttjande av arbetstagare och missbruk av regelverket.

Kontrollen av arbetsvillkoren för arbetskraftsinvandrare i Sverige är uppdelad mellan flera parter. Migrationsverket svarar för de kontroller av anställningsvillkoren som görs inför tillståndsgivningen. Tillsynen över arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen utövas av Arbetsmiljöverket. Övriga arbetsvillkor hanteras i sin tur inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen, där arbetsmarknadens parter kommer överens om vilka villkor som ska gälla och övervakar att dessa efterlevs. Om det förekommer brottslighet är det en fråga för rättsväsendet.

Regeringen har gett Migrationsverket i uppgift att motverka förekomsten av skenanställningar och missbruk av reglerna. För ett år sedan införde Migrationsverket skärpta kontroller i ärenden som gäller branscher där det har visat sig förekomma missbruk. Kontrollerna innebär bland annat att arbetsgivaren ska visa att det finns ekonomiska förutsättningar för att rekrytera en arbetskraftsinvandrare. Den arbetsgivare som tidigare har rekryterat arbetskraftsinvandrare ska också visa att han eller hon då har betalat ut löner och tecknat försäkringar.

De skärpta kontrollerna förbättrar förutsättningarna för att upptäcka missbruk av reglerna och få fram korrekta uppgifter som kan läggas till grund för ett beslut. Arbetet för att förhindra att utländska arbetstagare far illa på den svenska arbetsmarknaden har enligt verket gett resultat.

En rad åtgärder för att upptäcka och motverka missbruk har således redan vidtagits. Jag avser även att under våren 2013 föreslå utökade möjligheter att återkalla tillstånd som beviljats för arbete. Syftet med förslaget är att skapa verktyg för Migrationsverket att använda när det trots vidtagna åtgärder upptäcks att reglerna inte efterlevs eller kringgås och arbetstagare därmed riskerar att utnyttjas.

När det gäller frågan om sanktionsmöjligheter mot arbetsgivare som bryter mot dagens regelverk om arbetskraftsinvandring kan jag konstatera att både arbetsgivare och arbetstagare naturligtvis är skyldiga att följa svensk lag. Den som medvetet lämnar oriktiga uppgifter i samband med en ansökan om arbetstillstånd kan dömas till böter eller, när omständigheterna är försvarande, fängelse i högst sex månader. Straffansvaret gäller både arbetsgivare och migranter som lämnar oriktiga uppgifter till Migrationsverket. Det finns därför redan i dag en möjlighet att ingripa mot oseriösa arbetsgivare.

När det sedan gäller Krister Örnfjäders fråga om arbetskraftsinvand-
rares utsatthet vid rapportering om missförhållanden gällande den egna
anställningen är det viktigt att framhålla att arbetskraftsinvandrare som
lämnar sin arbetsgivare inte per automatik förlorar sitt uppehållstillstånd.
Den som säger upp sig från sin anställning ges möjlighet att stanna kvar i
Sverige tre månader för att söka nytt jobb. Först därefter kan en återkal-
lelse bli aktuell.

Den här regeln är bland annat till för att minska arbetstagarens bero-
endeförhållande till arbetsgivaren, och jag tycker att den är väl avvägd.
Man måste komma ihåg att grunden för personens vistelse i Sverige är
arbete. Det är därför befogat att kräva att den arbetskraftsinvandrare som
lämnar sin arbetsgivare hittar en ny anställning som kan ligga till grund
för personens fortsatta vistelse i Sverige.

Mot den här bakgrunden ser jag för närvarande inte någon anledning
att vidta ytterligare åtgärder i den här frågan, men regeringen följer gi-
vetvis utvecklingen på området noga.

Anf. 108 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Billström för sva-
ret. Interpellationen var ställd till arbetsmarknadsministern, men eftersom
det nu är statsrådet Billström som svarar är det honom vi har debatten
med. Tidigare i dag har det varit en debatt om precis samma fråga.

Nu ska jag välja att tolka statsrådet Billströms svar välvilligt. I sitt
svar skriver han: ”Jag ser naturligtvis allvarligt på sådana uppgifter. Det
är mycket viktigt att förhindra utnyttjande av arbetstagare och missbruk
av regelverket.” Nu är ju denna debatt inte ny. Jag hade den här debatten
2010, och vi har haft den senare också. Flera fackförbund, bland annat
Hotell- och Restaurangfacket, Byggnads och senast GS-facket, har pekat
på den här utvecklingen på arbetsmarknaden.

Jag utgår från att statsrådet har sett den här rapporten från Hotell- och
Restaurangfacket, *Till vilket pris som helst?*, och kanske till och med
tagit del av den. I rapporten redovisas hur oseriösa arbetsgivare utnyttjar
personer till sin egen vinning och hur människor i Sverige säljs på en
marknad nästan som slavar. I rapporten redovisar en man att han har
blivit kontaktad av en person som erbjöd sig att sälja kinesiska kockar för
engångspriset 8 000 kronor plus moms. De uppgifter som vi diskuterar i
dag är inte nya, för rapporten släpptes förra året.

Det är bra att Migrationsverket har fått i uppgift att motverka före-
komsten av skenanställningar och missbruk av regelverket och att man
ska kontrollera arbetsgivare. Det tycker jag är bra. Jag har dock några
frågor till statsrådet. Jag ställde frågan: Vilka åtgärder avser arbetsmark-
nadsministern att vidta – nu får vi förstås anta att det är statsrådet Bill-
ström som ska vidta åtgärder – för att säkerställa att oseriösa arbetsgivare
förhindras att importera arbetskraft? Avser man att införa sanktionsmög-
ligheter mot arbetsgivare som bryter mot dagens regelverk?

Av svaret framgår att statsrådet tänker lägga fram förslag i mars.
Kanske statsrådet kunde precisera: Blir det någon form av krav på bin-
dande avtal där den migrerade arbetskraften kan garanteras en rättssäker
behandling? Kommer det att innehålla sanktioner mot arbetsgivare, och
kommer det att innehålla vandelsprövning av arbetsgivare? Det skulle jag
gärna vilja ha svar på från statsrådet Billström.

Anf. 109 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag har ställt den här interpellationen med utgångspunkt i det svar jag fått på en skriftlig fråga som jag ställde den 20 november till statsrådet Billström. Frågan hade följande text: ”Då en arbetsgivare anställer en arbetstagare från tredje land krävs enligt utlänningslagen en anställning där arbetsvillkoren är i överensstämmelse med gällande kollektivavtal eller praxis inom det aktuella yrket. När väl anställningen är påbörjad avtar myndigheternas kontroll, och det är i stället upp till arbetsgivaren att se till att bestämmelserna upprätthålls. Problemet med detta är att eventuella missförhållanden på arbetsplatsen eller med anställningen blir oerhört svåra att upptäcka. Det blir upp till den anställde att slå larm. Av rädsla för att bli av med sin anställning, med följderna att få sitt arbetstillstånd återkallat, vågar inte arbetskraftsinvandrarerna påtala felaktiga arbetsvillkor.

Dagens system är orimligt, då den arbetstagare som orkar och vågar träda fram och berättar om missförhållanden riskerar utvisning. I stället borde fler uppmuntras att göra det, så att missförhållandena kan åtgärdas.”

Jag fick till svar att den som säger upp sig från sin anställning ges möjlighet att stanna kvar i Sverige i tre månader för att söka nytt jobb. Först därefter kan en återkallelse bli aktuell.

Med hänvisning till det svaret ställde jag frågor i interpellationen. Där frågade jag så här: Vad avser statsrådet att göra för att minska arbetskraftsinvandrarernas utsatthet då de rapporterar om missförhållanden gällande den egna anställningen? Jag fick som sagt det här svaret.

Jag vill påpeka att vad vi talar om i det här sammanhanget är människor från tredjeländ, vilket innebär utanför EU. Det är personer som har liten eller ingen kunskap om svenska arbetsförhållanden eller svensk arbetsmarknad. Därför är frågan: Hur tror migrationsministern att dessa personer ska kunna hitta ett nytt jobb på tre månader, och vilka förhållanden tror han att de kan riskera att hamna i om de på dessa tre månader till varje pris måste hitta ett arbete?

Som svar har jag ännu en gång fått att den som säger upp sig från sin anställning ges möjlighet att stanna kvar i Sverige i tre månader för att söka ett nytt jobb. Först därefter kan en återkallelse bli aktuell. God dag yxskaft!

Med hänvisning till det frågesvar jag hade fått ville jag ha ett resonemang om hur situationen ser ut under de tre månaderna. Vad försöker regeringen göra i den här situationen för att underlätta för dessa personer, så att de inte blir totalt utlämnade åt arbetsgivarna?

Sedan påpekar ministern en annan sak i svaret, nämligen vad som är grunden. Jag skulle vilja återkomma till det resonemanget i nästa inlägg eftersom min talartid just nu är ute.

Anf. 110 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Tyvärr har det blivit ett återkommande fenomen på den svenska arbetsmarknaden att människor kommer hit och utnyttjas på ett väldigt grovt sätt. Till att börja med erbjuds de alldeles för låga löner, men det har också förekommit att de inte får någon lön alls.

I det senaste fallet gällde det människor som kom från Kamerun. Till slut fick de pengar, men det satt långt inne. Frågan blev uppmärksam-

mad, och då ökade naturligtvis trycket. Men som en av dem uttryckte det: Ja, jag kommer att använda pengarna till att köpa en biljett hem. De får alltså inte på något sätt ersättning för sin arbetsinsats, utan det handlar om att de ska kunna ta sig hem. Det är ett av problemen, att människor har blivit strandade, och ingen vill ta ansvar för deras hemresor.

Det är en skam för Sverige att det här över huvud taget händer. Det är oerhört pinsamt att människor utnyttjas på det här sättet och att de inte ens kan komma hem.

Men under den här toppen av isberget – det här är ju de allra grävsta exemplen – finns det mycket annat missbruk där man utnyttjar människors utsatta position och där det på papperet är bra löner men i praktiken betydligt sämre villkor.

Det finns till exempel ett stort missbruk när det gäller F-skattsedlar. Det förekommer även bland svenska arbetstagare att människor uppmanas att lämna sina anställningar och återkomma som egna företagare med F-skattsedel, för då kan arbetsgivaren sätta en annan lön. Då sätter man på papperet sin egen lön.

Än mer utbredd är det att man tar hit människor från länder med lägre lönenivå än i Sverige. De är på papperet egna företagare, men många av dem jobbar bara åt en enda arbetsgivare. De kallas ändå egna företagare, och då kan man sätta en helt annan lön. Då sätter de som sagt sina egna löner, sägs det.

Jag tänker på de utbredda problem som finns. Inom vissa branscher, som i transportsektorn, är det en enorm kris. Man riskerar att totalt tränga ut vanliga anställningar. Det är F-skattsedel som gäller och helst människor från andra länder med en låg lönenivå. Här måste någonting göras.

En annan del i det här problemet är att man 2008 tog bort prövningen mot arbetsmarknaden för arbetskraftsinvandring. Tidigare skulle man pröva behovet. Om det till exempel var en hög arbetslöshet inom olika sektorer skulle det inte vara en lika bra grund för att importera arbetskraft som om det skulle vara en låg arbetslöshet. Då skulle det alltså finnas arbetskraft på plats som skulle kunna utföra jobbet.

Sedan 2008 har det visat sig att det är många människor som har kommit hit inom områden där det är en hög arbetslöshet, till exempel inom städ- och restaurangbranschen, där det redan från början är ganska låga löner och ganska dåliga villkor för de flesta.

Redan 2008 varnade statens institut för arbetsmarknadsutvärdering för att släppa kravet på att det skulle finnas behov på arbetsmarknaden som grund för arbetskraftsinvandring. Man varnade för att detta skulle utnyttjas för att kringgå svenska löner och villkor. Det är egentligen det som ofta är motivationen, inte att det finns behov av specialister, som var det skäl som angavs. Det handlar om att dumpa löner och villkor.

Felet är inte arbetskraftsinvandringen som sådan. Men det viktiga är att det ska vara seriösa arbetsgivare som inte utnyttjar människor och som följer gällande lagar och regelverk fullt ut. Där måste vi göra mycket mer, och regeringen måste göra mer.

Anf. 111 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Låt mig få börja med att vända mig till Eva-Lena Jansson, som sade att hon tyckte att det var bra att Migrationsverket hade fått i uppdrag att motverka missbruk. Det tycker jag också, eftersom jag

företräder den regering som har gett en tydlig instruktion till Migrationsverket att motverka de brister som vi tyvärr har sett när det gäller tillämpningen av lagstiftningen. Och Migrationsverket har på ett förtjänstfullt sätt under ett antal år arbetat med att systematiskt förbättra rutinerna kring detta.

Vi kan notera att man naturligtvis har gjort väldigt framgångsrika riktade insatser mot branscher där det har visat sig förekomma problem och missbruk.

Företag inom bland annat just hotell- och restaurangbranschen, som Eva-Lena Jansson lyfte fram, ska numera visa att de kan garantera lön för den som söker arbetstillstånd. Det handlar om att arbetsgivaren ska kunna visa att det finns ekonomiska förutsättningar för att kunna rekrytera en arbetskraftsinvandrare. Företag som tidigare har anställt arbetskraftsinvandrare ska dessutom visa att de betalat ut löner och tecknat försäkringar. Annars blir de inte godkända.

Enligt Migrationsverkets rapportering har de skärpta kontrollerna haft avsedd effekt, bland annat genom att antalet oseriösa ansökningar minskat, vilket är rätt intressant ställt i relation till den debatt som vi har här i dag.

Liksom för år 2011 och år 2012 har regeringen för nuvarande år, 2013, uppdragit åt Migrationsverket att särskilt redovisa insatser för att upptäcka missbruk av regler, bland annat förekomsten av skenanställningar.

Jag avser även att föreslå utökade möjligheter att återkalla tillstånd som beviljats för arbete, som jag sade i min inledning.

I dagsläget förbereds de här förslagen inom Regeringskansliet varför Eva-Lena Janssons önskan om att jag ska precisera mig får anstå. Jag kan inte göra det i dagsläget, innan vi är färdiga med förslagen. Men det viktiga här är naturligtvis att man arbetar vidare med att ge ytterligare verktyg för Migrationsverket att använda när de upptäcker att reglerna kringgås eller inte efterlevs och att arbetstagare därmed riskerar att utnyttjas.

Krister Örnfjäder pekar ut problemet med att arbetstagaren inte skulle våga rapportera om missförhållanden på arbetsmarknaden och att det skulle försvåras av att man har en kort omställningsperiod. Jag tycker att det är viktigt att understryka att grunden för att en person vistas i vårt land inom ramen för den här lagstiftningen just är arbete. Det är arbetsgivarens behov av arbetskraft som utgör grunden för arbetskraftsinvandringsreformen, och tillståndet är kopplat till den arbetsgivare som man söker till.

Jag tycker att det är viktigt att man upprätthåller den här principen. Jag tycker inte att det är rimligt att en person som beviljats tillstånd på grund av ett arbetserbjudande ska kunna vistas i Sverige under en längre tid utan att ha sin försörjning ordnad. Jag tycker att den möjlighet som finns att stanna kvar och söka nytt jobb under tre månader är väl avvägd. Det är mitt tydliga svar. Att Krister Örnfjäder inte delar den bedömningen kan jag ha respekt för, men det är den bedömning som jag gör.

Avslutningsvis vill jag bara säga till Hillevi Larsson att hon, kanske lite omedvetet, faktiskt använde samma argument som Sverigedemokraterna gjorde tidigare i den särskilt insatta debatten, som handlade om arbetskraftsinvandring, genom att hänvisa till att argumentet för arbets-

kraftsinvandringsreformen 2008 skulle vara att vi ensidigt ville ta hit specialister.

Detta är fel. Jag har aldrig använt det argumentet. Jag har alltid pekat ut att det viktiga med arbetskraftsinvandringsreformen tvärtom är att den har en bredd och ser till att vi tar hit precis den kompetens som behövs.

Jag har aldrig pratat om specialister, och det tänker jag inte göra heller, för det skulle förta effekten av reformen, som just har ett brett anslag.

Det där har tappats bort lite på vägen i debatten, så jag förstår att man kanske ibland missar detta. Men jag tycker att det är viktigt att lyfta fram det i debatten så att rätt blir rätt, helt enkelt.

Anf. 112 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Statsrådet vill inte precisera vad som ska komma i den kommande propositionen. Jag har lite svårt att förstå varför. Han kan väl inte tala om allting som står där, men han skulle i alla fall principiellt kunna säga om det är rätt att säkerställa att den enskilde inte ska lämnas åt sitt öde, för i dag är det arbetsgivaren som har all makt i världen.

Migrationsverket har avslöjat att McDonalds varit inblandat i att sälja arbetstillstånd. Bara för att det finns en kontroll och enandel är det alltså inte säkert att det där hålls.

När jag har debatten om arbetskraftsinvandring och de problem som vi ser är det utifrån våra politiska värderingar om alla människors lika rätt och lika värde. Människor som kommer till Sverige ska arbeta på svenska villkor, med svenska kollektivavtal. Man ska inte kunna ta hit människor och utnyttja dem, som vi nu har sett. Och jag hänvisade till den rapport som Hotell och Restaurang har tagit fram.

Avslöjandet i *Uppdrag granskning* om skogsarbetarna som mer eller mindre hade utsatts för luredrejeri och slaveri är också alarmerande. Och det här sker nu, i närtid.

Det är klart att jag verkligen väntar mig att regeringen ska agera, och det är tråkigt att det inte har hänt någonting.

Vi väntar ju på ytterligare en proposition. Det handlar också om sanktioner mot arbetsgivare, sanktioner mot arbetsgivare som har anställda personer som inte har arbetstillstånd. Även där vet vi att ett sådant regelverk skulle stärka den enskilda individen som har ett arbete i Sverige när det gäller att kunna hävda rätten att få det man faktiskt blivit lovad.

Jag undrar ändå om inte statsrådet skulle kunna förtydliga hur han egentligen ser på att ställa mer krav på arbetsgivare, sanktioner mot arbetsgivare eller prövning av arbetsgivare utifrån ett annat regelverk än vad som finns i dag.

Statsrådet får alltså gärna ge en lite större inblick i hur han resonerar kring de här frågorna, för jag tycker inte att han är tillräckligt tydlig.

Anf. 113 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Ännu en gång fick jag höra att regeringen och statsrådet tycker att det är en väl avvägd situation som man har målat upp med de här tre månaderna, och i svaret hänvisas det till att man måste komma ihåg att grunden för personens vistelse i Sverige är arbete.

Ja, det är det. Man har kommit hit för att arbeta, och man har räknat med att göra det under vissa förhållanden. Då vill jag påminna ministern

om att en annan grund för att över huvud taget få det här tillståndet är att man ska följa de regler som finns i utlänningslagen som pekar på att de kollektivavtal som vi har ska gälla eller att man ska följa den praxis som finns inom det aktuella yrket. Det är väl den rätta grunden till att man har fått den här möjligheten från arbetsgivarens sida att ta in arbetskraft utifrån.

Om det nu är så att en arbetsgivare frångår den grunden, ska man då överlämna till den enskilda arbetstagaren, en person som kommer från någonstans utanför Europa, att ta hela ansvaret för den här situationen? Borde det egentligen inte vara den som har sagt till honom eller henne att komma hit till Sverige under vissa förutsättningar som har huvudansvaret? Borde det också inte vara vårt ansvar, i den här kammaren, och ert, ni som sitter på andra sidan Strömmen, att ta det ansvaret och ta de initiativ som gör det här möjligt?

Jag läste i utrikesdeklarationen som utrikesministern använde sig av i går. På s. 9 står det, visserligen bara på två och en halv rad men i alla fall: ”Sedan årsskiftet är Sverige ordförande i det Globala forumet för migration och utveckling. Vårt arbete kommer att fokusera på samstämmighet i politiken och på migrationens bidrag till ekonomisk och social utveckling.”

Jag håller med om de åsikter som framförs på dessa rader. Men borde det då inte vara så att vi kunde se till att det systemet fungerar i Sverige? Borde det då inte vara så att vi tog det ansvar som detta innebär?

Jag måste erkänna att ju mer jag blir informerad om vad som händer med de migranter som kommer till Sverige, desto mer skäms jag för att vi inte gör mer för dem. Det går inte att, som migrationsministern gör, säga att tre månader är en rimlig tid.

Om vi går till vår inhemska arbetsmarknad, personer som är födda i Sverige, kan vi i dag se att arbetslösheten ökar. Vi kan se att långtidsarbetslösheten ökar. Men migrationsministern tycker att det är en rimlig avvägning med tre månader för dem som inte har någon som helst kunskap eller något som helst nätverk. Det borde vara så i stället, migrationsministern, att ni i regeringen insåg det orimliga i den här situationen och såg till att ni förbättrar för dessa individer.

Anf. 114 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag blir lite förvånad när migrationsministern klumpar ihop mig med Sverigedemokraterna. Det är någonting som han själv har fått höra rätt mycket på senare tid: att han har närmat sig Sverigedemokraterna.

I den fråga som jag tog upp nämnde jag att specialister var ett argument 2008 för att vi skulle öppna upp för arbetskraftsinvandring, oberoende av arbetsmarknadsbehovet. Det är ett faktum att det argumentet användes i debatten.

Att sedan inte alla förde fram det är naturligtvis en sak, men detta argument förekom faktiskt rätt mycket i den debatten. Det var till och med så att det kom fram motargument mot detta utifrån risken för brain drain till exempel i Afrika, det vill säga att bland annat Sverige och andra rika västländer skulle suga upp de välutbildade specialister som de verkligen själva skulle behöva för att bygga upp sina egna länder. Det var alltså ett argument som förekom.

Jag har absolut ingenting emot att vi har en arbetskraftsinvandring där arbetsmarknadsbehovet styr, det vill säga det behov som finns på svensk arbetsmarknad. Men detta har man släppt, och det är ett stort problem som öppnar för lönedumpning där det inte blir behovet av kompetens inom områden där vi saknar arbetskraft som styr utan där drivkraften i praktiken blir att få ned lönenivåerna. Det kan vi se nu med det utbredda missbruk som finns.

Vi har också stora problem när det gäller bristande kontroll från svenska myndigheter. Det kunde annars vara ett sätt att åtminstone delvis råda bot på det här. Ett exempel är de au pairer vi har, utländska tjejer i svenska familjer, som mot regelverket utnyttjas som billig arbetskraft dygnet runt. Där kan bara arbetsgivaren eller au pairen själv anmäla missförhållanden. Arbetsmiljöverket kan inte göra inspektioner på eget bevåg. Det är en sak vi skulle kunna ändra, bara som exempel.

Anf. 115 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Till Eva-Lena Jansson som förnyade sin fråga om hur vi kommer att hantera eventuella förslag till riksdagen vill jag betona att eftersom vi förbereder förslagen i Regeringskansliet tänker jag följa den kloka och goda princip som jag har följt hittills som statsråd, det vill säga att först när jag överlämnar propositionen till riksdagen meddelar jag vad förslagen går ut på. Att göra på det viset tror jag också är ett sätt att visa lite respekt för riksdagen.

I fråga om påståendet att arbetsgivaren skulle ha all makt i världen, som Eva-Lena Jansson sade, hävdar jag med bestämdhet att det är en felaktig beskrivning. Det är inte så att arbetsgivaren har all makt i världen. Arbetsgivaren har enligt den här lagstiftningen rätten att själv välja vilken typ av kompetens man behöver i Sverige. Det är helt riktigt. Men arbetsgivaren är skyldig enligt den lag som Sveriges riksdag har fastställt att visa att man är beredd att betala samma löner och erbjuda samma anställningsvillkor som gäller för den arbetskraft som redan finns i Sverige.

Detta är alltså inte att ha all makt i världen, som jag ser det.

När vi diskuterar de här frågorna tycker jag också att det är viktigt att minnas att Migrationsverkets insatser för att bekämpa de avarter vi ser också har gett resultat, och detta har i sin tur varit ett resultat av regeringens instruktioner som har upprepats årligen till verket och som verket har tagit på stort allvar.

Naturligtvis behövs det säkert ännu mer arbete på det här området. Jag tror att Migrationsverket ständigt kommer att behöva utveckla sina system, helt enkelt därför att det alltid kommer att finnas människor som försöker kringgå de regelverk som vi har ställt upp. Det är för övrigt inte någonting som bara gäller migrationspolitiken utan tyvärr också många andra system, inte minst på socialförsäkringsområdet där man också kan se det här.

Till Krister Örnfjäder vill jag säga att man kan ha olika uppfattningar om omställningsperiod, dess längd och så vidare. Jag skulle kunna ställa motfrågan vad Krister Örnfjäder tycker är en rimlig omställningsperiod. Själv tycker jag som sagt att tre månader är rimligt.

Jag konstaterar också att den svenska modellen säger att det är fackföreningarna i Sverige som har ett ansvar för att upplysa myndigheterna

om missförhållanden och arbeta tillsammans med myndigheterna för att motverka missförhållanden. Jag har själv i debatter till exempel med Hotell- och Restaurangfackets ordförande Ella Niia fått bekräftat att hon ser saker och ting på samma sätt i just den delen.

Avslutningsvis vill jag säga till Hillevi Larsson att jag noterade att du använde argumentet lönedumpning. Det jag vill betona är att jag inte har använt det argumentet. Andra kan ha gjort det, men jag har inte gjort det. Det har inte varit den bärande punkten.

Jag vill också gärna understryka att när det gäller frågan om lönedumpning är det faktiskt så att den OECD-rapport som har gjorts mycket tydligt har pekat ut att den omfattande studien där man har utvärderat arbetskraftsinvandringsreformen visar att den inte har lett till sänkta löner för den inhemska arbetskraften, det vi i populärt tal kallar för lönedumpning. Av den här rapporten framgår i stället att företag som anställer arbetskraftsinvandrare generellt sett betalar inhemsk arbetskraft högre löner än jämförbara företag som inte anställer arbetskraftsinvandrare.

Så mycket för argumentet om lönedumpning!

Dessutom tror jag att alla här inne inser att eftersom vi pratar om 17 000 arbetskraftsinvandrare, om vi tittar på förra årets siffror, ställt i relation till det totala antalet arbetstillfällen som förmedlades på arbetsmarknaden under förra året utgör detta en försvinnande liten del. Det är faktiskt svårt att tänka sig att den skulle kunna ha någon effekt över huvud taget i den riktningen. OECD-rapporten har alltså vederlagt alla påståenden i den riktningen. Det tycker jag kan vara värt att upprepa här i kammaren.

Anf. 116 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! En sak som jag inte fick någon riktig kläm på var om statsrådet hade läst Hotell och Restaurangs rapport. Om inte tycker jag att han ska göra det.

I den finns Migrationsverkets statistik över beviljade arbetstillstånd januari–april 2012. Dataspecialister är den största gruppen. Efter den kommer storhushålls- och restaurangpersonal. Sedan kommer professionella idrottsutövare med mera. Det är klart att om man tittar på bara gruppen dataspecialister och professionella idrottsutövare tror jag att man får ett resultat. Tittar man på storhushålls- och restaurangpersonal samt medhjälpare inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske kanske man får ett annat resultat. Det vi lyfter upp i den här debatten är hur människor har utlovats kollektivavtalsliknande villkor men inte fått det.

Det vi har sagt och det vi tycker är rimligt är att lön, arbetstider och andra villkor inte ska försämrats när arbetstillståndet har beviljats. Det borde vara ett bindande avtal. Vi tycker att det ska vara kännbara sanktionsavgifter när arbetsgivaren bryter mot regler. Det är inte den enskilde som ska straffas genom att kastas ut från landet. Det är arbetsgivaren som ska säkerställa att han betalar det han faktiskt har ingått ett avtal om. Och arbetsmarknadens parter måste få ett större inflytande.

Jag hoppas att regeringen tar sitt förnuft till fånga och kommer med bra lagförslag. Det vore faktiskt lite otippat för en gångs skull.

Anf. 117 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag hade varit tacksam om statsrådet hade ställt den frågan till mig i första inlägget i stället för att så ihärdigt vidhålla åsikterna om att det räcker med tre månader. Jag gillar den här motfrågan.

Jag ska dra en parallell. I tisdags kväll hade jag förmånen att träffa justitieministern. Från Justitiedepartementet redovisade man då vilka lagar man har för avsikt att återkomma med och vilka förändringar av de lagarna som var aktuella. En av de punkter som man tog upp var att man skulle komma med ett förslag som innebär att om en person som har begått ett brott medverkar till att vittna mot andra brottslingar skulle det innebära en fördel för denne.

Utan att säga att de här personerna är kriminella skulle jag kunna göra en motsvarande förflyttning när det gäller de personer som har kommit hit för att få ett arbete men som har blivit lurade av sina arbetsgivare. Vi skulle kunna ge dem möjligheten att om de framträder och avslöjar de här missförhållandena ska det inte vara en stupstock på tre månader för dem. När vi ger dem beskedet att tre månader är regeln säger vi samtidigt till dem att det inte är någon mening att de går till myndigheterna för de kommer att åka ut härifrån.

De här personerna är i de flesta fall skuldbelagda rent ekonomiskt. De är också väldigt många gånger utsatta för hot. Hela den situationen gör ju att de till varje pris försöker att hålla sig kvar i Sverige på något sätt. Det här måste vi vara medvetna om, och det här måste vi anpassa oss till. Därför vill jag säga: Ha inte den absoluta gränsen! Ta ett resonemang om hur vi ska bygga upp ett system för att skydda arbetstagaren, inte arbetsgivaren.

Anf. 118 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Tack så mycket alla deltagare för en bra debatt!

Jag tycker att det är väldigt viktigt att understryka att vi behöver ett öppet och flexibelt system för arbetskraftsinvandring för att möta Sveriges behov av arbetskraft i framtiden. Vi ska ha ett regelverk kring arbetstillstånd som ställer tydliga krav på lön och övriga anställningsvillkor. Låt oss vara mycket tydliga, och det tycker jag att alla i den här debatten är. Vi är överens om att människor som kommer till Sverige ska likabehandlas, ha tillgång till samma villkor som övriga anställda på den svenska arbetsmarknaden och naturligtvis tillförsäkras de rättigheter som tillkommer dem. Det är oacceptabelt att enskilda arbetsgivare inte följer de lagar och regler som gäller utan utnyttjar arbetstagare. Arbetstagaren ska alltid ha rimliga arbetsvillkor oavsett ursprung.

Migrationsverket har intensifierat sitt arbete för att motverka missbruk, bland annat genom skärpta kontroller inom branscher där det har visat sig förekomma missbruk. Kontrollerna har enligt verket haft avsedd effekt. En rad åtgärder för att upptäcka och motverka missbruk har redan vidtagits. Jag avser även att föreslå utökade möjligheter att återkalla tillstånd för arbete som har beviljats. Det kommer vi att återkomma till från regeringens sida.

Seriösa arbetsgivare, som vi inte har pratat så mycket om i den här debatten men som vi kanske också behöver göra, som lämnar in kompletta ansökningar ska naturligtvis också premieras. Därför har Migrationsverket också sjösatt en modell för detta som innebär att man certifie-

rar de här arbetsgivarna och ger dem förtur och snabbare behandling. Så här långt har man certifierat över 400 arbetsgivare som alla har fem dagars handläggningstid. Det kan vara värt att foga in det också i debatten för att ge helheten.

Avslutningsvis vill jag säga att vi sjösatte reformen om arbetskraftsinvandring 2008 tillsammans med Miljöpartiet, och vi tänker renovera och reformera den tillsammans med Miljöpartiet, något som vi kommer att återkomma till senare.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellationerna 2012/13:194, 195 och 196 om motorsportens relation till statliga myndigheter

Anf. 119 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Per Svedberg har frågat kultur- och idrottsministern om hon har gjort det ställningstagandet att statliga myndigheter i sin myndighetsutövning i möjligaste mån ska bidra till att stödja idrottsrörelsen. Per Svedberg har också frågat försvarsministern om hon har gjort det ställningstagandet att rekryteringsbehoven inte är ett värde som kan motivera upplåtelse av statlig mark för andra ändamål. Per Svedberg har slutligen frågat mig om jag har gjort det ställningstagandet att Fortifikationsverkets bedömning är förenligt med Försvarsmaktens och den svenska idrottsrörelsens intressen.

Interpellationerna 2012/13:194 och 195 har överlämnats till mig.

Jag ansvarar för myndigheten Fortifikationsverket som har till huvuduppgift att tillhandahålla mark, lokaler och anläggningar för försvarsändamål. Fortifikationsverkets huvudsakliga hyresgäst är Försvarsmakten. Fortifikationsverket ska förvalta statens fastigheter på ansvarsfullt sätt och om möjligt också öka fastigheternas värde.

Det förekommer att andra aktörer än Försvarsmakten tillfälligt vill nyttja den mark som Försvarsmakten hyr. Enligt uppgift från Fortifikationsverket gör då de båda myndigheterna en bedömning av om en upplåtelse är förenlig med Fortifikationsverkets uppdrag och Försvarsmaktens verksamhet. I den bedömningen tar man särskild hänsyn till frågor om dels miljöpåverkan, såsom buller och utsläpp. Dels tar myndigheterna hänsyn till potentiella skador på den berörda fastigheten. Dessutom tar man hänsyn till riskerna för tredje man, som kan vara stora ute på ett skjutfält exempelvis. Myndigheterna tar också hänsyn till om det tillfälliga arrangemanget främjar Försvarsmaktens verksamhet. Om myndigheterna kommer fram till att en tillfällig upplåtelse är möjlig ska upplåtelsen enligt gällande regelverk ske på ett affärsmässigt sätt.

I propositionen 2008/09:126 *Statens stöd till idrotten* anges att ”det ligger i hela samhällets intresse att främja människors möjlighet att utöva idrott och motion utifrån sina egna intressen och förutsättningar”. Vidare anges att en av idrottspolitikens grundstenar är ”en strävan att uppmuntra och ge möjligheter till barns, ungdomars och vuxnas motion och idrott i syfte att främja en god folkhälsa”.

Fortifikationsverket har uppgivit att de tillsammans med Försvarsmakten sedan tidigare har inlett ett arbete med att ta fram nya riktlinjer

för att kunna väga de olika bedömningsfaktorerna mot att vara mer behjälpliga gentemot föreningslivet, idrottsrörelsen med flera. Detta är i linje med regeringens idrottspolitik. Jag ser positivt på att myndigheterna själva inlett ett arbete med att se över riktlinjerna för denna typ av upplåtelse.

Försvarsmakten gör i varje enskilt fall en avvägning mellan olika faktorer för att kunna ta ställning till om en enskild upplåtelse ligger i linje med Försvarsmaktens, som är hyresgäst, intressen. I denna avvägning förutsätter jag att alla tillämpliga faktorer, som till exempel myndighetens rekryteringsbehov, finns med.

Jag förutsätter att berörda myndigheter tar hänsyn till regeringens politik, inklusive idrottspolitiken, i sina avvägningar. Dock måste huvudändamålet med statens fastighetsinnehav komma i första rummet.

Anf. 120 PER SVEDBERG (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Nu blev det lite beskuret med tid för att diskutera frågorna, så detta får bli en aning rapsodiskt.

Jag har lite information till statsrådet: Bilsportförbundet har 100 000 medlemmar och knappt 500 klubbar. Det är 20 000 förare och 25 000 funktionärer som är aktiva. Det kan vara bra att ha med sig. Bilsportförbundet är ett specialförbund under Riksidrottsförbundet. Alla dessa klubbar, vill jag påstå, är ideella föreningar.

När statsrådet hänvisar till att regelverket ska tillämpas på ett affärsmässigt sätt – tillhandahållandet och ansökningar ska vara affärsmässiga – kan man ställa en direkt fråga. Om en förening, en motorklubb, vill göra en ansökan hos Fortifikationsverket för att nyttja mark, tycker statsrådet att det är rimligt att Fortifikationsverket tar ut en väldigt hög avgift bara för att föreningen ska få ansöka?

Vi vet allihop att Försvarsmakten har minskat antalet övningar. Man har minskat rätt mycket på sina aktiviteter, men man har fortfarande väldigt mycket av sin mark kvar. Det är mark som kan nyttjas både av andra specialförbund inom Riksidrottsförbundet och, kanske framför allt, utifrån bilsportens och motorsportens perspektiv.

Motorsporten har med all rätt väldigt många miljögon på sig. Det har inneburit att just Bilsportförbundet nog är det mest miljöanpassade specialförbundet inom Riksidrottsförbundet. Det kan också vara ganska bra att ha med sig. Det handlar om åtgärder som att tillvarata eventuella läckage, det handlar om avgasutsläpp och det handlar om buller. Det handlar om en hel massa saker.

I motiveringen till att upplåta mark anges att man måste se till att man inte gör skada. Eftersom jag själv är hyfsat aktiv vet jag att i stort sett varenda motorklubb återställer alla sina vägar. Under vinterhalvåret, vilket är vad denna interpellation handlade om, nämligen SM-veckan i Falun, blir det knappt skador på vägen. Det handlar om att hyvla vägen ren och få bort de hjulspår som har uppstått. Det borde kännas som tämligen liten påverkan på det man lånar eller hyr.

I Falunexemplet var det så att regementet var välvilligt men att Fortifikationsverket avböjde. Det innebar att det med detta beslut blev en ökad miljöpåverkan. Helt plötsligt skulle folk nämligen förflytta sig från Falun, och en bra bit utanför, till tävlingsområdet. Då tänker jag så här: Tänkte man inte på det? Eller hur kan det komma sig?

Vad är statsrådets syn på hela frågeställningen? Du hänvisar till att man har dragit i gång ett arbete för att utreda hur vi ska kunna göra detta smidigare. För tre månader sedan fanns inte detta arbete enligt de kontakter jag hade med myndigheter, kan jag säga.

Anf. 121 PETER JEPSSON (S):

Herr talman! När jag frågar runt i Idrotts- och Folkrorelsesverige blir bilden väldigt tydlig. Min kollega Per Svedberg tar upp problematiken i sin interpellation när det gäller just rallyt i Falun. Det finns dock tyvärr ännu fler exempel där Fortifikationsverkets agerande ställer till det rejält. Tidigare var det mycket enklare, men nu är det både krångligt och framför allt dyrt.

Jag kan ta ett annat exempel än rallyt. Det gäller Norrbotten. Norrbottens Motorsällskap skulle få nyttja statliga vägar i samband med motortävlingen NMS-svängen i början av mars. Det fick de från början inte göra. De överklagade, och sedan visade det sig att det gick alldeles utmärkt. Man hade nämligen inga skjutningar i området. Jag vet inte om man hade påstått det tidigare, men man ändrade sig. Marken upplåts dock för 10 000 kronor. Det är det som är nästa problem: Vad blir prislappen på nästa evenemang för föreningarna?

Försvarsmakten lokalt och regionalt är positiv och ser möjligheterna. Det blir nämligen en vinna-vinna-situation med bra PR och goda rekryteringsmöjligheter för Försvarsmakten och deras verksamhet. När det kommer till Fortifikationsverket blir det dock många gånger nej, och framför allt nej på flera ställen, där man tidigare har haft en tradition av och ett bra samarbete med myndigheterna om att få vara och verka på samma mark.

Jag tycker att detta är olyckligt i slutändan, herr talman. Det är förödande för Idrotts- och Folkrorelsesverige. Frågan är nämligen om vi vill ha ett klimat och ett samhälle där staten säger nej till orientering, handboll, motorcykelverksamhet, bilsportverksamhet, scouter, skidsport, cykelsport, flygsport och brukshundsklubbar – för att bara nämna några exempel. Det är nämligen detta som är problemet, herr talman: Man utestänger tyvärr stora delar av organisationerna och föreningarna genom det sätt man agerar på.

Inte att glömma bort är att många av dessa föreningar och organisationer dessutom bedriver ett aktivt och ovärderligt friskvårdsarbete. Men de stoppas tyvärr, på grund av ren byråkrati och stora, onödiga kostnader. Det är faktiskt inga kommersiella företag det handlar om, och därför är frågan om inte regelverket behöver ses över och ändras med anledning av detta. Vi äger trots allt alla statens mark; statens mark är vår gemensamma egendom. Då ska den också kunna brukas – framför allt när den står tom och det inte finns någon verksamhet som kan praktiskt stoppa det hela.

Mina frågor till statsrådet Attefall, herr talman, är alltså egentligen: Ska det vara på det sätt jag har beskrivit? Finns det verkligen inga möjligheter att tydligt tala om för statens egen myndighet Fortifikationsverket att detta inte är acceptabelt? Marken står tom. Andra aktörer och organisationer – ideella krafter – har möjlighet att använda vår gemensamt ägda egendom och ska inte behöva betala ett högt pris för att göra

det, vilket i sin tur betyder att de inte har råd att bedriva dessa olika verksamheter som är ovärderliga framför allt för Friskvårdssverige.

Anf. 122 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Först och främst är det helt rätt att bilsporten är en stor och viktig folkrörelse. Den är dessutom rolig att titta på – inte minst rally och den typen av sporter. Jag ser gärna med förtjusning på dem. Det finns dock inte bara bilsport; det är även orientering, scoutläger och liknande som också är i det läget att de behöver nyttja mark som Fortifikationsverket står bakom.

Det problem som Fortifikationsverket har är att man måste se till att sköta om en viss statlig mark åt oss skattebetalare. Man ska ta hänsyn till Försvarsmakten. Då har man att väga in ett antal faktorer. Man ska väga in vilka skador det kan innebära på fastigheter. Det kan vara markskador, väggsador, skador på skog, sådant som har ekonomiska konsekvenser. Hur stora blir skadorna? Hur kan man få täckning för dem, etcetera? Hur blir miljöpåverkan? Det kan vara buller, utsläpp, risk för läckage, biotoppåverkan, sådant som vi enligt miljöbalken ska titta extra noggrant på. Riksdagen har fattat sådana beslut, och det måste myndigheterna följa. Det handlar också om risk för tredje man. Det kan vara skjutfältsområden.

Det kanske inte bedrivs verksamhet där just nu, men det kanske finns risk för oexploderad ammunition och granater i marken. Kan man släppa in stora publikmassor på sådana områden och inte ha kontroll över vad det finns för faror? Det är sådana här saker som man måste ta hänsyn till.

Allt detta ska man väga ihop med de övriga målsättningar som staten har, till exempel de idrottspolitiska målen. Här har Fortifikationsverket självt insett att man måste se över regelverket. Den signalen fick vi tydligt när vi skrev det här interpellationssvaret, och verket drar i gång ett sådant arbete. Det ser jag mycket positivt på. Jag tycker att man hela tiden måste uppgradera den här typen av riktlinjer för att få tydliga policyer och en likabehandling.

Nu är inte bilden så nattsvart som debattörerna ger sken av. Vi har sett att det kommer in 20–30 förfrågningar per år. Det är bara ungefär 17 procent av förfrågningarna under senare år som har avslagits. I 80–85 procent av fallen säger man ja. För att ta ett exempel sade man alldeles nyss ja till ansökan från Polar Classic Rally i Arvidsjaur som ville använda mark.

Man kan naturligtvis diskutera om hyresavgiften är rimlig eller inte. Jag har svårt att bedöma det. Det är inte rimligt att regeringen ska ha åsikter i sådana detaljfrågor. Man måste utifrån gällande principer komma fram till en prislapp som är rimlig. Att använda ett stort markområde till en kostnad av 10 000 kronor – ja, det beror på omständigheterna om det känns som ett rimligt eller ett högt pris. Men om det är en kostnad man faktiskt har för att upplåta marken och inte tar ut den är det skattebetalarna som får betala, och då kan vi diskutera vilka principer vi ska ha.

Som sagt: 80–85 procent av de förfrågningar som kommer in besvaras med ja. Ungefär 75 procent av alla förfrågningar kommer just från motorsporten. Jag vill påstå att det inte alls är en så nattsvart bild som målas upp, men jag vet att det har blivit konflikter i vissa lägen där det har funnits olika intressen. Det kan också vara så att när förfrågningen

kommer upp till Fortifikationsverket, som lyssnar med Försvarsmakten, kommer det fram informationer och frågor som man på lokal nivå inte alltid har full inblick i. Ibland måste man ha säkerhetsmarginaler när man släpper in exempelvis stora publikmängder på vissa områden eller om det gäller aktiviteter som kan hota och skada andra områden. Miljön är en faktor som vi genom riksdagsbeslut måste och ska ta hänsyn till.

Jag tror att man i de allra flesta fall hittar bra lösningar. I och med uppdaterade riktlinjer hoppas jag att vi kan få se många trevliga och bra rallytävlingar i svenska skogar.

Anf. 123 PER SVEDBERG (S):

Herr talman! Nu förespråkar jag inte att vi ska släppa in folk på mine-rad mark. Det vore rent oklokt.

De 10 000 kronor i avgift som Peter nämnde handlar inte om hyra. Det är en ansökningsavgift som man får betala vare sig man får avslag eller godkännande. Det måste väl statsrådet medge är lite uppochnedvänt när en ideell förening ska betala så mycket för en ansökan och dessutom kanske får avslag som den inte kan överklaga. Det känns helt huvudstupa utifrån mitt perspektiv.

Jag har grävt ganska mycket i den här frågan under en lång period och varit i kontakt med Försvarsmakten och lyssnat hur deras förhållningssätt är. Det var därför jag ställde den här interpellationen till försvarsministern. Från Försvarsmakten fick jag ett entydigt svar där man sade: Vi är jätteöppna för att ta emot så mycket folk vi bara kan, för vi har ett rekryteringsbehov. Kan andra vara dragare för att vi ska kunna rekrytera kompetent personal är vi glada för det.

Det finns ingen motsättning mellan Försvarsmakten och idrottsrörelsen. Det är jättebra. Men när jag har läst ett antal ansökningar och ett antal motiveringar till avslag blir jag något frågande. Då utgår man från helt andra premisser. Jag är glad om mitt rotande och mitt grävande har bidragit till att man börjat diskutera att man måste ha en gemensam hållning när det gäller nyttjandet av marken.

Vad gäller nyckelbiotoper finns det forskning som säger att i mark som bland annat försvaret nyttjar regelbundet har man en helt annan nyckelbiotop än i mark som är orörd. Forskarna säger att det är ganska bra med motorsport som rör runt i markmassan, för då utvecklas fler arter. Det trodde du inte? Så är det, och det säger forskning.

Eftersom du är ansvarig för Fortifikationsverket vill jag skicka med en sak. Jag vet att man inte ska hålla på med ministerstyre och så. Du säger själv att du är öppen och att du tycker att det här är bra. Om du kan styra det till att vi är mer öppna för idrottsliga arrangemang och motorsportsarrangemang så att de blir mer publika än de är annars kan vi vara överens och söka skapa förutsättningar för det. Jag tror att man på Riks-idrottsförbundet skulle vara väldigt glad om Fortifikationsverket och Försvarsmakten kunde göra det handslag med idrottsrörelsen för att öppna upp det här så att vi tillsammans kan skapa förutsättningar för att vi alla ska kunna ta del av och utöva idrott.

Jag kommer förmodligen att återkomma med min fråga till andra ministrar så att även de får diskutera det här. I grunden är det en ganska viktig fråga. Att kommersialisera idrotten, affärsmässigheten, är jag ingen vän av. Jag har någon typ av allergi mot dem som har bolagiserat

föreningar till exempel. Då glider man ifrån det som vi alla tycker är så himla bra med grundsyftet med rörelsen, att den bygger på våra egna villkor och inte på pengar.

Anf. 124 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Som statsrådet säger måste man såklart ta hänsyn till Försvarsmakten och Försvarsmaktens verksamhet. Jag tror inte att någon av oss säger emot det. Dessutom sitter jag själv i försvarsutskottet och tycker att det självfallet är en viktig verksamhet.

Problemet är, som Per Svedberg beskriver, att Försvarsmakten ofta lokalt och regionalt säger ja, men Fortifikationsverket säger nej av någon anledning. Det är det som är så märkligt. Försvarsmakten ser vinster i att det här är bra PR och att man kan rekrytera till sin verksamhet. Så kommer nästa statliga myndighet som säger: Nej, det får ni inte göra punkt. Det där får jag inte riktigt ihop, herr talman. Det är där det blir så knepigt för mig och även för de föreningar och organisationer som bedriver en sådan här verksamhet.

Miljön är självfallet viktig, och det ska skötas på ett korrekt sätt. Det gör man faktiskt, och det har Per Svedberg beskrivit. Det är inte det som är problemet.

Mer och mer säger man exempelvis nej till att brukshundsklubbarna ska få vara och verka i olika områden där de har varit tidigare. Det är ett slags ny policy som Fortifikationsverket verkar ha antagit som jag inte kan begripa.

Det är väldigt bra om man själv inom myndigheten ser över det hela, men jag undrar om man mäktar med att göra det. Då måste man vara kritisk mot sig själv. Jag hoppas att det blir tillräckligt och tydligt.

I det här fallet måste jag säga att det var mycket bättre förr. Det här problemet har dykt upp de senaste åren, till och med det senaste året. Det känns inte bra när vi lever år 2013 att det ska vara på det här sättet. Det är kostnaderna som gör att många blir tvingade att tacka nej, att man helt enkelt lägger ned planeringen därför att man inte har råd. Det kan inte vara meningen att bara de stora aktörerna ska kunna verka; de små har inte råd.

Jag hoppas att statsrådet tar det här med sig på ett förnuftigt och klokt sätt, för jag tror att statsrådet är klok.

Anf. 125 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag delar samma grundinställning som både Per Svedberg och Peter Jeppsson har att vi självklart ska göra allt vi kan för att se till att vi kan få använda exempelvis markområden som staten äger för olika idrottsändamål och friluftsliv. Jag uppfattade inte heller att Fortifikationsverket i grunden har en annan uppfattning.

Den översyn man nu håller på med av riktlinjer är för att man ska försöka få ett modernt och bra fungerande regelverk. Vi ska också komma ihåg att det finns ett antal faktorer. Ibland är de inte alltid så lätta att se på ytan. Det kräver att man har gjort noggranna analyser.

Det finns ett antal faktorer som gör att man ibland måste säga nej när man kanske spontant upplever att det är självklart. Det kan vara miljöfaktorer eller sådana saker som att man inte har kontroll över var det finns

oexploderad ammunition, granater eller andra saker. Jag vet att det finns sådana exempel.

Jag vet också att det i andra sammanhang finns ett svar från Försvarsmakten lokalt som sedan ändras när man kommer till Försvarsmakten centralt därför att det finns en större helhetsbild att väga in.

Inom ramen för de hänsyn som måste tas ska statliga myndigheter självklart ha en positiv attityd. Det visar också de idrottspolitiska riktlinjer vi har. Det är samma diskussion som ibland också kan vara inom riksdagens olika utskott. Man ser frågorna från lite olika håll. Men det måste vägas ihop.

Det är 80–85 procent av alla ansökningar som har beviljats de senaste åren. Det handlar inte om att det har blivit tvärstopp. Självklart ska man se till att vi försöker bevilja så många som möjligt. Det gäller särskilt om det är som ni beskriver det att den som fått hyra marken sköter om det hela och städar upp efter sig på ett bra sätt. Då finns mindre risk för att man får nej nästa gång.

I exemplet från Arvidsjaur med Polar Classic Rally fick man slutligen ja. Det är möjligt att det var vissa turer innan dess, men det blev ett ja. Enligt de uppgifter jag har var hyran 10 000 kronor. Det är utifrån medicinska uppgifter, och jag vet inte om man kan lita på det fullt ut.

Anf. 126 PER SVEDBERG (S):

Herr talman! Jag kan bara tacka för debatten. Du får rätta mig om jag har fel, men jag fick känslan av att statsrådet i varje fall är beredd att sträcka ut näven gentemot Riksidrottsförbundet med dess tankar och funderingar.

Kanske är det så att statsrådet själv kan passa in till sitt eget verk att det vore bra att ha en dialog med Riksidrottsförbundet angående dessa frågor så att vi slipper att framgent hamna i situationer där det blir ett klyveri.

Det är kanske ibland godtyckligt om det blir godkännande eller avslag. Jag tänker inte lägga så mycket värderingar i det. Jag har en känsla av att hyressättningen kan påverkas av olika personer. Jag har ingen aning om det. Men jag har sett att det finns olika prislappar. Det är i sig lite märkligt.

Om vi kan strama upp detta och se till att det blir rakt av och till förmån för idrottsrörelsen är jag glad.

Anf. 127 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Tack för den här diskussionen. Det är viktigt att lyfta fram den här typen av frågor. Det är inte alltid så att kammaren är överfull med den här typen av lite mer jordnära diskussioner. Det är också viktigt att debatten förs. Det skapar en ram för myndigheterna att agera inom.

Det är bra att idrottsrörelsen har en bra dialog med de aktuella myndigheterna för att man ska hitta bra gemensamma lösningar. Jag lovar att följa upp hur arbetet går med de nya riktlinjerna och försöka se till att det sker en positiv tolkning så långt det bara går.

I de flesta fall säger man ja. Men det finns ibland en del svåra avvägningar som inte är helt enkla. Man måste ha förståelse för detta. Men

inom ramen för det perspektivet ska vi självklart hjälpas åt så att vi kan nyttja statens egendomar för positiva aktiviteter ute i våra skogar.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2012/13:216 om samma möjligheter för nyanlända kvinnor och män

Anf. 128 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vad jag avser att göra för att nyanlända kvinnor ska få samma stöd som nyanlända män för etablering på arbetsmarknaden.

Vi är helt eniga om att samhällets stöd för etablering måste vara utformat så att det ger kvinnor och män samma förutsättningar. Det är centralt att ett jämställdhetsperspektiv integreras i all verksamhet som bedrivs av statliga myndigheter, kommuner och landsting.

Det tar betydligt längre tid för utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med för utrikes födda män. Det är en stor jämställdhetspolitisk utmaning att komma till rätta med de skillnader som finns i sysselsättningsgrad mellan utrikes födda kvinnor och män.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder som har bidragit till att stärka kvinnornas möjligheter till en snabbare etablering på arbetsmarknaden, och flera åtgärder är också på gång.

Etableringsreformen, som trädde i kraft den 1 december 2010, är ett viktigt steg. Reformen är utformad för att öka förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män. Den nyanlände får professionellt stöd för att snabbt få en individuellt anpassad etableringsplan. För att en familj ska få full etableringsersättning ställs krav på att såväl män som kvinnor deltar i etableringsinsatser. Etableringsersättning är en individuell ersättning som inte påverkas av inkomsterna hos andra personer i hushållet, vilket skapar starkare ekonomiska incitament för både kvinnor och män att delta i etableringsinsatser. En viktig effekt av reformen är att både kvinnor och män kommer i kontakt med Arbetsförmedlingen och erbjuds arbetsförberedande insatser betydligt snabbare än tidigare. Tidiga insatser har stor betydelse för en snabbare etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2013 aviserat en permanent utvidgning av målgruppen för etableringslagen. En utvidgning av målgruppen innebär att fler anhöriga kommer att omfattas av rätten till tidiga etableringsinsatser. Eftersom ca 60 procent av anhöriginvandrarna är kvinnor har en sådan förändring stor betydelse för nyanlända kvinnors möjlighet till stöd för sin etablering. Regeringen avser att återkomma med lagförslag till riksdagen under 2013.

I budgetpropositionen för 2013 finns ytterligare förslag som syftar till att utveckla de etableringsinsatser som erbjuds de nyanlända så att de blir mer effektiva och anpassade efter individens förutsättningar och behov.

Regeringen gav i oktober 2011 en särskild utredare i uppdrag att analysera och fördjupa kunskapen om nyanlända utrikes födda kvinnors och anhöriginvandrades förutsättningar för etablering och att lämna förslag på ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att åstadkomma ett ökat ar-

betskraftsdeltagande i denna grupp. I utredningens uppdrag ingick även att föreslå åtgärder som säkerställer att nyanlända får en individuellt anpassad etablering som är likvärdig för kvinnor och män.

I mars 2012 redovisade utredningen en kartläggning av uttaget av föräldrapenning bland nyanlända utrikes födda kvinnor och män. Utredningen konstaterade att föräldrapenningens nuvarande regelverk möjliggör ett långvarigt och intensivt uttag av föräldrapenning även för barn som är äldre när de kommer till Sverige. Ett långvarigt uttag av föräldrapenning när barnet är äldre kan motverka ambitionen att nyanlända föräldrar bör delta i arbetsförberedande insatser som kan föra dem närmare arbetsmarknaden. Regeringen har därför i budgetpropositionen aviserat ett förslag om att högst 20 procent av föräldrapenningsdagarna ska kunna sparas till tid efter barnets fyraårsdag.

Regeringen avser att i denna del återkomma med lagförslag till riksdagen under 2013.

Utredningen presenterade sitt slutbetänkande i oktober förra året. Utredningens analys och förslag till åtgärder blir nu ett viktigt underlag för regeringens fortsatta arbete för att öka arbetskraftsdeltagande och sysselsättningen bland utrikes födda kvinnor. Jag ser fram emot debatten med frågeställaren.

Anf. 129 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Tack för svaret. Det gläder mig att även statsrådet tycker att kvinnor och män ska ha samma möjlighet till etablering i samhället. Men nu ser verkligheten inte ut så trots att etableringsersättningen är individuell. Det förutsätter att kvinnor och män får samma möjligheter till etablering och den hjälp som behövs för det.

I AKKA-utredningen visades tydligt att nyanlända kvinnor missgynnas. De får inte tillgång till arbetsmarknadsutbildning såsom männen får. Männen får tre gånger så ofta som kvinnor möjlighet till arbetsmarknadsutbildning, och de nyanlända kvinnorna får vänta betydligt längre på en insats. Det gäller speciellt om de har barn och speciellt om barnen är under sex år eller om de har en utländsk make.

Många myter sprids också om att nyanlända kvinnor inte vill och inte kan arbeta för att de har så många barn och ett så stort ansvar för familj och hem – precis som att männen inte skulle ha det.

De flesta kvinnor som kom till Sverige 2005 och som har varit här i fem år har ett eller två barn. Bara 5 procent har fler än fyra barn. Verkligheten stämmer inte med den bild som målas upp att nyanlända kvinnor har eller får många barn.

Detsamma gäller viljan att arbeta. Den är lika hos kvinnor och män. Jag har träffat många invandrarkvinnor som vittnar om att det de önskar allra mest är att få ett jobb. De svarar precis som männen att de vill ha ett arbete för att kunna försörja sig och få en frihet att påverka sina liv och förverkliga sina drömmar. Det är vad både kvinnor och män vill ha.

Andra förklaringar till att kvinnor får sämre möjlighet att komma ut i jobb är att kvinnor har låg utbildning. Det stämmer. Många är korttidsutbildade. Ca 40 procent har högst grundskoleutbildning. Det är dock ungefär samma siffra som för männen, som vi inte talar så mycket om. Tittar vi på männen i samma situation kan vi inte se att det påverkar

deras möjlighet att få hjälp i sin etablering, och det påverkar inte männen i samma utsträckning som kvinnorna.

Herr talman! Även många kvinnor som kommer som anhöriginvandrare har svårt att komma in i arbetslivet. Efter fem år har en av fyra kvinnor som kommit hit aldrig fått pröva på ett arbete, och varannan flyktingmottagen kvinna har aldrig fått chansen att arbeta.

Dessa kvinnor riskerar att hamna i ett stort utanförskap och i ett ekonomiskt beroende av en man eller av försörjningsstöd. Det hindrar kvinnan att kunna påverka sitt liv och sin situation och att ta makten över sig själv och sin familj, och det minskar kvinnans frihet.

Även barnen riskerar att hamna i fattigdom, och risken finns också att det går i arv till nästa generation, till barnen.

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit för att förändra? Vilka signaler tycker statsrådet att vi ger nyanlända kvinnor och män i det så kallade jämställda Sverige?

Anf. 130 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! Det är en intressant debatt, och statsrådet och jag har haft den tidigare. I grund och botten är det en jämställdhetsfråga. Det förs en jämställdhetsdebatt i Sverige i dag om att kvinnor tjänar mindre än män och tar större ansvar för hem och familj. Stressnivån hos kvinnor ökar när de kommer hem från jobbet medan den hos män minskar när de kommer från jobbet.

När jag läser AKKA-utredningen blir jag lite skrämmd. Vi tycks ha ett Myndighetssverige som diskriminerar nyanlända kvinnor. Utredningen slår fast att nyanlända utrikes födda kvinnor i många avseenden har sämre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Då borde väl Myndighetssverige ta i och göra allt man kan, men i stället diskrimineras dessa kvinnor. Jag tror att det är detta Ann-Christin Ahlbergs interpellation handlar om.

Dessa kvinnor får sämre utbud hos Arbetsförmedlingen. De får i lägre utsträckning ta del av de åtgärder hos Arbetsförmedlingen som man vet leder till jobb. På detta vis finns en systematisk diskriminering av dessa kvinnor. De har en lägre utbildningsnivå och så vidare.

Attityder och värderingar förändrar man inte med lagstiftning; det vet vi alla. Vi måste i stället ha en pågående samhällsdebatt om att nyanlända utrikes födda kvinnor inte får missgynnas på Arbetsförmedlingen.

För ett par år sedan visades samma systematiska diskriminering av unga arbetslösa kvinnor. De fick inte heller ta del av det utbud hos Arbetsförmedlingen som innebar att man kom närmare arbetsmarknaden.

Det här gör debatten så intressant. Här har en myndighet ansvaret för att flytta dessa kvinnor närmare arbetsmarknaden, men samtidigt kan man läsa att de inte får ta del av utbudet.

Min fråga till statsrådet blir, även om han inte är arbetsmarknadsminister: Vad kan man göra åt det faktum att kvinnor, oavsett om de är nyanlända eller unga, systematiskt diskrimineras av våra myndigheter?

Anf. 131 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Jag tackar för två intressanta inlägg och instämmer i mycket av det som beskrivs.

Ann-Christin Ahlberg frågar mig vad regeringen gör och läser högt ur ett betänkande från en utredning som regeringen tillsatt. Ja, en av de första konkreta saker som jag gjorde när jag tillträdde som statsråd var att tillsätta just denna utredning om orsakerna till att invandrade utrikes födda kvinnor har så svårt att komma in på arbetsmarknaden. Jag ska försöka beskriva vad jag ser som huvudförklaringar till denna situation.

Jag delar helt Maria Stenbergs syn att detta är en av våra centrala jämställdhetsfrågor. Det som var viktigast under jämställdhetskampen under 1900-talet var att kvinnor fick möjlighet att gå till ett jobb och få en egen lön att leva på och därigenom makt över sin tillvaro. Det gav makt att ha egna pengar och att kunna skilja sig om man levde i ett olyckligt äktenskap. Denna kamp drev Folkpartiet och Socialdemokraterna ofta gemensamt.

När det gäller utrikes födda kvinnor ser vi dock att det är en mycket stor grupp som inte kommer in på arbetsmarknaden.

En av mina huvudutmaningar är att vi har ett glapp mellan utrikes och inrikes födda som har jobb. Vi har högre arbetslöshet bland utrikes födda. Det är fler utrikes födda än inrikes födda som står utanför arbetsmarknaden.

Analyserar man detta glapp är det också en stor genusskillnad. Skillnaden mellan utrikes födda män och svenskfödda män är mycket mindre än mellan utrikes födda kvinnor och svenskfödda kvinnor.

Jag skulle kunna göra det enkelt för mig och säga att det beror på att vi har ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor i Sverige, och det är en delförklaring.

Jag skulle kunna göra det enkelt för mig och säga att utrikes födda kvinnor i Sverige jobbar mer än italienskfödda italienskor i Italien, men det säger nog mer om Italiens misslyckade jämställdhetspolitik och ointresse för dessa frågor än att vi har lyckats eller inte lyckats.

Detta är en gigantisk utmaning, och det är också därför jag tillsatte den utredning vars betänkande interpellationen i hög grad bygger på.

Låt mig peka på tre förklaringar historiskt sett. Den första var ett felaktigt mottagande vad gäller ersättnings utformning. Vad innebär det? Jag nämnde det i mitt svar. Tidigare hade vi introduktionsersättning för flyktingar som i princip var kollektivt baserad, det vill säga baserades på familjen, ungefär som socialbidragets konstruktion. Det innebar att om mannen var först ut på arbetsmarknaden var det ingen vinstmarginal för kvinnan att gå ut på arbetsmarknaden eftersom man måste ha barnomsorg och kvinnan tjänade för lite.

Det var en klassisk felkonstruktion som vi också hade när det gällde sambeskattningen av makar, vilket gjorde att kvinnor inte gick ut på arbetsmarknaden.

Detta ändrade vi på genom att införa etableringsreformen. Nu är det en individuell ersättning som utgår. Både kvinnor och män ska delta fullt ut i etableringsinsatser för att en familj ska få ersättning. Man ska gå på svenskundervisning och delta i arbetsförberedande insatser och samhällsorientering.

Även om jag brukar vara lite försiktig med att dra slutsatser kan man säga en sak, nämligen att vi har ett hyggligt jämställt deltagande i den. Så pass långt har vi kommit.

En andra huvudförklaring är föräldrapenningens konstruktion och att föräldrapenningen i sig har varit inläsande. Den diskussionen fortsätter jag gärna senare under debatten.

En tredje är det Ann-Christin Ahlberg trycker på och som återfinns i utredningen. Vi har attityder på detta område hos myndigheter, kommuner och inblandade aktörer. Det finns lite grann en uppgivenhet som verkar vara ungefär den här: Bara *han* kommer i arbete har vi i alla fall nått någonstans.

Vad händer då? Jo, det blir ett betydligt längre steg för en invandrad kvinna att komma i jobb. När barnomsorgsplatsen inte finns är det hon som är hemma. När det finns olika åtgärder att sätta in är det framför allt han som får dem.

Det är detta vi i grunden behöver förändra, och jag återkommer gärna till det i senare inlägg.

Anf. 132 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Det är jätte viktigt att få makten över sitt eget liv. Det har både statsrådet och jag sagt i våra anföranden. Det är olika traditioner när det gäller hur kvinnor jobbar i olika länder. Det är viktigt att vi jämför svenska kvinnor med de nya svenska kvinnor som kommer till vårt land och att vi jobbar för att kvinnor och män ska ha samma möjligheter. Om vi ska kunna slå oss för bröstet och tycka att vi jobbar med jämställdhet i Sverige är det viktigt att de nya döttrarna och kvinnorna som kommer hit får chansen till ett jämställt arbetsliv.

Attityder är något oerhört viktigt. Därför tog jag i mitt första anförande upp att vi har gamla myter som blir som sanningar, men inte är några sanningar. Det är viktigt att vi politiker lyfter upp det på rätt sätt. Vissa partier spelar på den planhalvan trots att det är falsk information.

Många kvinnor och män har hoppats få ett bättre liv när de kommer till Sverige, oavsett varför de kommer hit. Speciellt har många kvinnor hoppats att äntligen komma till ett land där även de blir sedda och får möjlighet att utbilda sig och få ett jobb så att de kan försörja sig. Det finns säkert också en och annan kvinna som kan lämna sin man som kanske inte är den bästa att leva tillsammans med.

Det är också viktigt för de flickor som kommer hit att de får möjlighet till utbildning och arbete och kan komma in i samhället. Då krävs det förebilder. Den förebild som man ofta har är föräldrarna. Att ha en mamma som går till jobbet, en mamma som vågar utbilda sig och får chansen till det, är viktigt för att även barnen ska lyckas.

Vi kan titta på hur det ser ut historiskt här i Sverige. Att man har jobbat oavlönat hänger fortfarande kvar, även om det har blivit något bättre. Många föräldrar har sagt till sina barn: Passa på att utbilda er så att ni får ett något bättre jobb än vad jag fick. Trots att de lever i Sverige har nog många kvinnor sagt att deras döttrar ska få en bättre chans än vad de själva fick.

När jag pratar med personer som har jobbat med etableringsreformen tar de upp många saker som är relevanta för att det inte fungerar för kvinnor. Det är boendesituationen som ofta inte är löst. Det blir ett hinder för att kvinnorna tryggt ska kunna engagera sig på olika sätt. Det är också bristen på förskoleplatser. När man inte har något boende vet man

inte vilken förskola man ska söka sig till. Det är också en brist på kunskap om hur bra förskolan är för barn.

Det är en brist att man inte har någon tillsyn för sjuka barn. Är man hemma med sjuka barn eller är det något annat som är anledning till att man inte kommer till utbildningen?

Man tar också upp problemet med 18-åringar som får välja mellan utbildning och etablering. Hade de valt utbildning hade de antagligen fått jobb, men de väljer etablering eftersom det är mer fördelaktigt.

Har statsrådet för avsikt att se över dessa problem?

Anf. 133 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! När statsrådet och jag debatterar den här frågan brukar vi hamna i föräldraförsäkringen. Vi brukar hamna i att statsrådet säger att han under 2013 ska komma med en proposition som handlar om förändringar i föräldraförsäkringen. Mitt svar brukar vara att vi inte har sett skrivningen ännu så det är svårt att säga något. Jag brukar säga att vårdnadsbidraget, som den här regeringen står bakom, inte är den mest jämställda reform man kan tänka sig om man ser att föräldraskapet är ett bekymmer när det gäller att kvinnor ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Det är fortfarande rätt intressant att höra.

Vi kommer säkert att titta på föräldraförsäkringen när förslaget kommer.

Det finns en annan debatt när det gäller föräldraförsäkringen. Föräldraförsäkringen är konstruerad på det viset att den även missgynnar kvinnor som inte har utländsk bakgrund. Vi kvinnor halkar nämligen efter när vi får barn. Vi hamnar i att det är en viktig jämställdhetspolitisk fråga hur man ska lösa kvinnors situation på arbetsmarknaden och hur man ska klara av etableringen av nyanlända kvinnor som säkert har mycket längre väg än andra.

Det är en stor risk att vi har nyanlända kvinnor som kommer att bo och leva i Sverige under lång tid och hamna i ett pensionssystem som gör dem väldigt fattiga.

Jag tror att det är viktigt att vi har den här debatten här i kammaren så att den inte förs någon annanstans. Vi är inte alltid överens. Som socialdemokrat tycker jag inte att vårdnadsbidraget är något särskilt effektivt jämställdhetsverktyg.

Anf. 134 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Jag delar Maria Stenbergs uppfattning när det gäller att föra denna debatt. Det här är en av våra integrationsutmaningar och en av våra stora jämställdhetsutmaningar. När vi för den här debatten bör vi också påminna om att många som har kommit till vårt land är i arbete. Det finns många utrikes födda kvinnor som är i jobb. De bär upp hemtjänsten, och de bär upp äldreomsorgen. Det är också en del av verkligheten.

Jag blev glad över att två socialdemokrater ägnar sig åt att läsa högt ur de utredningar som vi har initierat. Det tycker jag är klokt; men läs dem ordentligt.

När det gäller föräldrapenning och vårdnadsbidrag ser man, om man läser utredningen, att föräldrapenningen är ett rejält hinder för att utrikes födda ska komma in på arbetsmarknaden. Varför? Avsikten med föräld-

rapenningen är att man ska vara hemma med sina barn när de är små, men man får ta ut den tills de är åtta år. Ingen tänkte på effekten när man kommer till Sverige med en treåring och en femåring. Då får man 480 föräldrapenningdagar per barn, det vill säga 960 föräldrapenningdagar på ungefär samma ekonomiska nivå som om man deltar i etableringsinsatsen. Alltför många har valt att stanna hemma, och också blivit uppmunttrade till att stanna hemma.

Om vi frågar landets kommuner vilket råd de ger en nyanländ kvinna som går i sfi och har barn som hon skulle kunna ta ut föräldrapenning för, visar den utredning som vi hänvisar till att nästan hälften av kommunerna svarar: Hoppa av sfi och var hemma med barnen.

Om hon då hoppa av sfi och är hemma med barnen skapas två problem. Det första problemet gäller henne och hennes chanser. Det andra är att de ungar som kanske är fyra och sex år gamla inte kan gå i förskola – mamman tar ju ut föräldrapenning. Vi får då en betydligt sämre språkutveckling bland de nyanlända invandrabarnen. Jag och Socialdemokraterna anser att förskolan är en ganska viktig start i livet och att vi ska vara stolta över vår förskola. Att de här ungarna inte går i förskolan ger dem en sämre start. Det är bakgrunden till att vi kommer med ett förslag om att förändra föräldrapenningen. Min företrädare Nyamko Sabuni var mycket utskälld bland annat av Socialdemokraterna för detta förslag. Nu verkar vi vara överens om att den förändringen behövs.

Jag svarar Maria Stenberg som vanligt när det gäller vårdnadsbidraget. Det är väl ingen hemlighet att jag inte tycker att vårdnadsbidraget är det bästa vi har hittat på, men det är i det här sammanhanget inte huvudproblemet. Det är ett problem på marginalen. Huvudproblemet är snarare det som Ann-Christin Ahlberg var inne på, nämligen attitydfrågan. Hur får vi ett mottagande som är mer könsneutralt? Hur ser vi till att ta vara på det engagemang som vi också ser i AKKA-utredningen där utrikes födda kvinnor, precis som Ann-Christin Ahlberg pekar på, vill söka jobb? De söker jobb till en början, men får inget arbete. När man inte får något arbete hamnar man i en situation där man till slut ger upp.

Om detta är kombinerat med att de inte deltog i svenskundervisning tidigt, vad händer då? Det handlar inte bara om att de inte fick något jobb. De kanske inte heller fick svenska språket. Något som jag kan bli riktigt ledsen över är att i dag, precis som alla andra dagar, gick ett barn med sin mamma och tolkade på Försäkringskassan och apoteket. Barnen har fått svenska språket via skolan. Vad händer då? Barnen blir föräldrar till sina föräldrar. Barnen kommer snabbare in i samhället. I Rinkeby, Rosengård och andra utsatta områden kan man se hur föräldrar har svårt med föräldraskapet, inte för att de inte vill och inte för att de inte kan utan för att de inte har fått kunskapen om hur det fungerar i Sverige och vilka krav man kan ställa på sina barn. De har i någon mening hamnat efter.

Det korta svaret till Ann-Christin Ahlberg är ja. De saker som du lyfte fram tittar vi vidare på. Jag är otroligt ödmjuk när det gäller att vi måste förändra en del av det som vi har gjort i etableringsreformen efter hand, och vi kommer att behöva fortsätta reformera integrationspolitiken under de kommande åren. Vi gör mycket, men vi kommer att behöva göra mer.

Anf. 135 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Det verkar som om vi är överens om att kvinnor och män ska ha samma möjligheter. Men då måste vi också jobba mycket hårdare för det. Då är vårdnadsbidraget något som måste bort.

Vi måste ha en förskola där det finns platser för dessa barn. Vi måste se till att båda föräldrarna, både mammor och pappor, får information om hur viktig förskolan är för dessa barn. Förskolan är bra för alla barn. Men då måste vi också våga satsa på förskolan.

Sedan kan vi diskutera den problematik som uppstår när det gäller föräldrapenningen. Jag kan ställa mig bakom att det inte är bra. Men det var inte det som min interpellation egentligen handlade om, utan den handlade om att kvinnor och män inte får samma möjligheter till etablering i samhället. Där kan man ha två olika debatter.

Vi vet att kvinnor kan och vill komma in i arbetslivet. De önskar precis samma frihet som alla andra. De drömmer om att kunna försörja sig själva. De drömmer om att kunna ge sina barn ett framtida liv som kanske är mycket bättre än det som de själva har haft. Etableringen måste bli mer jämställd, och det måste ske förändringar.

De attityder som finns, och som statsrådet tog upp, om att man tycker att de ska gå hemma med föräldrapenning är förödande för barnen, för kvinnorna, för familjen och för hela vårt samhälle. Kring sådant här gror också många negativa tankar. Låt oss tillsammans åtminstone se till att kvinnor får möjligheter. Då måste de få samma möjligheter som männen till etablering. Det är när man är ny i Sverige som man kan påverka mycket mer. Det är då man är som mest mottaglig för vad som gäller här.

De allra flesta som kommer hit till Sverige vill så gärna komma in i vårt samhälle. De vill så gärna bli svenskar och känna att de gör en insats i vårt samhälle. Låt dem därför få bli det.

Anf. 136 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Låt mig ta fasta på vad Ann-Christin Ahlberg sade på slutet av sitt anförande om att man vill komma in i samhället. Det är sant.

Jag vet att Ann-Christin Ahlberg och andra gör precis som jag och träffar människor som är nyanlända i Sverige. Jag har hittills inte träffat någon som säger till mig: Jag flydde hit för att leva på bidrag. Tack så mycket.

Nu kan man ta det som anekdotisk information vilka jag träffar. Men den utredning som vi har pekat på har tittat på sökintensitet för invandrare och för svenskfödda. Viljan att få jobb är likadan. Det är till och med så att den som är utrikes född under den första tiden i Sverige söker jobb i högre grad än den som är född i Sverige. Det är därför som vi i grunden lägger om hela politiken med mer fokus på jobb och på egenförsörjning.

Ann-Christin Ahlberg sade att frågan handlade om att kvinnor och män inte får samma möjligheter. I det ligger effekterna av föräldraförsäkringen. Jag vet att det är jobbigt eftersom ni var så emot de förändringar som vi ska göra. Jag välkomnar att ni är beredda att se över det. Men detta är en förklaring till att man inte har kommit in i svenskundervisningen. Sedan finns det andra. Det är därför som jag har redovisat ett antal saker som vi nu gör från regeringens sida.

Jag ska peka på ytterligare en frågeställning som jag välkomnar att Socialdemokraterna och den övriga oppositionen funderar på. Nu talar vi

framför allt om flyktingar och deras anhöriga. En annan jämställdhetsfråga, om vi nu ska tala om nyanlända invandrare, gäller anhöriginvandrare som inte är anhöriga till flyktingar. Vi har diskussionen kring den så kallade fruiporten där kvinnor ibland hamnar i rent vedervärdiga situationer. Vi har ett läge där vi har anhöriginvandrade kvinnor, som inte är flyktinginvandrare, som har ungefär likartade utmaningar som flyktinginvandrade kvinnor. Det är också en fråga som jag och regeringen fortsätter att titta på eftersom vi behöver ta tag i dessa frågor tydligare, tidigare och snabbare än vad vi har gjort förut.

Jag tackar för en mycket bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2012/13:218 om utländska akademikers etablering på arbetsmarknaden

Anf. 137 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig vad jag avser att ta för initiativ för att akademiker med utländsk utbildning ska tas till vara på den svenska arbetsmarknaden.

Jag vill börja med att påminna om att det inte bara är invandrade akademiker som kan vara överutbildade för sina jobb. Såväl över- som underutbildning för yrket förekommer bland både in- och utrikes födda. Det är viktigt för både individen och samhället att kompetenser tas till vara. En inriktning för regeringens arbetsmarknadspolitik är därför att förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

För att svara närmare på det som ligger på mitt eget bord, arbetar regeringen på flera fronter för att just akademiker med utländsk utbildning ska tas till vara bättre. Det handlar om förbättrade etableringsinsatser, utvecklade möjligheter till validering och komplettering av utbildningar samt arbete mot diskriminering.

Etableringsreformen innebar en större individualisering av insatserna för nyanlända flyktingar och deras anhöriga. Insatser påbörjas tidigare och har tydligare inriktning mot arbete. Ett kvarstående problem för många akademiker är att de flesta som studerar inom sfi och komvux i syfte att lära sig svenska går samma väg genom utbildningssystemet, oavsett tidigare utbildning eller syfte med språkstudierna. Övergången mellan sfi och andra skolformer innebär också ofta fördröjningar. Om individens mål till exempel är att studera vidare på universitet eller högskola bör utbildningen i svenska vara anpassad för vidare studier. Regeringen har nyligen gett Sfi-pengsutredningen i uppdrag att föreslå anpassningar av sfi-undervisningen med bland annat denna inriktning.

Att få sin utbildning bedömd i Sverige är för många ett stort steg mot kvalificerat arbete eller vidareutbildning på rätt nivå. Totalt utfärdade Högskoleverket 4 160 bedömningsutlåtanden under 2011. Den genomsnittliga handläggningstiden har minskat med nästan 25 procent jämfört med året innan. För att ytterligare underlätta för personer med utländsk utbildning har regeringen samlat all bedömning av utländsk utbildning vid den nya myndigheten Universitets- och högskolerådet. Samtidigt har

resurserna för bedömningsverksamheten förstärkts i syfte att ytterligare korta ledtiderna och möta upp ökad ärendeströmning.

Under 2000-talet har också möjligheterna till kompletterande utbildningar för personer med utländska examina ökat. Regeringens befintliga satsning om ca 52 miljoner kronor för kompletterande utbildning för yrkesgrupperna lärare, jurister, läkare, sjuksköterskor och tandläkare fortsätter.

Universitets- och högskolerådet ska också utvärdera och analysera effekten och användningen av utlåtanden avseende avslutad utländsk högskoleutbildning. Myndigheten ska därvid beakta om utlåtandet fyller syftet att underlätta målgruppens inträde på arbetsmarknaden. Ett problem i sammanhanget är att alla inte har med sig dokumentation från sina tidigare studier. Universitets- och högskolerådet ska därför också föreslå metoder för bedömning i de fall dokumentation saknas.

Sist men inte minst har regeringen under senare år stärkt skyddet mot diskriminering. Det arbetet fortsätter. I juli 2012 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att undersöka hur krav på aktiva åtgärder ska utformas och göras tydliga för att bli ett effektivare medel i arbetet med att förebygga diskriminering (dir. 2012:80). Stödet till organisationer som verkar mot diskriminering har också permanentats från 2013.

Jag ser fram emot debatten.

Anf. 138 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på interpellationen. Detta är egentligen ingen ny debatt. Debatten om att det är ett slöseri att inte tillvarata utlandsfödda akademiker har pågått under många år. Det är ett problem som fanns långt innan statsrådet tillträdde på sin post och till och med innan alliansregeringen tillträdde. Det är viktigt att framhålla det.

Det kanske inte finns en lösning för alla dessa problem. Jag hoppas och tror att vi kan vara överens om att det är ett problem och att det är viktigt att komma till rätta med det, så att det inte ska vara någon konflikt just på denna punkt.

Herr talman! Svaret ger mig anledning att fundera lite. Jag lyssnade även på frågestunden i dag. Jag tyckte att statsrådet visade ett tveksamt engagemang när han fick en fråga i likalydande riktning som interpellationen. Statsrådet visade ett tveksamt engagemang och sade att det var arbetsgivarna som det var fel på. Om dessa gamla och svåra problem ska lösas krävs det ett stort engagemang.

Statsrådet inledde sitt svar med att avdramatisera och negligera problembilden genom att säga att det inte är bara invandrade akademiker som kan vara överutbildade. Det kan väl vara möjligt att det är sakligt korrekt, men det ger intrycket av att statsrådet inte tycker att det här är ett viktigt samhällsproblem att lösa. Det gör mig lite bekymrad eftersom grunden för interpellationen bygger på det faktum att många har invandrat till Sverige och har en akademisk utbildningsbakgrund, men få av dem arbetar med något som motsvarar denna utbildningsbakgrund.

Den här situationen har väckt uppmärksamhet under lång tid, bland annat har Riksrevisionen gjort en undersökning och konstaterat att utlandsfödda akademiker i högre utsträckning än infödda är arbetslösa, arbetar deltid, saknar tillsvidareanställning och är överkvalificerade i de

anställningar de har. Detta är ett väl känt faktum och väl utrett. Vi behöver inte tvista om själva problembilden.

Endast 52 procent av utlandsfödda akademiker har fått sin utbildning bedömd av en svensk myndighet, enligt Riksrevisionen. Efter 10–19 år arbetar endast hälften av alla utrikes födda med eftergymnasial utbildning i yrken som kräver en sådan utbildning. Den slutsats som Riksrevisionen gör, herr talman, är att den akademiska kompetens som finns hos personer med utländsk utbildning inte utnyttjas. Samtidigt som det finns många arbetslösa högkvalificerade utlandsfödda finns ett stort behov av kvalificerad arbetskraft på arbetsmarknaden. Sedan finns problemen med pensionsavgångar, generationsväxlingar och så vidare. Man måste naturligtvis tillvarata *all* kompetens som finns.

Jag blir lite bekymrad när statsrådet inleder med att avdramatisera, tona ned och försöka säga att detta inte är ett så stort problem. Om man har den ingången är risken att förslagen och prioriteringarna inte hamnar högst upp på dagordningen – även om man inte aktivt motsätter sig dem.

Herr talman! För att komma till rätta med problemet krävs ett större engagemang och fler handfasta förslag från statsrådet. Det här är något som vi båda, och många före oss, erkänner är ett stort samhällsproblem.

Anf. 139 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Jag ska försöka visa ett större engagemang. Det lovar jag Patrik Björck.

Anledningen till mitt svar är att vi ska vara tydliga med hur verkligheten ser ut. Det finns en överutbildning på svensk arbetsmarknad, och det är ett problem. Det gäller både utrikes och inrikes födda. En ny studie som den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har beställt visar att 52 procent av alla sysselsatta utlandsfödda och 46 procent av inrikes födda i Sverige är överutbildade för sina jobb. Det finns ett genuint matchningsproblem på svensk arbetsmarknad, och om vi ska lösa problemen måste vi utgå från detta.

Från detta kan vi inte dra slutsatsen att det här är ett lika stort problem bland de inrikes födda som de utrikes födda. Problemet är större bland människor med utbildning från andra länder. Vi måste se bakom siffrorna. Här har man tittat på dem som faktiskt är sysselsatta. Det finns dessutom människor med en akademisk utbildning från ett annat land som aldrig har kommit i jobb. Då är slöseriet dubbelt. Arbetslösheten bland människor som har skaffat sig en akademisk utbildning eller en yrkesutbildning och är födda i Sverige är betydligt lägre.

Vad gör vi då, och vilka är problemen? Det är ett otroligt slöseri – om jag nu ska visa ett engagemang för Patrik Björck – när vi inte tar till vara de akademiskt utbildade. Jag tror att det beror på att vi i Sverige fortfarande är lite ovana och fortfarande har inställningen att det endast är Sverige som svenska krusbär har.

Låt mig göra en personlig utvikning. Jag har en bakgrund som tjänsteman åt den socialdemokratiska regeringen på Utrikesdepartementet. Jag funderar över vilka som började samtidigt som jag på diplomatprogrammet. Det var folk med internationell erfarenhet. Om du kunde persiska, kinesiska och hade läst vid Oxford hade du mycket goda möjligheter att få tjänst vid Regeringskansliet och Utrikesdepartementet – det vill säga om du var född i Sverige. Men om du hade med dig persiskan

och var född i Iran, sedan läst i Oxford och sedan kommit till Sverige var det betydligt svårare.

Låt oss vara tydliga med att arbetsgivare har ett ansvar. Det ansvaret tar jag och regeringen med hjälp av mycket tydliga regleringsbrev. Det är numera mer neutrala ansökningsmetoder till exempelvis Utrikesdepartementet än på min tid för att öka mångfalden. Det ger resultat.

Vi prövade nyligen så kallad speed dating, det vill säga ganska snabba anställningsintervjuer i Regeringskansliet för att tillsätta traineeplatser. Det gav resultat där utrikes födda akademiker faktiskt kom in och fick jobb.

Jag är rätt bekymrad över det jag ibland har mött även i statlig sektor. Tidigare sade man i Regeringskansliet att man inte kunde sätta upp tydliga mångfaldsmål därför att om man satte upp tydliga mångfaldsmål måste man först vänta på myndigheterna som man rekryterar från. Först när de nått mångfald kan Regeringskansliet få mångfald. Problemet med detta är att det sänder en otroligt stark signal till alla myndigheter under Regeringskansliet om Regeringskansliet säger att man inte kommer att agera förrän myndigheterna agerar eftersom man lever i en hierarkisk miljö där myndigheterna kommer att se att det som lönar sig inte är en mångfaldsbakgrund. Där har vi också ett ansvar.

Utöver vad som görs med statliga arbetsgivare pekar jag på ett antal åtgärder vi vidtar för att samla ansvaret för validering, titta på vad som fungerar och utifrån det se vad som behöver göras mer. Validering innebär översättning av en utländsk examen. Detta är ett första steg. Det andra som måste göras är att se till att det finns en tydlighet i vad detta betyder i Sverige. Hur fungerar ett yrke?

De 52 miljoner kronorna till tandläkare, sjuksköterskor och läkare fungerar så att du får en kompletterande utbildning till din läkarexamen från ditt hemland. När du går den kompletterande utbildningen får du praktik och kontakter. En irakiskfödd läkare berättade för mig hur mycket detta betydde. När han kom ut på praktik i Sverige fick han en förståelse för hur den svenska sjukvården var uppbyggd och kunde också arbeta i den mindre hierarkiska miljö som den svenska sjukvården innebär än den irakiska sjukvården.

Jag ber om ursäkt, Patrik Björck, om jag inte visar tillräckligt engagemang, men jag lovar att i kommande anföranden visa fler konkreta förslag som är på gång.

Anf. 140 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Tack för den avslutningsvis höjda engagemangsnivån i frågan. Men även nu inledde statsrådet med att försöka tona ned problemet och säga att det inte är så farligt. Sedan steg statsrådets engagemang allteftersom. Det är bra att det går åt det hållet. Det hade varit värre om det hade gått åt andra hållet.

Varför jag betonar detta är inte för att raljera, herr talman, utan för att jag är helt övertygad om att mycket av det som statsrådet föreslår i svaret är bra saker. Validering är viktigt, och så vidare. Jag motsätter mig inte alls det. Mycket av det är bra.

Prot. 2012/13:65
14 februari

Svar på
interpellationer

Jag inledde också med att säga att det här är ett gammalt, välkänt och välutrett problem från före statsrådets tid och före denna regerings tid. En av de saker som krävs, förutom konkreta insatser, är det starka engagemanget. Man behöver erkänna att det är ett samhällsproblem och ett slöseri.

I Västsverige finns det fleråriga erfarenheter av att erbjuda invandrade akademiker kompletterande utbildningsinsatser. Ett av dessa projekt gällde utländska läkare och startade år 2000. Här deltog 141 läkare, och 110 av dessa fick arbeten under projektets gång. Projektet är oerhört framgångsrikt. Man lyckades korta vägen till svensk läkarlegitimation med i genomsnitt 2,1 år, och den samhällsekonomiska vinsten enligt Handelshögskolan i Göteborg var 117 miljoner. Det är naturligtvis fantastiskt för samhället och för de individer som kunde göra en insats, utveckla sig och arbeta inom det område de var utbildade för.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har drivit Projekt utländska akademiker där syftet med projektet har varit att skapa långsiktiga och hållbara lösningar för utländska akademiker. Förutom länsstyrelsen ingick andra samverkanspartner, till exempel kommunförbund, arbetsförmedling, lärosäten och så vidare. Det här projektet samlade erfarenheter som hade gjorts efter att ha erbjudit olika kompletterande utbildningsinsatser i drygt tio år. En erfarenhet – också en ledstjärna – av utbildningsinsatserna är att de flesta kan få arbete som motsvarar tidigare utbildning och yrkeserfarenhet med rätt insatser vid rätt tidpunkt. Man har visat att det finns ingen som helst motsättning mellan att ta ett jobb och att få rätt jobb. Det är snarare fråga om tidiga insatser och språkstudier varvade med praktik, som mycket riktigt statsrådet var inne på.

Behovet av den typen av insatser, till exempel Korta vägen och liknande, är stort. Det finns stora samhällsekonomiska vinster att göra. De individuella ska vi inte tala om. Det som krävs är att de kompletterande utbildningsinsatserna får en permanent organisation och finansiering och att det finns en tydlig samordning och ansvarsfördelning.

Jag har en konkret fråga till statsrådet som har sin utgångspunkt i att problemet inte är nytt utan gammalt. Många av de förslag som statsrådet har lagt fram här är bra. Det krävs säkert många blommor i rabatten för att få dem att fungera tillsammans med ett engagemang. Här har vi erfarenheter från Västsverige som känns väldigt konkreta och tydliga och som tydligen producerar goda resultat.

Då är min fråga till statsrådet: Kan erfarenheterna i Projekt utländska akademiker och den föreslagna modellen med akademikerförmedling vara en modell att fortsätta att jobba med, med en permanent finansiering och ett tydligt uppdrag?

Anf. 141 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Det Patrik tar upp är viktigt. Jag tvekar inte det minsta i fråga om vad statsrådet har gjort och kommer att göra.

Det är ett gammalt problem. Jag kan ta ett exempel från mitt gamla jobb som sjukvårdslandstingsråd. Vi hade en läkare som varje år när han läste i Wien kom på praktik till Uppsala, först som undersköterska och sedan som sjuksköterska. När han sedan var klar med sin utbildning ville han komma till Sverige och jobba som läkare. Då fick han göra prov, men han blev underkänd i provet – inte i det skriftliga utan i det munt-

liga. Han använde sig av en del tyska ord. Det gjorde att han med svenska språket som kompetens sökte jobb i Norge, och de sade: Åh, vad bra svenska du talar! Så började han jobba dagen efter i Norge. Samarbetet mellan Sverige och Norge gjorde att han ett par dagar senare kunde söka legitimation i Sverige och komma hit via Norge.

Det var så förr i tiden. Det är precis som Patrik säger: Det är gamla problem. Och det är som Erik säger: Det är slöseri med resurser. Vi måste utnyttja de här personerna på bästa sätt. Jag har träffat många läkare, överläkare och kirurger som i dag tyvärr kör taxi, eftersom de har kommit bort från sitt arbete under många år, vilket har gjort att de inte kan komma tillbaka.

Många gånger när de sökte praktik protesterade facket och sade att de var överkvalificerade. Vi får tänka på de människorna. När de kommer hit är det viktigt att det sker en validering. Det är vad regeringen har gjort. Så fort som möjligt måste man komma till Arbetsförmedlingen. Valideringen är jätteviktig.

Sedan gäller det signalen till personen i fråga. Det är jätteviktigt att säga "Jag behöver komplettering i det ena eller det andra" redan efter ett par månader och inte som det har varit förr. Flera år kanske skulle ha passerat. Sedan skulle man läsa sfi. Sedan skulle man läsa svenska för sjukvårdspersonal. Och sedan kom man helt enkelt bort från arbetet.

Det är viktigt med de utmaningar som regeringen har framför sig och som statsrådet har pekat på. Valideringen är jätteviktig som signal till de här akademikerna. Om jag är historielärare i arabiska har jag självklart svårare att komma in på arbetsmarknaden i Sverige. Då kanske man så tidigt som möjligt ska få signalen att komplettera sin akademiska examen med många andra ämnen, så att man kan få jobb – i stället för att efter fem år få veta att man har svårt att få jobb som lärare i finska eller vad det kan vara.

Det är viktiga frågor för oss alla. Det är det som har gjort att många akademiker i dag har hamnat i utanförskap. Det är väldigt svåra förhållanden för dem.

Jag hoppas att du, Erik, fortsätter med den strategi som du har börjat med. Validering är det jätteviktigt att vi kommer i gång med. Det andra är att man har en individuell plan när man hamnar på Arbetsförmedlingen och att det inte är som tidigare, att det är socialbidrag som gäller. Arbetsförmedlingen har en stor uppgift framför sig i att kunna hjälpa de här människorna, fånga de här resurserna så fort som möjligt. Det är slöseri med resurser.

Anf. 142 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Man är van att sitta i regeringen och ha socialdemokrater som skäller på en. Det är bra. Det är så regeringen fungerar. Man ska alltid opponera på regeringen.

I dag är jag dock lite förvånad. I förra debatten frågade ni: Varför gör ni inte mer? Sedan hänvisade ni till den utredning som jag har tillsatt, som har ett antal konkreta förslag. Ja, jag gillar regeringens politik, och därför har jag tillsatt utredningen.

Nu har jag en debatt med Patrik Björck som vill att jag ska peka på positiva exempel på vad som sker. Det är jättebra. Jag gillar det.

Satsningarna på kompletterande utbildning för läkare som har fått jobb var precis det jag nämnde. Det är en satsning från regeringens sida. Det är ingen annan som har hittat på det. Det var den jag menade när jag sade att det nu finns en permanent finansiering med 52 miljoner kronor. Vi kanske behöver bygga ut den ytterligare. Den har varit otroligt framgångsrik, för tandläkare, för läkare, för sjuksköterskor.

Beträffande Korta vägen: En statlig myndighet, länsstyrelsen, lyder trots allt under regeringen. Det är också vi som tar de initiativen. Jag uppskattar att Patrik Björck tycker att de är bra. Jag skulle önska – eftersom jag efterlyser fler idéer – att Patrik Björck funderade ytterligare på vad vi kan göra mer och vad som i så fall är Socialdemokraternas alternativ.

Det korta svaret, Patrik Björck, är: Ja, den del av regeringens politik som fungerar kommer jag att fortsätta med.

Sedan behöver vi fundera på en annan sak. Det handlar inte bara om validering och kompletterande utbildning, utan det handlar om: Hur startar min resa i Sverige? Jag menar att vårt nästa stora reformområde är svenskundervisning för invandrare. Den är i dag problematisk för den som saknar utbildning som har svårt att kombinera med praktik, men den är problematisk också för den som vill ha den kompletteringsutbildning som Ismail Kamil pratar om.

Vad händer om jag går igenom svenskundervisning för invandrare och får godkänt betyg i nivå D, den högsta nivån? Det räcker normalt sett inte för att sedan söka till universitetet. Då behöver jag i andra ledet gå vidare till den kommunala vuxenskolan – den möjligheten finns. På kommunala vuxenskolan kan jag läsa svenska som andra språk, och sedan kan jag gå vidare med en kompletterande utbildning.

Vad är problemet med den strukturen? Det blir väntetider i varje led! Det blir väntetider på att få plats först på sfi i värsta fall. Sedan blir det väntetider när jag är färdig med sfi och innan jag börjar med svenska som andra språk. När jag väl har kommit in i svenska som andra språk har jag situationen att jag får repetera rätt mycket av det jag lärde mig i sfi, och då tar det flera år innan jag kan få den kompletterande utbildningen.

Då är problemet – oavsett om jag är svenskfödd eller född i ett annat land – att kunskap är en färskvara. Hade jag med mig en sjuksköterskeutbildning från mitt hemland kan det ha tagit ett antal år innan jag väl har fått den kompletterande utbildningen och kan gå ut och jobba och är inte lika attraktiv på svensk arbetsmarknad längre.

Rätt mycket av detta har vi förändrat, men det finns fler saker kvar att göra. Vi kan gå tillbaka till det hur det fungerade innan alliansregeringen kom till makten. Då var det betydligt värre. Då fick jag inte jobba under asyltiden, till att börja med, vi hade längre väntetider för asylansökningar, och när jag väl hade fått asyl hade vi ett system dessförinnan som innebar att jag först skulle läsa svenska för invandrare och sedan kanske kunde komma ut och anmäla mig på Arbetsförmedlingen. Då fick vi effekten att vi inte tog till vara akademiker, för detta drabbade akademiker, men det drabbade också andra.

Vi behöver göra mer. Jag är den förste att erkänna det. Men vi ska också vara tydliga med att säga: En del har hänt. Vi är i ett läge där var tredje läkare i vårt land är född i ett annat land. Var fjärde tandläkare som jobbar i vårt land är född i ett annat land.

En förklaring till detta är insatser som regeringen har gjort. En annan förklaring är att vi har brist på de här områdena. Låt oss vara tydliga med det. Det är inte så att landstingen eller regionerna har så otroligt mycket bättre värderingar än alla andra, utan Akademiska sjukhuset i Uppsala eller någon annanstans i Sverige har inte haft så mycket val. Och då har dörrarna öppnat sig. Men även de som har flera val måste hamna i en situation då den som är högutbildad har chansen att ta till vara sin akademiska utbildning.

Jag efterlyser gärna något från Patrik Björck. Du får jättegärna använda nästa inlägg till att berätta om fler saker som regeringen har gjort som är bra och som du tycker att vi borde göra mer av. Men har du andra idéer att skicka med till regeringen vore jag tacksam.

Anf. 143 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Först till Ismail Kamil: Jag tyckte att det var en bra berättelse och beskrivning av ett gammalt bekymmer som många är ansvariga för och som många förhoppningsvis vill lösa.

Inom parentes sagt finns det en scen i filmen om Cornelis Vreeswijk där han söker svenskt medborgarskap och det faller på att de påstår att han inte kan språket. Men det var väl kanske en av de människor som behärskade det svenska språket bäst av alla, innan han dog. Det är en liknande historia som Ismail berättar.

Jo, jag säger att det finns en del saker som regeringen gör som är bra. Jag är bara inte riktigt nöjd med engagemanget och vill ha mer och vill att man går fortare och löser det här gamla problemet.

Jag är medveten om att länsstyrelsen lyder under regeringen. Men det exempel som jag tog upp, Projekt utländska akademiker, finansierades genom ESF-medel. Då blir det lite bekymmersamt när Erik Ullenhag slår sig för bröstet.

Min fråga gäller när projektpengarna är slut och Erik Ullenhag inte är beredd att tillskjuta resurser till den myndighet, länsstyrelsen, som han visserligen bestämmer över men som han låter lida under resursbrist. Det spelar ingen roll om man bestämmer över en myndighet om man sedan inte ger myndigheten resurser och starka beslut att göra vissa saker.

Min fråga var om man skulle kunna använda erfarenhet från projektet och permanenta det och finansiera det eftersom man inte kommer att få ESF-finansiering för det i fortsättningen.

Sedan tycker jag inte att jag har skällt särskilt mycket. Jag har verkligen ansträngt mig för att hålla en för mig ganska lugn och sansad samtalston. Då skulle statsrådet ha träffat mig vid andra tillfällen, om han tyckte att det här var att skälla!

Anf. 144 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Det är jätteviktigt att vi tar i de här frågorna. Det är inte bara valideringsfrågorna utan en attitydfråga, vilket man många gånger ofta glömmar. Attityderna är viktiga när vi ska ta hand om våra nyanlända, våra nysvenskar eller vad vi kan kalla dem. Det är jätteviktigt att

man redan från början, utan slöseri med tid ska komma underfund med vilken kompetens man har.

Jag har träffat många som nu kör taxi och annat och som tidigare har varit tvungna att gå på socialbidrag. De frågar varför de inte tidigare har fått den här informationen. De beskriver att de kände sig som parasiter men att de nu försörjer en familj. Nu har familjen kommit i gång. Nu har även kvinnan kommit i gång och så vidare, och det har koppling till det som Erik tog upp tidigare om kvinnliga akademiker.

Där är det också en stor skillnad, för de kvinnliga akademikerna har ofta varit hemma med barnen, och det har gjort det ännu svårare för dem att komma i kontakt med arbetslivet än för deras män.

Detta är självklart en stor fråga. Vi har gjort mycket under alliansregeringen, men det återstår mycket. Vi får inte en lösning på detta över en natt. Men vi har gjort positiva förändringar, och jag hoppas att vi fortsätter på den vägen, för det är slöseri med resurser, och samhället har inte råd att låta dem som har utbildat sig och har många års arbetslivserfarenhet komma hit och vara passiva. Varje färdigutbildad läkare kostar oss 1 ½ miljon. Här har vi färdigutbildade som kommer hit, och vi slösar bort de resurserna!

Anf. 145 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Jag har debatterat med Patrik Björck tidigare. Jag uttryckte förvåning över att han inte skällde som han brukade utan lyfte fram det i regeringen som är bra. Det välkomnar jag, men vi närmar oss valet om något år, så då kan vi bli tuffa mot varandra.

Låt oss vara tydliga. Jag tror att vi är ganska överens om problembilden. Sedan ska vi också beskriva att vi har förändrat rätt mycket och att det går åt rätt håll. Vi hade en situation, inte bara beroende på det politiska systemet, där vi hade kravprofiler på svensk arbetsmarknad som tydligt stängde ute människor med utrikes bakgrund. När det gick som längst kunde det krävas gymnasiebetyg i svenska för att söka jobb som lokalvårdare. Då är det ganska långt in på svensk arbetsmarknad.

Ismail Kamil beskriver hur en arbetsgivare i Uppsala län, Akademiska sjukhuset, slarvade bort någon. Man tyckte att svenskan var tillräckligt bra i Norge men inte i Sverige. Vi har haft kravprofiler där vi inte har sett möjligheter utan problem.

Det som också har hänt – och detta ligger lite bortom det politiska – är att den demografiska utmaningen har öppnat vissa arbetsmarknader. När det gäller läkaryrket beror det på att man hade ett otroligt framgångsrikt läkarförbund som påpekade att vi skulle ha läkaröverskott, vilket alla i den här kammaren trodde på. Min äldre bror är läkare. När han läste till läkare fick han höra att han skulle bli arbetslös, för det fanns alldeles för mycket läkare i Sverige. Där hade man ett framgångsrikt fackförbund och politiker som inte kunde se igenom siffrorna, och därför fick vi läkarbrist.

Det positiva är att människor har kommit in. Jag vill dock vara mycket tydlig: Det faktum att var tredje läkare är utrikes född är inte det samma som att arbetsmarknaden för utländska akademiker är öppen i Sverige. Tvärtom har vi otroligt mycket kvar att göra på det området. En del handlar om att öppna upp ett mottagande som går snabbare in i utbildningsvägar.

Låt mig konkret svara på Patrik Björcks sista fråga: Vi får se. Vi har samlat kunskapen om validering på en myndighet. Den myndigheten har nu fått i uppdrag att samla in information om vad som fungerar och vad som fungerar bäst.

En del av det Patrik Björck tog upp kan jag svara tydligt ja på. Satsningen på kompletteringsutbildningar för ett antal akademikerutbildningar ligger kvar, och den finansieringen finns kvar precis som förra året, och den kommer att kunna finnas kvar nästa år. Om det vi ytterligare behöver bygga ut kommer jag att återkomma till.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2012/13:219 om stöd till språkutveckling för nyanlända invandrare

Anf. 146 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Maria Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stödja språkutbildning och språkutveckling direkt på arbetsplatserna för nyanlända invandrare.

Kunskaper i svenska språket är avgörande för att kunna komma in i det svenska samhället. Språket är ofta språngbrädan som möjliggör att människor som flyttar eller flyr till vårt land kan bidra med sina kompetenser och erfarenheter på arbetsplatser eller som företagare, och aktivt delta i samhällslivet. Kunskaper i svenska språket är också en förutsättning för att individer ska kunna utnyttja sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter.

Det är därför av yttersta vikt att utbildning i svenska för invandare fungerar bra och snabbt ger nyanlända invandrare möjlighet att lära sig svenska och komma i arbete. Tyvärr tvingas vi konstatera att det fortfarande finns behov av ytterligare förstärkningar och förbättringar, och särskilt individanpassningen behöver stärkas.

Regeringen har därför tillsatt en särskild utredare som ska föreslå hur valfrihet och individuell anpassning kan ökas inom utbildningen, bland annat genom ett system med sfi-peng. Men mer behöver göras. Mot bakgrund av problem med bristande flexibilitet och individanpassning i utbildningen ger regeringen nu därför ett tilläggsuppdrag till utredningen för att ta ett brett grepp om hur nyanlända ska matchas med rätt språkutbildning.

Utredningen får i uppdrag att överväga om all sfi-utbildning i framtiden bör ges inom kommunal vuxenutbildning, komvux, och särskild utbildning för vuxna, sörvux. Om utredaren kommer med ett sådant förslag ska uppdraget att föreslå hur valfrihet kan ökas inom utbildningen i sfi även omfatta hur valfrihet kan öka inom komvux och sörvux som helhet.

Därutöver får utredningen bland annat i uppdrag att se över hur sfi bättre ska kunna kombineras med arbete eller praktik, till exempel genom att överväga om Arbetsförmedlingen ska få möjlighet att upphandla den utbildning i svenska som ges inom ramen för etableringsuppdraget. På så sätt skulle mer skraddarsydda lösningar kunna skapas där det blir lättare att kombinera praktik eller jobb med studier i svenska.

Utredningen får också i uppdrag att föreslå hur innehållet i utbildningen bättre kan individanpassas och utformas för att kunna kombineras med andra utbildningar eller yrkespraktik. Ett alternativ är att införa fasta studievägar utifrån elevens mål, till exempel ett yrkesspår och ett studieförberedande spår.

I avvaktan på att sfi-pengsutredningen slutredovisar sitt uppdrag i höst har Skolverket fått i uppdrag att förmedla statsbidrag för utbildning i svenska för invandrare. Satsningen omfattar 150 miljoner kronor under åren 2013–2015 och syftar till att höja kvaliteten i och öka individanpassningen av utbildningen.

Personer som omfattas av etableringsreformen och har behov av mer handledning än vad de kan få på en vanlig praktikplats ska ha möjlighet att få arbetsträning. Regeringen har därför avsatt medel i budgeten för 2013 för privata och offentliga aktörer som anordnar arbetsträning att under vissa förutsättningar kunna få merkostnadsersättning på 150 kronor per dag i upp till sex månader.

Anf. 147 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret på min interpellation. Både jag och ministern och säkert många fler är rörande överens om att språken är nyckeln inte bara till arbetsmarknaden utan till hela samhället.

När det gäller arbetsmarknaden är språket ytterst viktigt, för det handlar i mångt och mycket inte bara om att man ska förstå sina arbetskamrater, utan man ska dessutom kunna förstå en instruktion eller ta del av hur en maskin fungerar, så att det inte händer några arbetsplatsolyckor. Det är inte tu tal om att språket är viktigt.

Jag har besökt ett antal rätt spännande kommunala arbetsplatser inom vård och omsorg – säkert har även ministern gjort det – där man har jobbat med ett koncept som man kallar för språkstödjare. Jag är övertygad om att ministern vet vad det innebär.

När man träffar människor som jobbar som språkstödjare inom vården och omsorgen inser man också att det är en fantastisk utveckling för den som får del av språkstödet, men det är också en utmaning för den arbetstagare som tar på sig uppdraget.

Jag har mött människor som jobbar på ett äldreboende där man har utvecklat det här med språkstödjare. Man inser också att det är en fantastisk möjlighet för den som är gammal och bor på ett äldreboende. Det fanns en gammal farbror där som hade tagit det på mycket stort allvar att den nyanlända invandraren skulle lära sig svenska, och han hade ett system för hur detta skulle gå till med brevskrivande och så vidare.

Vi vet att det funkar att man kanske följer en arbetstagare på en arbetsplats, och man pratar svenska hela dagarna. Men i dag vet vi också att arbetsplatserna är slimmade. Organisationerna har det tungt i dag. Det är inte så att arbetsplatser inom vård och omsorg har oändligt med resurser eller oändligt med personal som har tid och möjlighet att vara en bra språkstödjare.

Jag hörde och läste i svaret från statsrådet att man har avsatt medel i budgeten för 2013 för merkostnadsersättning på 150 kronor per dag i upp till sex månader.

Ja, det är väl bra, men det är ungefär 3 000 kronor per månad. Det är inte jättemycket om man betänker hur arbetsplatserna i mångt och mycket ser ut i dag. Man kanske kan fundera på om det räcker eller inte. Men nu handlar ju inte allting om pengar, utan det handlar också i mångt och mycket om hur organisationen och arbetsplatserna klarar av att ta emot det.

Jag tycker att det är jättebra om man kan utveckla ett system för arbetspraktik som innebär att människor också kan få ta till sig det vardagliga språket som finns på arbetsplatsen. Och då kanske man också ska se att det finns arbetsplatser som har mer eller mindre möjlighet att ta emot. Det blir en utmaning för sig. Jag ser att det finns en glädje på de arbetsplatser som har gjort det.

Men det är en fråga som jag ställer mig: Om jag nu är anställd inom vård och omsorg och tar på mig en ytterligare arbetsuppgift att vara språkstödare, hur kompenseras jag i min yrkesroll för det? För det är en kompetensutveckling även för mig som är arbetstagare.

Det är egentligen en fråga för arbetsmarknadens parter hur det till exempel skulle kunna se ut i ett lönekuvert, men någonstans måste det också finnas en politisk debatt om att det är jättebra om arbetsplatser tar emot praktikanter, framför allt när det gäller att utveckla språk.

Men arbetsplatserna är slimmade i dag, vilket gör att det blir svårt. Då kan man fundera över om den där merkostnadsersättningen räcker till eller inte.

Nu vet jag att vi inte har något mer i vår budget, vilket ministern säkert vänligt kommer att tala om för mig. Men jag undrar ändå. Det är en slimmad organisation men ett stort behov. Hur gör vi?

Anf. 148 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Vi får väl se hur det går med merkostnadsersättningen. Beräkningen i budgeten – det är en ganska stor budgetsatsning vi gör – är att det ska räckta till 6 000 praktikplatser. Det är 3 000 praktikplatser på helårsbasis för nyanlända invandrare. Det är en ganska stor andel av dem som är inskrivna i etableringsuppdraget som då får möjlighet till en praktikplats.

Den där siffran har vi inte höftat, utan det handlar om vilka typer av extrainsatser man brukar behöva för att ta emot praktikanter.

Jag reser runt till arbetsförmedlingar och pratar med dem. De tror att det här kommer att vara ett väldigt framgångsrikt verktyg. Låt oss se. Jag är beredd att göra mer ifall det skulle behövas, men det är en rätt rejäl budgetsatsning. Och vi gör den därför att just den här kombinationen av att komma i praktik när man är nyanländ i Sverige, i synnerhet om man har en lägre utbildning, och att lära sig språket är så viktig.

När det sedan gäller svenskundervisningen för invandrare, den bredare frågan, ska jag först säga: Den håller otroligt varierande kvalitet över landet. Det är inte så att sfi är dåligt överallt. Däremot har vi system, som jag tidigare har beskrivit, som gör att man får väntetider när man sedan ska jobba vidare på högskolan. Det är kanske inte så smart att ha sfi som en egen skolföring. Det kanske borde vara en del av kommunal vuxenutbildning.

Jag ska ge tre konkreta exempel på bra start i Sverige. Jag kan börja med det socialdemokratiskt styrda Borlänge, där man till exempel har sfi-undervisning – och nu kommer jag till vården – med koppling till att bli undersköterska. Jag tror att vi egentligen kommer att behöva en arbetsmarknad också med vårdbiträden i högre grad. Där är vi inte i dag.

Jag tror att vi är lite farligt ute när vi avskaffar yrken som vårdbiträde. Jag tror att vi är lite farligt ute när vi avskaffar barnskötare. För när vi går över till förskollärare och undersköterskor överallt är det klart att resan in blir ganska lång.

Men man har utbildning i svenska samtidigt som man har möjlighet att gå vidare på undersköterskeutbildningen.

Kommunalrådet och den kommunala ledningen där berättade för mig att de måste jobba jättemycket med sina kommunala chefer. De kommunala cheferna ser behovet av att få in nya människor, men de har haft problem med praktikplatser.

Det är klart att hela poängen med att ha den här svenskundervisningen med inriktning mot att bli undersköterska är att få praktikplatser.

Där visar man ett ledarskap och pekar rätt mycket med hela handen på ett sätt som gör att dörrarna börjar öppnas mer, och det behöver vi i den offentliga sektorn.

Jag ska nämna det andra bra exemplet. Jag kommer nu att lyfta fram en annan socialdemokrat: Barbro Holmberg, som numera är landshövding i Gävleborg. Vill man titta på en kombination av yrkesutbildning och svenskundervisning ska man titta på detta. Hon har varit facilitator – det är ju inte landshövdingen som gör detta – för att få ihop arbetsförmedlingen och kommunen. Och man ställer sig frågan: Vad kan människor som kommer hit just nu, och vilka sektorer ska de kunna jobba i?

Då prövar man med svenskundervisning kombinerat med jobb i skogen. Vad behöver jag kunna för svenska för att jobba i skogen och få praktikplats där? Det är ett mycket bra resultat. Man prövar svenskundervisning med koppling till hushållsnära tjänster i en situation när man har en ganska låg utbildning med sig. Där har jag inte resultaten än, men jag gissar att det kommer att gå bra.

Man prövar dessutom svenskundervisning i kombination med jobb i handeln. Där kanske man behöver mer. Dressman som går in och tar praktikanter i Gävle berättar att de har fått en ökad kundkrets tack vare att de har fått in praktikanter som dessutom kan möta en persisktalande och kurdisktalande befolkning.

Jag kommer i mitt nästa inlägg att gå vidare med hur vi ska göra det nationellt.

Men jag ska fortsätta att lyfta upp positiva exempel. Ett tredje exempel är Stockholm som jobbar med det som de kallar för sfx-kurser, det vill säga en koppling mellan svenskundervisning och ett yrke. Det erbjuds nu nio olika sfx-kurser: svenska för bussförare, för företagare, för hantverkare, för ingenjörer, för lastbilsförare och så vidare.

Nu ska vi komma ihåg att Stockholm har en bra arbetsmarknad. Men man analyserade det 2008. Det visade sig att av dem som svarade på en enkät arbetade 48 procent inom sitt yrke efter att gått igenom den här svenskutbildningen med praktik. 19 procent hade ett annat jobb. 13 procent studerade vidare på högskola eller inom vuxenutbildningen.

Det är de här exemplen vi måste lära oss av för att koppla samman svenska med arbete, och det är det som är syftet med den utredning som vi nu har tillsatt.

Anf. 149 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! Människor är olika. Så är det bara. Språkutveckling och förmåga att ta till sig ett nytt språk är också helt olika. Vägarna dit är inte som en E4 vare sig för statsrådet eller för mig.

Jag brukar säga att jag är glad och tacksam över att jag slipper fly från mitt land. Jag har uppenbarligen ett halvdåligt språköra, vilket gör att jag skulle ha det väldigt svårt.

I dag har vi debatterat många olika perspektiv på nyanlända. Det handlar om kvinnor och akademiker och så vidare. Men jag är fortfarande lite bekymrad. Jag har en bakgrund inom äldreomsorgen. Jag ser att behovet finns av nya medarbetare. Arbetsförmedlingen visar att pensionsavgångar är en jättestor utmaning. Det är inte bara det. Vi vet att dementa personer också återgår till sitt första språk. Man behövs alltså där ute på arbetsmarknaden.

Men mitt lilla bekymmer är att det är så mycket arbetsplatserna ska lösa i dag när det gäller praktik. Det är långtidssjuka. Det är långtidsarbetslösa. Det är nyanlända. Man ska bidra till språkutveckling. Och samtidigt har man de arbetsuppgifter man ska utföra under dagen.

Det kan jag känna som ett bekymmer. Vi i politiken och kanske också regeringen lutar oss i mångt och mycket mot att praktik och det som sker på arbetsplatserna också ska lösa en del av de långvariga problem som vi har haft med att människor med utländsk bakgrund inte kommer in i jobb.

För att man ska klara av det behöver man säkert kommunala chefer som pekar med hela handen och säger: Nu ska vi göra det här, för det är bra för organisationen. Men det måste också finnas ett system för mig som arbetstagare när jag tar på mig mer arbetsuppgifter och är en språkstödare som innebär någonting mer i karriärutvecklingen.

När vi ska diskutera karriärutveckling i yrken pratar vi oftare om akademiska yrken. Men det måste också finnas en morot för undersköterskan, för busschauffören eller för henne som jobbar i handeln att faktiskt ta på sig uppdraget att bli en språkutvecklare.

Då tror inte jag heller att det är så lätt. Vi kanske måste se att man ska satsa på utbildning för dem som ska ta emot de här människorna på arbetsplatsen. Det kanske inte bara handlar om att man ska prata vardagligt språk. Man kanske också behöver få en kompetensutveckling. Vad innebär det när jag tar på mig en ytterligare arbetsuppgift som till exempel språkutvecklare?

Jag tycker att det är väldigt intressant, men jag tror också att många arbetsplatser känner en praktiktrötthet. Jag tror att det är många företagare som känner att hold your horses, jag har fullt upp med att sköta mitt företag och se till att mina anställda sköter sina arbetsuppgifter.

Det här är en politisk utmaning. Jag förstår att det inte är någon jättestor konflikt. Jag har också sett att regeringen har tillsatt väldigt många utredningar. Det är jättebra att man utreder saker och ting, och jag hoppas bara att utredningen och de förslag som kommer ut ur alla utredningar inte hamnar i någon byrålåda utan att det blir verkstad av det. Men jag

är också lite bekymrad över att man sätter en sådan jättestor tilltro till att svenska arbetsplatser i dag ska klara av alla dessa praktikanter som vi alla vill att de ska emot.

Anf. 150 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Ibland får vi höra att vi gör för lite i regeringen. Nu tillsätter vi en massa utredningar, och det är bra. Jag ber om ursäkt, men det är så lagstiftningsarbete fungerar. Vi måste först tillsätta en utredning och sedan göra verklighet av det. Vi tillsätter inte utredningar för att vi inte vill göra förändringar.

I grunden ser jag ett stort reformbehov av just svenska för invandrare. Nu gav jag några positiva exempel, men ska man se hur det fungerar där det inte är lika bra så hade vi en tidigare diskussion där vi sade att man vill komma i arbete.

Säg att jag kommer som nyanländ i maj–juni. Sfi sommarstänger, och jag kanske får en plats på sfi i september–oktober. Man kan tycka att ett par månader inte är så lång tid, men de första månaderna i ett nytt land är jätteviktiga.

När jag väl har fått den här platsen i oktober kanske en arbetsförmedlare, etableringslots eller någon annan säger att vi kanske ska försöka få en praktikplats för din svenskundervisning. Men just i den kommunen blir det lite svårt, för där ligger svenskundervisningen mellan 11.00 och 14.00 varje dag, måndag till fredag.

Jag delar Maria Stenbergs oro för hur arbetsgivaren ska kunna ta emot praktikanter. Jag kan berätta att det finns få arbetsgivare som tycker att det är en bra idé att ta emot någon mellan 09.00 och 10.30 och sedan mellan 14.30 och 16.00 och kunna få in det i verksamheten.

Det krävs en större förändring när det gäller strukturen för svenska för invandrare, och på massor av håll i landet har man redan fattat det. Det vill säga, vi måste anpassa svenskutbildningen för människor med olika bakgrund. För vissa är det jättebra att sitta och läsa svenska 40 timmar i veckan, för de ska läsa vidare på universitetet och behöver så snabbt som möjligt få så mycket svenska som möjligt.

För många andra är motivationen, nyckeln in, vad man ska ha språket till. Då kanske man kan få en kombination av att läsa svenska på kvällar och helger och att vara ute på praktik på en arbetsplats.

Som jag sade i mitt förra inlägg: Vi får se hur det går, men vi har avsatt pengar för att kunna få fram de här 6 000 praktikplatserna, och det är för dem som ofta har en lägre utbildning.

Men vi behöver också fundera kring hur vi möter en demografisk utmaning i ett läge där vi riskerar arbetskraftsbrist sida vid sida med arbetslöshet. Arbetsmarknaden är inte så enkel som att vi ser att vi behöver hundratusentals människor i offentlig sektor, och så fyller vi på där med människor som står utanför. Det är därför det är så centralt att klara en integrationspolitik där den invandrade faktiskt är en person man vill anställa, och då är det tidiga insatser som gäller för att klara det steget in.

De positiva exemplen jag pekade på var där kombinationen svenska och jobb är nyckeln in. Det handlar dock inte bara om praktikplatser, utan vi gör en del andra saker. Vi har nystartsjobben och instegsjobben som i och för sig är kraftigt subventionerade, men det innebär att en

nyanländ kan komma ut på en arbetsplats och få en möjlighet att få kontakter och nätverk in i samhället.

Vi är ännu mer, skulle jag hävda, diversifierade när det gäller de invandrare som kommer nu än vad vi har varit tidigare. Om vi förenklar lite grann hade vi tidigare först en arbetskraftsinvandring och sedan en flyktinginvandring av människor som i huvudsak var ganska välutbildade, till exempel iranierna. Människor som flydde till vårt land hade i huvudsak en ganska hög utbildning med sig.

Dessa kommer nu också, men samtidigt kommer det en större grupp som har mycket låg utbildning med sig, och det är lite nytt. Vi har haft sådana invandringsperioder, men det ställer nya utmaningar framför oss och då behöver vi vända på fler stenar för att skapa möjligheten att lära sig svenska i kombination med ett jobb.

Det fel vi har gjort historiskt har varit att jobbet skulle komma efter svenskan, det vill säga att man först skulle få godkänt i svenska. Då tog det lite för lång tid för den som hade svårt att lära sig språk, och de kom aldrig in. Det är den utvecklingen vi måste bryta.

Anf. 151 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! Jag tror tyvärr att många arbetsgivare fortfarande tycker att språket ska komma först och anställningen sedan, annars kanske vi inte skulle ha skillnaden i arbetslöshet. Jag tror att språket är väldigt viktigt.

När jag konstaterar att statsrådet har väldigt många utredningar så kan jag också konstatera att hur lång tid det tar innan man gör någonting beror på vad man utreder. Jag har varit i den här kammaren under hela den borgerliga regeringens tid, och det fanns vissa saker, till exempel akassan, som gick väldigt fort att utreda och fatta beslut om. Det beror alltså lite grann på hur man ser på utredningar.

När jag läser och när jag hör på statsrådet pratas det väldigt mycket om komvux. Den kommunala vuxenutbildningen ska också bli en mer samlad del när det ska bli sfi, om jag har förstått det rätt.

Det är jättebra, men jag bor i Norrbotten – glest – och när den borgerliga regeringen började med att ta bort ett antal platser från den kommunala vuxenutbildningen för ett antal år sedan slog man också till en del sönder den kommunala vuxenutbildningen i många kommuner. Jag tror att man har förlorat 12 000 platser på komvux sedan 2006, och det blir därför väldigt intressant att se hur det ska bli när det här är färdigutrett och det kommer nya förslag.

Jag är heller inte orolig för att de stora städerna inte klarar språkundervisningen i sfi, komvux, folkhögskolor eller studieförbund, men det finns faktiskt även kommuner i mitt län, små glesbygdskommuner, som tar emot nyanlända flyktingar. Där är utmaningen mycket större, och det här med likvärdighet över landet – att hela landet ska leva och att även små inlandskommuner ska kunna ta sitt ansvar, ta emot nyanlända flyktingar och se till att de både får en plats i samhället och i språkundervisningen och på praktikplatser – blir en utmaning också för statsrådet.

Som sagt: Utredningar i all ära, men ibland går det fort och ibland går det väldigt långsamt.

Anf. 152 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Så är det, och vi har haft en diskussion om några olika ämnen här.

Det händer rätt mycket på detta område. Vi har genomfört etableringsreformen som är den största förändringen av svensk integrationspolitik på 25 år. Vi har aviserat att vi nu har ett system som nu träder i kraft med 6 000 praktikplatser för nyanlända som tidigare inte har funnits. Vi har aviserat en förändring i ersättningen till kommunerna. Vi har aviserat en förändring av vilka som omfattas av etableringsuppdraget. Vi har aviserat ett antal saker som vi nu konkret gör för att förbättra valideringen, det vill säga översättningen av utländska examina.

Jag kan göra listan längre. Vi har pekat på och har en otroligt viktig diskussion om vad vi kan göra för att öppna dörrar för utrikes födda kvinnor. Jag kommer att fortsätta arbeta för att i grunden reformera en integrationspolitik som har fungerat för dåligt. Då är nästa steg att ta ett ganska samlat grepp om hur svenskundervisningen för invandrare fungerar.

Vi ska inte fastna i en diskussion om den kommunala vuxenskolan, men vi ska väl påminna oss om att staten aldrig någonsin har satsat så mycket på den kommunala vuxenutbildning som nu. Det är verkligheten.

Sedan är det en verklighet att ett antal kommuner har dragit ned. Så är det. Det är en verklighet där vi försöker ägna oss åt keynesiansk ekonomisk politik, en ekonomisk politik som både socialdemokrater och folkpartister normalt sett har tyckt är ganska bra, det vill säga att möta lågkonjunktur med utbildningsinsatser. När vi får en internationell finanskris med full kraft, ja, då rycker vi in med ganska starka utbildningsinsatser.

I opposition är det sedan tacksamt att hävda att vi drar ned när konjunkturen vänder och vi minskar antalet utbildningsinsatser, vilket keynesiansk ekonomisk politik säger till oss att göra.

Vi får väl ta det lite lugnt i hur vi beskriver verkligheten.

Jag har en övertygelse, och den delar jag med övriga regeringen, om att den kommunala vuxenutbildningen är viktig. Det är därför vi har ökat de statliga anslagen. När det gäller just de nyanlända utrikes födda gäller det att hitta olika verktyg för att öppna upp arbetsmarknaden och få med sig språket, och det är därför en kombination av svenska och jobb är bra.

Jag tror vi har lidit av att vi under lång tid stängde Sverige för arbeidskraftsinvandring, för det är faktiskt så, Maria Stenberg, att det inte alltid är nödvändigt att kunna perfekt svenska när man är ute på en arbetsplats. Det var lite det du antydde, att först ska man lära sig svenska och sedan jobba. Men kombinationen är det som öppnar dörrar in i det svenska samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 153 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Johan Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att öka integreringen av nyanlända på den svenska arbetsmarknaden och om jag och regeringen är beredda att kompensera kommunsektorn för ökade kostnader för kompletterande försörjningsstöd.

Jag vill inleda med att säga att etableringsreformen innebär att staten tar ett större ansvar för nyanländas etablering. Statens utgifter har ökat med 7 000 kronor per person och månad efter att etableringsreformen genomförts. Denna satsning har regeringen gjort för att de nyanlända ska få ett effektivt stöd när de etablerar sig på arbetsmarknaden.

Nyanländas behov av kompletterande försörjningsstöd täcks till viss del av den schablonersättning som kommunen får för att ta emot nyanlända. Utöver detta är de specialdestinerade statsbidragen inte avsedda att täcka kostnader för försörjningsstöd. Dessa statsbidrag kompenserar kommunerna för specifika kostnader de har för nyanlända under de första åren. Det är kostnader för sfi, samhällsorientering och särskilda insatser i skola och förskola. Därefter får de som ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden fortsatt stöd inom den generella politiken. Det kan till exempel handla om studier eller arbetsmarknadspolitik.

Regeringen har gjort förordningsändringar som förtydligar att de som har deltagit i etableringsinsatser i 24 månader men ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden kan anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar om de uppfyller villkoren. Det innebär att de får fortsätta att ta del av Arbetsförmedlingens insatser. Det innebär även att de kan få aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning i 450 ersättningsdagar i stället för att bli beroende av försörjningsstöd för sin försörjning.

Den utvidgning av etableringsreformens målgrupp som aviserats i budgetpropositionen för 2013 innebär att statens ekonomiska ansvar för anhöriga till skyddsbehövande utökas. Utöver dessa förändringar finns det i dagsläget inte några planer på ett utökat statligt ansvar eller statlig kompensation för ekonomiskt bistånd.

Slutligen vill jag poängtera att inkomstutjämningsystemet innebär en stor omfördelning från staten till kommuner som har ett lågt skatteunderlag samt att kostnadsutjämningsen innebär att strukturella kostnadskillnader för bland annat ekonomiskt bistånd utjämnas mellan kommunerna.

Anf. 154 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret, även om jag kanske inte är till fullo nöjd med det.

Bakgrunden till att jag skrev den här interpellationen till integrationsministern är att jag blev kontaktad av ett par socialnämndsordförande i mitt hemlän Östergötland. Man pratade om det bekymmer som man såg när det gäller kostnaderna för kommunen kopplat till försörjningsstöd.

*Svar på
interpellationer*

Jag vill bara inleda med att säga att i grund och botten är vi socialdemokrater nöjda med att Arbetsförmedlingen nu har ett tydligt uppdrag att jobba med etableringsfrågorna genom etableringsreformen, att man har fått fokus på att det är arbetslinjen som gäller. Det är någonting som vi anammar i den här delen. Det är inga konstigheter kring detta.

Däremot finns det andra delar i etableringsreformen som kanske är lite mer tvetydiga, men det tänker jag inte gå in så mycket på här.

Bakgrunden är att flera av kommunerna i Östergötland har tagit emot ett ganska stort antal flyktingar och kommer så att göra. Vi tycker att det är viktigt att vi har ett generöst mottagande. Sverige är ett rikt land. Vi har goda möjligheter att kunna etablera nyanlända på arbetsmarknaden.

Men det finns vissa delar som brister. En del är bostadsförsörjningen. Det vet jag inte är ministerns fråga, så den tar vi vid ett annat tillfälle med en annan person. Den andra delen är kostnaderna för kommunerna.

Det jag har blivit informerad om i den här delen är att efter de två år man har varit i etableringsreformen kommer man att gå över, precis som ministern säger, till jobb- och utvecklingsgarantin kopplad till i första hand aktivitetsersättning. Det som har påtalats är att det finns en grupp som säkerligen kommer att kunna ges möjlighet att få kompletterat försörjningsstöd.

Det kanske inte är pengarna som är den viktiga delen här utan jag tror mer att det handlar om vad vi ger för bild till de nyanlända i Sverige. Målsättningen måste ju vara att man etablerar sig på arbetsmarknaden ganska snabbt. Jag tycker att vi har haft en bra diskussion här i kväll med lite olika infallsvinklar. Jag tycker också att ministern har påvisat en del goda saker som sker i den här delen.

Problemet är ändå att det kommer att vara grupper av människor som kommer att behöva gå till socialkontoret för att få kompletterande försörjningsstöd när de går in i aktivitetsgarantin. Därav min frågeställning i interpellationen till statsrådet i den här delen: Vad har man för avsikt från regeringens sida för att underlätta dels integrationen, dels att få med kommunerna? Det tror jag är A och O i nästa led, om vi nu inte lyckas etablera inom den tidsrymd som i dag är fastställd för att vi ska kunna få den här ersättningen.

Frågan är fortfarande i den delen: Har regeringen någon ambition att göra ytterligare förändringar i detta för att underlätta? Vi vet ju hur flyktingströmmarna ser ut framöver. Jag tror att vi alla i den här kammaren har ett stort ansvar för att se till att det blir ett så bra mottagande som möjligt, framför allt ett så kvalitativt mottagande som det bara går. Där är också kommunerna viktiga aktörer.

Anf. 155 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Vi följer frågan rätt noggrant. Jag för ständigt samtal med kommunerna om ersättningssystem till kommunerna för flyktingmottagande. Låt mig vara tydlig om grundprincipen. Det är att flyktingmottagandet är ett statligt ansvar; det är ett gemensamt solidariskt ansvar för Sverige.

Sedan är inte det samma sak som att människor inte ska bo i en kommun. Kan man inte bo i någon av Sveriges 290 kommuner – där pekar Johan Andersson på något viktigt – därför att vi inte får fram bostäder utan man fastnar på flyktingförläggningar blir starten i Sverige mycket sämre.

Hade Johan Andersson ställt den här frågan för drygt ett halvår sedan hade det varit två andra saker som kommunerna hade fört fram. Det första hade varit att man hade pratat om tiden efter de två åren i etableringsreformen. Den är väl bra. Den är kommunerna ganska nöjda med, för staten har tagit ett större ansvar för att människor kommer in till socialkontoret, de kommer till Arbetsförmedlingen och de har inte en ersättning som räknas av mot inkomst utan en mer jobbstimulerande. Den är kommunerna nöjda med. För ungefär ett halvår sedan sade samma socialdemokrater ungefär så här: Men sedan kommer man att helt och hållet hamna i socialbidragsberoende.

Det var ju det som vi adresserade i budgeten. Vi går över till jobb- och utvecklingsgarantin. Staten utökar sitt ansvar ytterligare. Där har jag varit noggrann med att påpeka att det inte innebär att man inte behöver bli beroende av socialbidrag över huvud taget, men den huvudsakliga försörjningskällan blir inte socialbidrag. Det är en dramatisk förändring. Ser man på dem som är fast i ett huvudsakligt försörjningsstödsberoende kan man notera att det är unga och det är utrikes födda. Nu skapar vi en situation där det inte ska vara så att man får hela sin försörjning från socialbidraget om man är arbetsför.

Den andra saken man hade tagit upp för ett halvår sedan hade varit att staten inte tar hela ansvaret för den somaliska anhöriginvandringen. Det var ett antal som riskerade att falla utanför. Det adresserade vi också i budgeten, just utifrån grundprincipen att det är staten som ska ha detta ansvar.

Sedan vet ju jag, och det tror jag gäller oavsett regering, att vi aldrig kommer att vara helt överens – jag har själv varit kommunpolitiker – om huruvida vi ersätter fullt ut eller inte mellan kommuner och stat, men jag tänker fortsätta att vara lyhörd. Det är denna grundprincip som ska gälla.

Tar man bostadssidan är det en del som jag kan göra. Vi visade i budgeten att vi också kommer att gå in och ta ansvar för tomhyror. Vad innebär det? När jag reser runt i landets kommuner säger jag: Ni borde kunna skaka fram bostäder. Då säger man: Vi har bostadsbrist. När man skrapar lite på ytan, om det inte handlar om jättemycket bostäder, är det klart att både kommunala och privata bostadsbolag kan få fram ett antal lägenheter för nyanlända. Men då säger man: Vi har inte råd därför att vi riskerar att få en hyreskostnad på grund av att bostäder står tomma. Nu har vi sagt i budgeten att vi ersätter det.

Vi har också sagt i budgeten att vi kommer att göra om ersättningssystemet till kommunerna för att premiera kommuner, inte i första hand för att de skriver avtal utan i första hand för att de på riktigt tar emot nyanlända flyktingar. Vi har haft en premie för skrivna avtal och den typen av förändringar kommer vi att fortsätta att göra, men det korta svaret på Johan Anderssons fråga är: Ja, vi kommer att fortsätta att ha den här typen av diskussioner med kommunerna.

Sedan ska vi i detta sammanhang påminna oss om att de 290 kommunerna i Sverige har lite olika förutsättningar, av olika skäl, men i synnerhet när det gäller mottagandet. Jag kan plocka fram ett antal kommuner där det går jättebra. Det går bra för människor som kommer dit. Där vill man att människor ska stanna. I ett antal kommuner är inte problemet att folk kommer, utan problemet är att de flyttar därifrån efter ett tag. Det gäller en del tillväxtkommuner norr om Dalälven. Jag blev utskäld av kommunala tjänstemän i Kiruna för ett par månader sedan, och de skällde inte på mig för att det kom folk utan för att en irakier inte skulle få stanna. Han kunde ju jobba där i kommunen. Man har lite olika förutsättningar.

I en kommun som Södertälje däremot, låt oss vara tydliga och beskriva det, har vi otroliga utmaningar i en situation där de har tagit emot 8 000 irakier på några år på en befolkning på ungefär 80 000 invånare. Nu kommer det ganska många syrier. Där behöver vi nog fundera på att kanske göra särskilda insatser, föra särskilda samtal med just den typen av kommuner snarare än att alltid vidta generella åtgärder.

Anf. 156 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! När det gäller boendesituationen håller jag med statsrådet om att det är oerhört viktigt att man tar tag i det. Jag tycker att det är glädjande med de initiativ man ändå visar. Jag tror att det är jätteviktigt att kommunerna nu verkligen tar sitt ansvar och också ges ersättning för och möjligheter till detta.

Jag var själv kommunalråd under den period då vi tog emot ganska många flyktingar från forna Jugoslavien. Det handlar sist men inte minst väldigt mycket om stimulansmedel till kommunerna för att de ska kunna hitta ett bra mottagande som också blir kvalitativt. Nu var det naturligtvis helt andra flyktinggrupper, precis som statsrådet sade i ett tidigare inlägg, men det är ändå viktigt i den här delen.

Jag förstod nästan att ministern skulle svara ungefär på detta sätt, så jag bad faktiskt mina socialnämndsordföranden där hemma att fundera på vad som skulle kunna vara ett bra alternativ. Ministern har i tidigare debatter i kväll öppnat för att vi ska komma med förslag. Ett konkret förslag jag fick med mig hemifrån var att man skulle kunna höja aktivitetsersättningen. På så sätt slipper man att de nyanlända ska behöva komma in på socialkontoret och bli beroende av försörjningsstöd. Som systemet i dag är utformat kommer det nämligen att finnas möjlighet till ett kompletterat försörjningsstöd.

Nu ska vi komma ihåg att det förhoppningsvis inte är alla som kommer in i den här delen, men det är ändå ett stort antal. Det finns en oro kring detta. Just den blotta delen att man behöver kopplas till socialkontoret känns inte så väldigt tillfredsställande.

Min fråga till ministern är om ett sådant initiativ skulle kunna vara en öppning och en möjlighet. Är det någonting regeringen också överväger: att göra justeringar kring att man hamnar inom jobb- och utvecklingsgarantin, och därigenom också justerar i ersättningsnivåerna, för att människor så långt som möjligt ska kunna bli självförsörjande?

Anf. 157 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag skulle vilja ta fasta på statsrådets sista synpunkter i interpellationssvaret, om inkomstutjämnningssystemet och omfördelning mellan de olika kommunerna.

Herr talman! Jag råkade tillhöra den utredning som hette Utjämningskommittén 08 och som tog upp detta. Jag tror att det är väldigt viktigt att kammarens ärade ledamöter, liksom allmänheten, känner till att det finns en stor utjämningsfaktor i systemet. Den kommer ofta bort. Den omfattar faktiskt omkring 500 miljoner kronor och infördes av den socialdemokratiska regeringen genom beslut 1998. Man införde helt enkelt en ny faktor som gäller barn och ungdomar med utländsk bakgrund. Jag ska inte dra alltihop, men kommittén gjorde en förändring som jag förmodar också kommer att bli riksdagens beslut så småningom. Det har ännu inte gått igenom, utan det kommer väl så småningom en proposition om detta.

Det är i och för sig ganska små förändringar på kommungruppsnivå, men vi har tittat mycket noga på hur detta fördelar sig inte bara på kommunnivå utan även på det som heter församlingsnivå. Där är det väldigt stora skillnader mellan olika kommuner. Man kan se att kommitténs analyser visar att sju av de tio församlingar som har den högsta andelen barn och ungdomar med utländsk bakgrund finns i de tre storstadskommunerna Malmö, Göteborg och Stockholm. De tre resterande församlingarna ligger i Linköping, Trollhättan och Örebro.

Det finns ganska många överraskande resultat när man just flyttar sig från kommunerna till församlingarna; det blir väldigt olika. Vi kan se att man i till exempel Ryds församling i Skövde kommun, vilket inte är den mest kända församlingen, har en hög andel utlandsfödda – 14,5 procent av ungdomarna. Det berättigar till särskilt, extra stöd. Vi har också Stafsinge församling i herr talmannens hemkommun Falkenberg samt Gävle Maria församling i Gävle.

Jag tycker att det är intressant för kammarens ärade ledamöter att känna till att vi har gjort en noggrann analys på detta så att stödet ska komma bättre till sin rätt och rikta sig just till de områden där stödet behövs allra bäst. Jag ville bara komplettera så att kammarens ledamöter känner till detta.

Anf. 158 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Jag tackar Gunnar Andrén för kompletteringen. Det kommunala kostnadsutjämnningssystemet är otroligt viktigt för hur vi omfördelar utgifter och försöker hitta system för att göra det så rättvist som möjligt över landet. Sedan tillhör väl jag dem som är rätt tacksamma över att inte behöva sätta sig in i varje detalj i just detta system, för det är i princip bara kommittén och några till som fullt ut begriper det. Denna typ av förändring tror jag dock är riktig.

När det gäller utländsk bakgrund och etnisk tillhörighet ska vi i och för sig vara öppna och säga att det inte är alldeles lätt att använda det som kriterium. Jag tror att det är bra att man gör det just i kommittén, men det är också lite trubbigt. Låt oss titta på några av Stockholms stads innerstadsskolor! Det tänkte jag också påminna kammaren om: En av de kommuner som omfördelar mest mellan fattiga och rika skolor är det

alliansstyrda Stockholm. Det är ingen som tror på detta, men så är verkligheten – man har en otrolig omfördelning mellan olika skolor.

När man gjorde den typen av omfördelning från innerstaden till Rinkeby hade man bland de kriterier man lade in också utländsk bakgrund. Vad hände när man gjorde detta på utländsk bakgrund eller utrikes födda? Ja, det finns ett antal av skolorna som har otroligt bra resultat. Barnen som går i dessa skolor råkar vara barn till akademiker som är gäststudenter i Sverige och har en otroligt stark studietradition.

Det är alltså inte alltid så där alldeles enkelt, men jag tror ändå att det är ett steg i helt rätt riktning. Jag ska ha respekt för riksdagen – det är riksdagen som röstar – men det är sannolikt att detta steg kommer att röstas igenom framöver, speciellt med de tillägg som ansvarig minister Peter Norman gjorde.

Till Johan Anderssons fråga: Jag har inga sådana löften i dag. Däremot bör vi hela tiden se över ersättningsnivåer i olika system. Vi behöver också, vilket är lite synd, fortsätta arbetet med att fundera på hur försörjningsstödssystemet fungerar. Jag tror att både jag och Johan Andersson är helt överens om att det inte är tänkt att man ska hamna i ett försörjningsstödsberoende över huvud taget. Det är det som ligger i frågan, och det är en berättigad oro.

Problemet vi har med försörjningsstödet i dag – det varierar också över landet – är att 40–50 procent av dem som har socialbidrag egentligen är arbetsföra, arbetssökande personer. Detta är tänkt att vara samhällets yttersta skyddsnät. Hela systemet är uppbyggt för att man egentligen inte ska vara arbetsför. Du har haft 100-procentiga marginaleffekter när du jobbar.

När det var som konstigast – det har en del kommuner rättat till, och vi har gjort en del på riksnivå – var det så att om ett barn till en socialbidragstagare mot förmodan lyckades få sommarjobb utan kontakter räknades familjens socialbidrag av. Det är en mycket konstig signal till denna familj för oss som tror på idén om eget arbete och idén om att göra klassresan.

Jag tror att vi har haft för lite verktyg för att från kommunens sida ställa krav på motprestation från dem som är arbetsföra socialbidragstagare. Den typen av förändringar gör vi nu. Vår långsiktiga målsättning handlar om att se till att folk inte hamnar i socialbidragsberoendet, men vi är tyvärr i en verklighet där vi måste anpassa också försörjningsstödet konstruktion till vilka som är inne i systemet och göra det mer arbetsinriktat.

I den konkreta frågan får Johan Andersson ha respekt för att nuvarande budget har varit i kraft i ungefär två månader. Det pågår ett budgetarbete inför nästa år också, och det är denna typ av frågor vi hela tiden tittar på. Vi vänder på stenarna. Framför allt behöver jag lyssna in och höra vad Sveriges kommuner säger för att vi ska skapa en situation då vi snabbt kan få möjlighet för nyanlända att snabbare komma ut i kommunerna.

Allra sist ska jag vara tydlig på en punkt. Jag gör några saker när det gäller att försöka få fram bostäder, men jag är djupt oroad över bostadsituationen när det gäller nyanlända flyktingar. Vi är i en situation där människor just nu fastnar på Migrationsverkets boenden och flyktingförläggningar även efter att de har fått tillstånd. Det är ingen bra start i Sve-

rige, och där har vi ett behov av att återkomma. Då kommer jag att fortsätta att vara lyhörd för vad kommunerna säger.

Prot. 2012/13:65
14 februari

Anf. 159 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar naturligtvis ministrernas oro när det gäller försörjningsstödet och konstruktionen för detta. Då ska vi vara ärliga och säga att många av dem som i dag uppbär försörjningsstöd ute i våra kommuner gör det på grund av brister i socialförsäkringssystemet – försämrade a-kassa, försämrade sjukförsäkring och annat. Vi gjorde en undersökning i min hemkommun. Ungefär 25 procent uppgav att det var kopplat till brister i socialförsäkringen. Det finns alltså även andra grunder än bara att man är nyanländ.

Jag håller med ministern om att det finns all anledning att fundera över försörjningsstödet i övrigt. Ett bekymmer är att så fort någon har kommit in i försörjningsstödet är risken uppenbar att man blir kvar i det under en längre period. Den känsla man då får är att staten tar sitt ansvar ifrån att se till att man kommer in i arbete igen. Det är det jag vill att vi ska försöka undvika med förslaget att öka på aktivitetsersättningen som komplement. Återigen: Det handlar om att skapa arbetslinjen.

Gunnar Andrén tog upp den utredning som gjordes och nämnde de parametrar som var med. Vi får se när propositionen kommer och hur den ser ut. Hittills har vi fått information om det bara via medier. Det ska bli spännande att se när propositionen läggs fram av statsrådet Norman.

Anf. 160 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Vi har en parlamentariskt tillsatt socialförsäkringsutredning för att titta på en del saker i försäkringssystemet. Det är ingen hemlighet att vi har lite olika ingångar i de diskussioner som vi har i olika partier. Jag tillhör dem som tror att vi skulle behöva förstärka till exempel a-kassan. Där har vi i dag en utfyllnad som vi inte skulle behöva ha. Den är inte i en tillräckligt hög grad en inkomstbortfallsförsäkring. Låt oss se vad vi kan landa på i den diskussion vi för i kommittén.

Majoriteten av dem som fastnar i socialbidragsberoende är utrikes födda unga, speciellt ifall de gör det på heltid. Det har varit en påfyllnad i socialbidragsberoendet under en ganska lång tid som skapat ett utanförskap som andra mer försäkringsliknande system inte riktigt gör. Där tror jag att jag och Johan Andersson är helt överens.

Låt mig peka på vad det är vi nu förändrar och som gäller retroaktivt från den 1 december förra året. Landets kommuner hade bilden av att om man har varit inne i etableringsersättning och lämnar den hamnar man helt och hållet på socialbidrag, med full försörjning från socialbidrag. Hade det varit så hade det skett som Johan Andersson beskriver. Det ena är att man hade varit helt socialbidragsberoende. Det andra som hade varit bekymmersamt är att risken hade funnits att Arbetsförmedlingen tog ett steg tillbaka. Nu säger vi: Nej, om man inte fått ett jobb efter de första två åren i Sverige – eller något längre om man har haft avbrott – går man över till jobb- och utbildningsgarantin, och då är man kvar i Arbetsförmedlingens regi. Vi behöver inte börja om ett arbete i kommunen med att fundera på insatserna för den här personen, utan den typ av insatser man då är föremål för kan fortsätta. Det spelar stor roll för individen.

Svar på
interpellationer

Jag tror att vi kommer att se en förändring på det viset att vi inte längre kommer att ha en påfyllnad av utrikes födda som får hela sin försörjning från socialbidrag. Det är en kraftig förbättring.

Allra sist, herr talman! Jag tror att det var Göran Persson som sade att politik är som att cykla: Den som inte trampar ramlar. De förändringar som vi genomför och som vi aviserade i budgeten möts fortfarande som gamla, men jag lovar att vi kommer att komma med ytterligare förändringar på detta område.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Framställning
2012/13:RB1 Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret
2012

17 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 februari

2012/13:262 Omskolning till kommande bristyrke

av *Gunilla Svantorp* (S)
till statsrådet *Maria Arnholm* (FP)

2012/13:263 Goda anställningsförhållanden i vård, skola och omsorg

av *Lennart Axelsson* (S)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

den 14 februari

2012/13:264 Den ojämsställda arbetsmarknaden

av *Monica Green* (S)
till statsrådet *Maria Arnholm* (FP)

2012/13:265 Rättsliga påföljder vid stöld från folket

av *Teres Lindberg* (S)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2012/13:266 Industrin i Sverige

av *Lars Johansson* (S)
till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (M)

2012/13:267 Vindkraft i Hanöbukten

av *Josef Fransson* (SD)
till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2012/13:268 Bolånetak och amorteringskrav

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:269 Bolånen

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:270 Våld i nära relationer bland äldre

av *Meeri Wasberg* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:271 Receptfria läkemedel

av *Meeri Wasberg* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

Prot. 2012/13:65

14 februari

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 februari.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 februari

2012/13:312 Hästar

av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

den 14 februari

2012/13:313 Hotade cykelleder

av *Monica Green* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 februari.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 februari

2012/13:283 Översvämningsmygg

av *Ulla Andersson* (V)
till miljöminister Lena Ek (C)

Prot. 2012/13:65
14 februari

den 14 februari

2012/13:300 Utflaggning och skatteupplägg
av *Christina Oskarsson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 februari.

20 § Kammaren åtskildes kl. 18.54.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.44,
av tredje vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 98 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 135 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Aktuell debatt: Reformen för förenklad utomeuropeisk arbetskraftsinvandring.....	1
Anf. 1 MATTIAS KARLSSON (SD).....	1
Anf. 2 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	2
Anf. 3 YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 4 MARIA FERM (MP).....	5
Anf. 5 CHRISTER NYLANDER (FP).....	6
Anf. 6 JOHAN HEDIN (C).....	8
Anf. 7 MATTIAS KARLSSON (SD).....	10
Anf. 8 JONAS SJÖSTEDT (V).....	12
Anf. 9 PENILLA GUNTHER (KD).....	13
Anf. 10 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	15
Anf. 11 YLVA JOHANSSON (S).....	16
Anf. 12 MARIA FERM (MP).....	17
Anf. 13 CHRISTER NYLANDER (FP).....	18
Anf. 14 JOHAN HEDIN (C).....	19
Anf. 15 MATTIAS KARLSSON (SD).....	20
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V).....	22
Anf. 17 PENILLA GUNTHER (KD).....	23
Anf. 18 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	24
Anf. 19 YLVA JOHANSSON (S).....	25
Anf. 20 MARIA FERM (MP).....	25
Anf. 21 CHRISTER NYLANDER (FP).....	26
Anf. 22 JOHAN HEDIN (C).....	27
Anf. 23 MATTIAS KARLSSON (SD).....	27
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V).....	28
Anf. 25 PENILLA GUNTHER (KD).....	28
Anf. 26 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	29
2 § Avsägelse.....	30
3 § Anmälan om kompletteringsval.....	30
4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	31
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	31
6 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	31
Ajournering.....	32
Återupptagna förhandlingar.....	32
7 § Frågestund.....	32
Anf. 27 TREDJE VICE TALMANNEN.....	32
<i>Nuonaffären.....</i>	<i>32</i>
Anf. 28 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	32
Anf. 29 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	32
Anf. 30 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	32
Anf. 31 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	33
<i>Utbyggnad av infrastrukturen i Skåne.....</i>	<i>33</i>
Anf. 32 CHRISTER AKEJ (M).....	33

Anf. 33 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	34
Anf. 34 CHRISTER AKEJ (M).....	34
Anf. 35 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	34
<i>Ett förnybart energisystem</i>	34
Anf. 36 LISE NORDIN (MP).....	34
Anf. 37 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	35
Anf. 38 LISE NORDIN (MP).....	35
Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	35
<i>Attityder till nyanlända</i>	36
Anf. 40 ISMAIL KAMIL (FP).....	36
Anf. 41 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	36
Anf. 42 ISMAIL KAMIL (FP).....	36
Anf. 43 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	36
<i>Färjetrafiken till Gotland</i>	37
Anf. 44 SOLVEIG ZANDER (C).....	37
Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	37
Anf. 46 SOLVEIG ZANDER (C).....	37
Anf. 47 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	37
<i>Sveriges avgift till EU</i>	38
Anf. 48 JOHNNY SKALIN (SD).....	38
Anf. 49 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	38
Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD).....	38
Anf. 51 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	39
<i>Uranbrytning i Sverige</i>	39
Anf. 52 JONAS SJÖSTEDT (V).....	39
Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	40
Anf. 54 JONAS SJÖSTEDT (V).....	40
Anf. 55 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	40
<i>Sverige och konflikten i Kongo</i>	40
Anf. 56 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	40
Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	41
Anf. 58 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	41
Anf. 59 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	41
<i>Arbetsmarknaden för nyanlända</i>	42
Anf. 60 JOHAN ANDERSSON (S).....	42
Anf. 61 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	42
Anf. 62 JOHAN ANDERSSON (S).....	42
Anf. 63 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	42
<i>Nedläggning av lärarutbildningen i Härnösand</i>	43
Anf. 64 JASENKO OMANOVIC (S).....	43
Anf. 65 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	43
Anf. 66 JASENKO OMANOVIC (S).....	43
Anf. 67 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	44
<i>Snabblån och skuldsättning</i>	44

Anf. 68	JESSIKA VILHELMSSON (M)	44
Anf. 69	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	44
Anf. 70	JESSIKA VILHELMSSON (M)	45
Anf. 71	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	45
<i>Infrastrukturen kring hamnen i Luleå</i>		45
Anf. 72	KARIN ÅSTRÖM (S)	45
Anf. 73	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	46
Anf. 74	KARIN ÅSTRÖM (S)	46
Anf. 75	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	46
<i>Ursprungsmärkning av livsmedel</i>		47
Anf. 76	KEW NORDQVIST (MP)	47
Anf. 77	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	47
Anf. 78	KEW NORDQVIST (MP)	47
Anf. 79	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	47
<i>Biståndet till miljö- och klimatfonderna</i>		48
Anf. 80	JENS HOLM (V)	48
Anf. 81	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	48
Anf. 82	JENS HOLM (V)	48
Anf. 83	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	48
<i>Antalet studieplatser på komvux</i>		49
Anf. 84	CECILIA DALMAN EEK (S)	49
Anf. 85	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	49
Anf. 86	CECILIA DALMAN EEK (S)	50
Anf. 87	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	50
Anf. 88	TREDJE VICE TALMANNEN	50
8 § Svar på interpellation 2012/13:199 om hästnäringen i Boden		50
Anf. 89	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	50
Anf. 90	MARIA STENBERG (S)	51
Anf. 91	JOHAN ANDERSSON (S)	52
Anf. 92	JOHAN JOHANSSON (M)	53
Anf. 93	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	53
Anf. 94	MARIA STENBERG (S)	54
Anf. 95	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	55
Anf. 96	MARIA STENBERG (S)	55
Anf. 97	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	56
9 § Svar på interpellation 2012/13:229 om humanitärt stöd till de västsahariska flyktinglägren		56
Anf. 98	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	56
Anf. 99	HANS LINDE (V)	57
Anf. 100	HILLEVI LARSSON (S)	58
Anf. 101	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	59
Anf. 102	HANS LINDE (V)	60
Anf. 103	HILLEVI LARSSON (S)	61
Anf. 104	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	62
Anf. 105	HANS LINDE (V)	63

Anf. 106 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	64
10 § Svar på interpellationerna 2012/13:224 och 232 om arbetstagare som rapporterar om missförhållanden.....	64
Anf. 107 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	64
Anf. 108 EVA-LENA JANSSON (S).....	66
Anf. 109 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	67
Anf. 110 HILLEVI LARSSON (S).....	67
Anf. 111 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	68
Anf. 112 EVA-LENA JANSSON (S).....	70
Anf. 113 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	70
Anf. 114 HILLEVI LARSSON (S).....	71
Anf. 115 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	72
Anf. 116 EVA-LENA JANSSON (S).....	73
Anf. 117 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	74
Anf. 118 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	74
11 § Svar på interpellationerna 2012/13:194, 195 och 196 om motorsportens relation till statliga myndigheter.....	75
Anf. 119 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	75
Anf. 120 PER SVEDBERG (S).....	76
Anf. 121 PETER JEPPSSON (S).....	77
Anf. 122 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	78
Anf. 123 PER SVEDBERG (S).....	79
Anf. 124 PETER JEPPSSON (S).....	80
Anf. 125 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	80
Anf. 126 PER SVEDBERG (S).....	81
Anf. 127 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	81
12 § Svar på interpellation 2012/13:216 om samma möjligheter för nyanlända kvinnor och män.....	82
Anf. 128 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	82
Anf. 129 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	83
Anf. 130 MARIA STENBERG (S).....	84
Anf. 131 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	84
Anf. 132 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	86
Anf. 133 MARIA STENBERG (S).....	87
Anf. 134 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	87
Anf. 135 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	89
Anf. 136 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	89
13 § Svar på interpellation 2012/13:218 om utländska akademikers etablering på arbetsmarknaden.....	90
Anf. 137 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	90
Anf. 138 PATRIK BJÖRCK (S).....	91
Anf. 139 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	92
Anf. 140 PATRIK BJÖRCK (S).....	93
Anf. 141 ISMAIL KAMIL (FP).....	94
Anf. 142 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	95
Anf. 143 PATRIK BJÖRCK (S).....	97
Anf. 144 ISMAIL KAMIL (FP).....	97
Anf. 145 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	98

14 § Svar på interpellation 2012/13:219 om stöd till språkutveckling för nyanlända invandrare	99
Anf. 146 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	99
Anf. 147 MARIA STENBERG (S)	100
Anf. 148 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	101
Anf. 149 MARIA STENBERG (S)	103
Anf. 150 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	104
Anf. 151 MARIA STENBERG (S)	105
Anf. 152 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	106
15 § Svar på interpellation 2012/13:221 om övergång från etableringsersättning till försörjningsstöd	107
Anf. 153 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	107
Anf. 154 JOHAN ANDERSSON (S)	107
Anf. 155 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	108
Anf. 156 JOHAN ANDERSSON (S)	110
Anf. 157 GUNNAR ANDRÉN (FP)	111
Anf. 158 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	111
Anf. 159 JOHAN ANDERSSON (S)	113
Anf. 160 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	113
16 § Bordläggning	114
17 § Anmälan om interpellationer	114
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	115
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	115
20 § Kammaren åtskildes kl. 18.54	116

Tryck: Elanders, Vällingby 2013